

Etter enigheten

En kritisk diskursanalyse av 'klimakrisen' i fire norske medier i 2020

Solveig Høegh-Krohn

Masteroppgave i medier og kommunikasjon
Institutt for informasjons- og medievitenskap
Universitetet i Bergen

Høsten 2021

Alle sier at du må begynne å skrive med det samme. Jeg skulle sikkert ha hørt på dem.

Takk til alle som har gitt meg noe å tenke på, som har stilt nye spørsmål og som har gjort denne oppgaven mulig å fullføre.

En spesiell takk til Kjersti og Maya som har utfordret meg, henvist meg til gode bøker og gitt meg mange nye ideer.

Takk til CET-senteret som gjorde at jeg kunne være sammen med andre som tenker på klimaet hver eneste dag.

Takk også til dem som var med og lage det tverrfaglige faget KLIMA200 våren 2021. Det er motiverende å høre om alle måtene vi kan prøve å forstå samtiden vår på. Noen ganger er en god historie mer overbevisende enn tall og statistikk.

Ikke minst, takk til mine foreldre, medstudenter og venner for tålmodigheten.

Takk også til min veileder Martin Eide som hadde troen på meg og denne oppgaven.

Førde, november 2021

Words used in any description of the world are opaque, rather than translucent, and demand deciphering.

- Andrew Dobson, 2007

Innholdsfortegnelse

1. Introduksjon
2. Formålet med oppgaven
3. Metode
 - 3.3 Narrativet som metode
 - 3.4 Forskerens perspektiv
 - 3.5 NPF som rammeverk
 - 3.6 Rammeanalyse
4. Teori
 - 4.1 Om å tenke med ord
 - 4.2 Medienes makt
 - 4.3 Offentligheten
 - 4.3.1 En kritikk
 - 4.3.2 Alarmer og beredskap
 - 4.3.3 Fiendtlige frender
 - 4.4 Fortellinger om makt og forandring
 - 4.5 Problemdefinisjoner
6. Analyse
 - 6.2 Sjanger
 - 6.3 Debattinnlegg
 - 6.3.2 Politikerne
 - 6.3.3 NGO
 - 6.3.4 Ekspertisen
 - 6.3.5 Næring
 - 6.4 Fortellingene
 - 6.5 Løsningen
 - 6.5.2 Mot forandring
 - 6.5.3 Politiske løsninger
 - 6.5.4 Grønne markeder
 - 6.5.5 Forskning og teknologi
 - 6.5.6 Mindre og bedre
 - 6.5.7 Med loven i hånd
 - 6.5.8 Systemet er problemet
 - 6.6 Hva er 'løsningen'?
 - 6.7 Kunstige skiller
 - 6.8 Problemet
 - 6.8.2 Korona-problemet
 - 6.8.3 Klimagassutslippene

- 6.8.4 Hva koster det?
- 6.8.5 Andre hindre på veien
- 6.8.6 Hva med naturen?
- 6.8.7 Ned med produktiviteten

7. Diskusjon

- 7.1 Skurken er problemet
- 7.2 Hvilken fortelling?
- 7.3 De som definerer problemet
- 7.4 Offentlighetens betydning
- 7.5 Avslutning

8. Referanser

- 9. Hovedkilder - grunnlag for tekstanalyse
 - NRK om "klimakrisen" (76 tekster)
 - BT om "klimakrisen" (62 tekster)
 - Harvest Magazine om "klimakrisen" (34 tekster)

1. Introduksjon

Denne oppgaven springer ikke ut av et vakuum, en enkeltstående idé uten tilknytning til andre samtaler og diskusjoner. Oppgaven springer ut av en pågående debatt om hva det vil si at vi har menneskeskapte klimaendringer, og skal forsøke å være et bidrag til denne samtalen. De påfølgende kapitlene i denne oppgaven etterstreber å kartlegge noen deler av denne diskusjonen gjennom språket og fortellingene som eksisterer rundt klimaendringene i den norske konteksten.

Med utgangspunkt i språket, spør jeg derfor: *hvordan brukes 'klimakrisen' som begrep blant fire norske medieaktører i 2020?*

I de påfølgende kapitlene vil jeg introdusere bakteppet for journalistikken og det språket som sirkulerer rundt klimaendringene. Jeg vil kort presentere bakgrunnen for klimajournalistikken i 2020 og premissene for denne. Deretter vil jeg redegjøre for den kritiske diskursanalysen som metode, og det teoretiske grunnlaget som kan bidra til å forstå hvordan dette påvirker betydningen av 'klimakrisen'.

I analysen vil kartleggingen av de fire medieaktørene bli diskutert opp mot det teoretiske rammeverket.

Men alle først vil jeg begynne å snakke om hvorfor denne oppgaven er relevant.

1.1 Hverdagsspråket

Da den norsk-amerikanske antropologen Kari Marie Norgaard kom til Voss sommeren 2000, var oppdraget fra den amerikansk-skandinaviske stiftelsen ASF å finne ut hvordan "the environmentally progressive Norwegians made sense of [global warming]" (*Living in denial*, prologue, xvii, 2011).

Etter å ha levd tett innpå lokalbefolkningen en tid, blant annet gjennom den uvanlig varme vinteren 2000-2001, gjorde Norgaard noen viktige observasjoner av et folk med høy utdannelse, materiell velstand og politisk involvering; holdninger og kunnskap om menneskeskapte klimaendringer sammenfalt ikke med handlingene deres. For selv om de fleste hun snakket med fortalte at de brydde seg om klimaendringene og mente at det var viktig å bry seg, samtidig som de var innforstått med at menneskelige utslipp og overforbruk var årsaken, var det ikke noe som ble snakket nevneverdig om i *hverdagen* deres. Problemet opplevdes for komplekst, for langt unna i både tid og rom til å være relevant for den enkelte. Det var heller ikke på agendaen i lokale politiske organer eller aviser. Norgaard synes likevel det var merkelig at et lokalsamfunn som var så avhengig av de klimatiske forholdene med kalde vintre og snø i skibakkene, samtidig var så frakoblet de tingene som bidrog til at dette forsvant. Og gjorde så lite for å endre det.

Hun observerte også at det var et sterkt ønske fra de voksne om å ikke være så pessimistiske når de snakket om konsekvensene av klimaendringene. Som hun skriver om undervisningen: “In educational settings, a site in which one might expect information about climate change to be discussed most, pressures to be optimistic limited open discussion of the seriousness of the problem.” (Norgaard, 2011, s. 101). Som en av lærerne forteller til Norgaard: “I am unfortunately pessimistic. [...] I’m not like that with the students. You know, I must be optimistic when I speak with the students.” (2011, s. 101). Også en miljøaktivist hun snakker med vil helst ikke snakke med barna sine om klimaendringene, han sier: “We don’t talk about it much.” (2011, s. 103).

Norgaard avdekket slik at de fleste innbyggerne på Voss, også tidlig på 2000-tallet, var nokså bevisste og klar over sammenhengen mellom menneskelige utslipp og klimaendringene de kjente til globalt og så effekten av i skibakkene. Likevel stod ikke saken høyt på agendaen i klasserommet, de politiske styringsorganene eller avisene.

Med tittelen *Living in Denial*, mener derimot ikke Norgaard at innbyggerne er uten empati eller kunnskap. Hun skriver: “denial can - and I do believe should - be understood as a testament to our human capacity for empathy, compassion, and an underlying sense of moral imperative to respond, even as we fail to do so.” (s. 61). Altså handler fornektelse ikke nødvendigvis om manglende kunnskap eller medfølelse. Så hva handler det om da?

Tidligere studier på området, inkludert Norgaards observasjoner, kan ikke forklare hva som skal til for å løse den komplekse situasjonen som globale klimaendringer representerer. Det er heller ikke formålet med denne oppgaven. Fokuset er derimot å bidra til en pågående diskusjon om hva denne situasjonen betyr for oss mennesker, gjennom undersøkelser av ord og symboler som brukes for å reflektere og kommunisere betydningen av ideen om denne til hverandre.

1.2 Mer aktuelt

I august 2021 har også FNs klimapanel (IPCC) kommet med sin siste klimareport. Til sammen har 234 forskere fra 66 land bidratt, og flere forteller at funnene er alarmerende. Rapporten viser at klimaendringene pågår og vil være ødeleggende for livet på jorden slik vi kjenner det: “rapporten er "kode rød" for menneskeheten” og “Løsningen er å “fjerne like mye CO2 fra atmosfæren som vi slipper ut” (Leigland, 09.08.21, FN.no).

Men er det håp? Til forskjell fra da Norgaard observerte et skjernet bygdemiljø på Vestlandet ved starten av årtusenet, ser temaet klima og miljø ut til å ha blitt et mer vanlig samtaleemne i skolen, i avisene og på partiprogrammene. Slik at det i dag også har blitt en selvfølge at alt fra borgerlige til sosialdemokratiske styringspartier, som Høyre og Arbeiderpartiet, har klima og miljø i programfestet. Eksempelvis skriver de på egne hjemmesider: “Høyre vil ha en klimapolitikk som bidrar til å kutte utslipp, og skape utvikling.” (hoyre.no, *Klima og miljø*, hentet 29.08.21) og Arbeiderpartiet vil “Kutte 55 prosent av de norske klimagassutslippene målt mot 1990 innen 2030, som en del av våre forsterkede mål under Parisavtalen.” (arbeiderpartiet.no, *Klima*, hentet 29.08.21).

2019 er i så måte et interessant år for å forstå denne tendensen. For i denne perioden ser det ut til å ha skjedd også noe med språket. Blant annet ved at Språkrådet kåret dette året ‘klimabrøl’ til årets nyord i Norge (Spraaakraadet.no, *Årets ord 2019 er klimabrøl*, 03.12.19). Av Oxford Dictionary ble ‘climate emergency’ kåret til det samme i 2019 (Zhou, 21.11.19, The Guardian).

Begrepet ‘klimakrisen’ er også betydningsfullt for denne perioden, gjennom at EU-parlamentet hadde erklært klimakrise i 2019 (*The European Parliament declares climate*

emergency, 29.11.19). I 2020, ba også FNs generalsekretær António Guterres verdens land om å gjøre det samme (Fjeld, Knežević og Krekling, NRK, 12.12.20).

I media så vi også at begrepet 'klimakrise' ble mer aktuelt. Spesielt da den britiske og australske storavisen *The Guardian* valgte en ny retning for sin egen klimajournalistikk i 2019 med et klimaløfte til leserne (*The Guardian's environmental pledge 2019*, 15.10.19). Her lovet avisen å ha et mer aktivt forhold til hva de skrev om og *hvordan* de skrev klimajournalistikk. Et av løftene deres var å gå fra å beskrive klimaendringene som 'climate change' til 'climate emergency' - "terms that more accurately describe the environmental crises facing the world" (*The Guardian's environmental pledge 2019*, 15.10.19).

Senere den samme høsten pågikk det også en debatt i en regionavis på Vestlandet. Bergens Tidende hadde kartlagt hva 1000 respondenter mente om spørsmålet: "Er klimaendringene vi opplever menneskeskapte, eller naturlige svingninger?" (*Hver femte nordmann tror ikke på menneskeskapte klimaendringer* (Mæland og Andersson, BT, 11.11.19). Resultatet viste at 1 av 5 av de spurte ikke trodde på menneskeskapte klimaendringer. Saken som omtalte resultatene intervjuet også en av dem som representerte dem som *ikke trodde*. Den pensjonerte kjemiprofessoren Einar Sletten uttaler i saken: "Hvis man forteller en stor nok løgn, og gjentar den mange nok ganger, så vil folk tro på den. Sånn er det med påstanden om klimakrise også" (Mæland og Andersson, BT, 11.11.19).

Bergens Tidende fikk mye kritikk for saken. Også kommentarfeltet under nettsaken vitner om at dette er betent. 147 har kommentert (29.08.21). Den mest populære kommentaren skriver: "Professoren har helt rett. Det er ingenting som tyder på at CO2 har noen innvirkning på klimaet." (Mæland og Andersson, BT, 11.11.19). Mange av de andre populære kommentarene (de med flest likerklipp) er også enig med Sletten og er skeptiske til menneskeskapte klimaendringer, eller muligheten for å gjøre noe med disse.

Til tross for at flere innehar en klimaskepsis, eller det som tilhengerne ofte selv kaller seg - *klimarealister* - som også er navnet på den organisasjonen Einar Sletten tilhører (*Klimarealistene*), var det hovedsakelig dem som var kritisk til disse stemmene som fikk mest spalteplass i den påfølgende debatten i Bergens Tidende. Blant annet kritiserer klimaforskerne Simon Neby og Erik Kolstad fra NORCE, BT i et debattinnlegg kort tid etter: "Det redaksjonelle spørsmålet som BT burde ha stilt, er hvilken tilnærming journalistikk om

klimaproblematikk skal ha, og hvordan BT skal posisjonere seg i den offentlige debatten.”
(*BT taler klimafornekternes sak*, BT, 18.11.19).

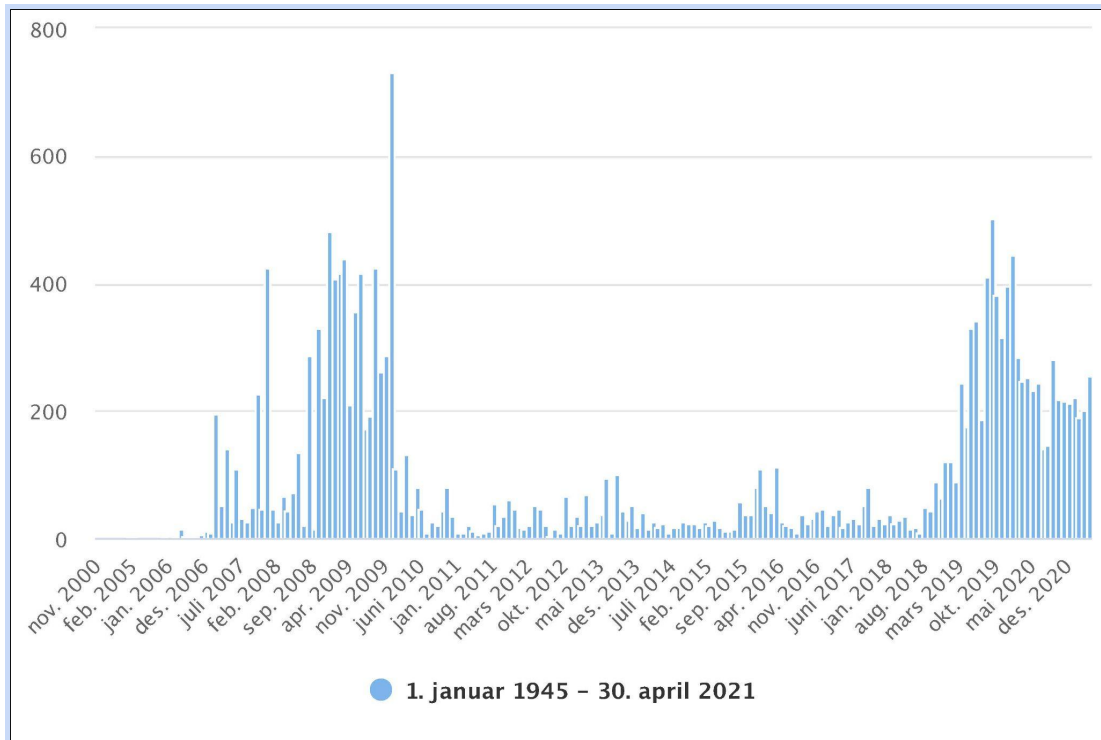
Denne kritikken gir også etterhvert gjenklang i BTs egen redaksjon, der kultureddaktør Frode Bjerkestrand oppsummerer debatten slik: “Vi kan ikke la oss styre av støyen på internett eller konspirasjonsgrupper på Facebook, men slippe til stemmene som fører debatten videre, og helst gjør oss mer opplyste.” (*Vepsebolet er varmt nok nå*, BT, 28.12.19).

Bergens Tidende blir heller ikke alene om å mene noe om klimajournalistikk i Norge. På nyåret i 2020 vedtar også NRK på et redaktørmøte noen nye retningslinjer for deres egen klimajournalistikk. Blant annet skrives det her at “De viktige debattene i samfunnet dreier seg nå om hvordan man skal tilpasse seg eller dempe oppvarmingen. Vår dekning bør primært handle om hvordan det handles, ikke om det skal handles.” (*Dette er NRKs klimajournalistikk*, vedtatt 14.01.20).

Et tydeligere retningsvalg tar også Bergens Tidende den samme vinteren da påtroppende sjefredaktør Frøy Gudbrandsen skriver noe som minner om det klimaløftet The Guardian ga den foregående høsten. Med overskriften *BT trapper opp klimajournalistikken* lover Gudbrandsen “Skikkelig god klimajournalistikk” til leserne (BT, 15.02.20). Løftet er imidlertid mindre konkret med hensyn til hva dette innebærer for avisen i praksis.

1.3 Klimakrise eller klimaendringer?

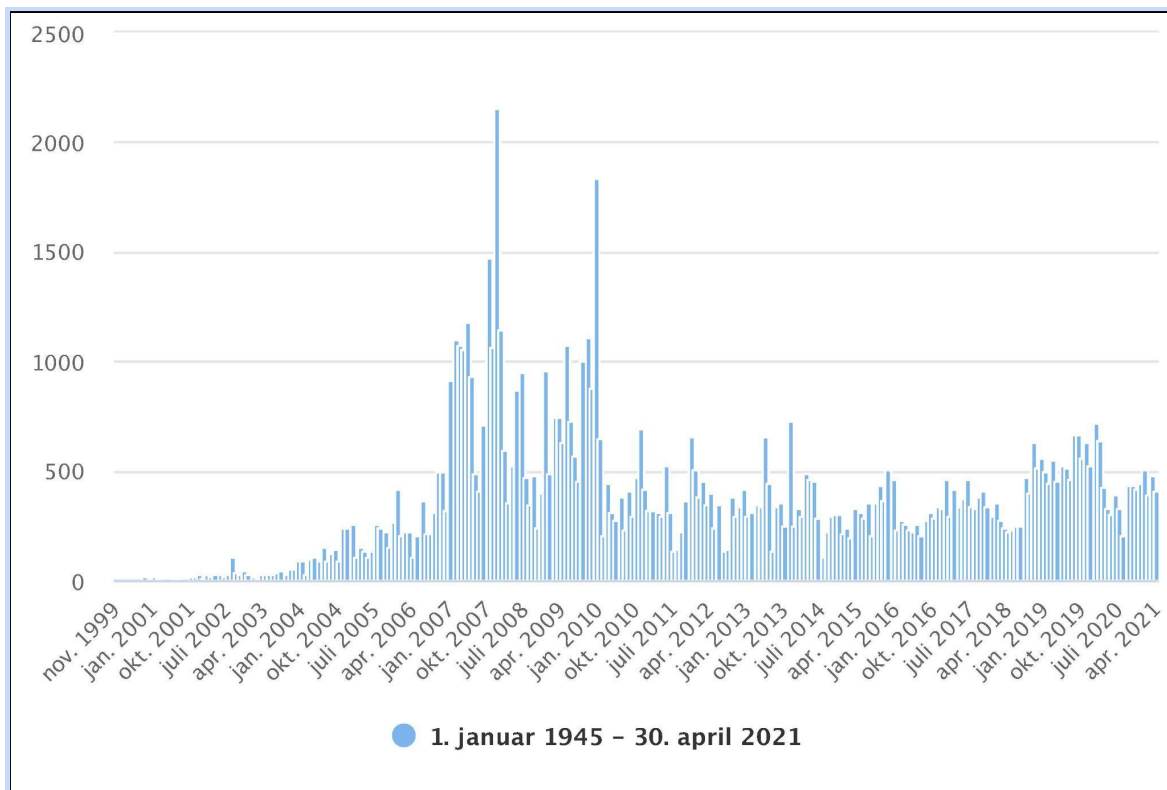
Det er også denne debatten som er utgangspunktet for denne oppgaven. Spesielt fordi jeg som tilskuer opplever at klimajournalistikken i norsk main stream media tok en ny retning i 2020, blir også dette året et viktig utgangspunkt. Antall treff på ordet ‘klimakrisen’ i mediaovervåkingstjenesten Atekst Retriever viser også at det er en tendens til at dette ordet har økt i omfang i norske medier i denne perioden.

Grafen viser treff på 'klimakrisen' i norske medier på nett. Kilde: Atekst Retriever Norge.

I 2009 er det 4 310 treff på 'klimakrisen'. Året etter har antall treff på det samme ordet sunket til 667. Deretter øker omfanget i bruken av ordet igjen i 2019 til 4717 treff. I 2020 synker omfanget på nytt, til 3856 treff. (Atekst Retriever Norge, hentet 30.04.21).

Til sammenligning har bruken av begrepet 'klimaendringer', som også er mer utbredt i mediene, en noe annerledes utviklingskurve.

Grafen viser treff på 'klimaendringer' i norske medier på nett. Kilde: Atekst Retriever Norge.

Klimakrisen som et mulig nytt begrep for 'klimaendringer' har også blitt diskutert i den norske offentligheten.

Blant annet snakket språkprofessorene Kjersti Fløttum og Jens Kjeldsen, begge fra Universitetet i Bergen, om hvorvidt 'klimakrise' var et mer hensiktsmessig ord å bruke sammenlignet med 'klimaendringer' på NRKs radioprogram Studio 2 i desember 2020.

Franskprofessor Fløttum, som nylig hadde ledet forskningsprosjektet LINGCLIM med fokus på klimaspråk, var i programmet kritisk til ordet 'klimakrise'. Hun mente at begrepet kunne skape handlingslammelse og uro, men forstår hvorfor flere ønsker å bruke sterkere og mer alarmerende ord i en prekær situasjon. Kjeldsen sier seg også enig med Fløttum, og legger til hva det betyr at vi snakker om en *krise*: "en krise er noe vi må fikse, så hvis det er en krise må vi gjøre noe med det samme. Problemet med klima er at det ikke er noen som kan se at det er en krise, [for] jeg kan se ut vinduet mitt og jeg kan ikke se noen krise. [...] Det er det som er så problematisk med klimakrisen - man kan ikke se den, og derfor tenker man at det ikke er en krise." (Granberg og Kammersten, NRK, 15.12.20).

Fløttum sier også i programmet at “det er jo bare et ord, og det kan være veldig lang vei fra ord som krise og de nødvendige tiltakene for å komme ut av den vanskelige situasjonen”. Kjeldsen snakker videre om at ord som kan vekke frykt, som en klimakrise, kan være problematisk om en ikke samtidig tilbyr verktøyene for å *løse* eller *fikse* krisen. At mangelen på tiltak kan gjøre en apatisk, eller til og med sint; “Du kan derfor få et tilbakeslag, eller backlash, ved å bruke ord som krise”, mener han.

Fløttum påpeker også at det ikke bare er de enkelte ord som er av betydning. Hun sier: “like viktig er det hvordan vi setter sammen til helhetlig budskap, hvordan de blir innramma av andre ord, hvilken kontekst de blir brukt i, og ikke minst, av hvem.” (Granberg og Kammersten, 15.12. 20).

I 2019 skrev også Forskning.no en sak om begrepet ‘klimakrise’ som en følge av The Guardians vedtak om å endre språkbruken. Her intervjues blant annet førsteamanuensis fra Aarhus Universitet, Esben Bjerggaard Nielsen som forsker på klimaspråk. I motsetning til Fløttum og Kjeldsen er han positiv til forslaget om å bruke ordet ‘klimakrise’ fremfor ‘klimaendringer’, fordi “Nye ord kan mobilisere, gjennom å påvirke dagsordenen. Hvis vi snakker om klimakrise, blir det lettere for folk å presse politikerne til handling” sier han. (*Skal vi kalle klimaendringer for «klimakrise»?*, Hoffmann, 28.05.19).

Andre som blir intervjuet i saken, slik som sjefredaktør Vibeke Hjortlund i videnskab.dk, er skeptisk og påpeker at dette ordvalget kan oppleves politisk. Men førsteamanuensis påpeker at også det tilsynelatende nøytrale ordet ‘klimaendringer’ *allerede* er politisk, fordi “Når vi snakker om «klimaendringer» i stedet for «global oppvarming», skyldes det ifølge forskeren en massiv innsats fra republikanerne i USA.” (Hoffmann, 28.05.19).

2. Formålet med oppgaven

Kan nye ord endre vår forståelse av de menneskeskapte klimaendringene? Er det i det hele tatt meningsfullt å snakke om en klimakrise, fremfor klimaendringer?

Dette er viktige og interessante spørsmål, men vanskelig å finne gode svar på. Det handler blant annet om at det er mulig å undersøke disse spørsmålene ved hjelp av ulike metodeinnganger.

For som regel starter vitenskapelige studier med en problemstilling som skal besvares eller hypoteser som skal testes. De starter slik med en idé om hva det enkelte prosjekt skal finne svar på. Men det er ikke alltid lett å vite hva en leter etter i forkant. Det bærer også arbeidet med denne oppgaven preg av. Slik har det vært en kontinuerlig reformulering av *hva* oppgaven skal finne svar på, altså har prosjektet og problemstillingene endret seg underveis. Derfor bygger heller ikke denne oppgaven på det som kalles hypotesetesting eller en avklart problemformulering, men forsøker derimot å skildre *hvordan* fire norske medieaktører formidler ideen om ‘klimakrisen’ i 2020. Mer konkret sirkulerer oppgaven rundt disse tre aspektene:

- a) Kartlegge *hvem* som snakker om ‘klimakrisen’
- b) Beskrive *hvordan* de ulike aktørene snakker om situasjonen
- c) Diskutere *forskjellen* mellom de ulike medieaktørene

Hvorfor denne tilnærmingen er valgt kommer jeg nærmere inn på i neste kapittel om metode. Først vil jeg presentere de fire valgte medieaktørene kort.

2.1 Fire medieaktører

Utvalget som de fire forskjellige medieaktører utgjør mener jeg også er viktig for å kunne belyse *betydningen* til klimadiskursen i dag.

Først og fremst har jeg valgt Bergens Tidende og NRK fordi de eksplisitt har valgt å vektlegge en eksplisitt *retning*, og slik bidrar mer konkret til hvilken betydning innholdet i deres klimajournalistikk skal ha i perioden.

Deretter har jeg valgt å undersøke Dagens Næringsliv fordi avisen er landets største næringslivsavis, og derfor er viktig når det gjelder samtalen om klima og ideene som sirkulerer mer konkret på dette samfunnsområdet.

Harvest Magazine er valgt som den fjerde medieaktøren fordi de tilbyr en annerledes, men også mer radikal tilnærming til tema tilknyttet klima og miljø. Alle aktørene er også anerkjente og troverdige nyhetskilder, i den forstand at både etablerte politikere, næringsliv og forskere deltar i debatter på disse fire plattformene. Altså tilhører ikke noen av disse *alternative* medier, til tross for at Harvest Magazine ikke nødvendigvis tilhører det en vanligvis kaller *mainstream media* heller (*mainstream media*, Cambridge Dictionary, 2021).

De fire aktørene tilhører også ulike eiere og styres derfor delvis etter ulike prinsipper. Bergens Tidende er en del av Schibsted-konsernet (*Om Schibsted*, Good Ones, 2021), Dagens Næringsliv en del av NHST media group (*Norske publikasjoner*, NHST Media Group, 2021), NRK som statskanal (*NRK*, Enli, Smith-Meyer og Syversten, SNL, 31.03.21) og Harvest Magazine er en uavhengig aktør uten kommersielle forbindelser (*Om Harvest*, 2021).

På denne måten skal de fire kildene kunne gi et rikt og mangfoldig perspektiv med hensyn til hva klimadiskursen betyr i Norge i år 2020.

3. Metode

I valg av en metodeinngang for denne oppgaven, handlet det om hva jeg ønsker at denne skal avdekke om materialet som undersøkes. Lenge var jeg usikker på hva som best kunne belyse klimajournalistikken og klimakrisen i den norske offentligheten. Metodevalget handler derfor også om hva andre studier på området klimajournalistikk og klimaspråk i den norske konteksten har benyttet tidligere. Tidligere studier innen mediefag har blant annet handlet om intervjuer med journalister og klimaforskere (Duarte og Eide, *Når vitenskapen skal «ut». Fra klimarapport til klimajournalistikk*. 2018). Innen humaniora har Kjersti Fløttum undersøkt blant annet hvordan *narrativet* kan anvendes som linse for å forstå hvordan det formidles og fortelles om klimaendringer i ulike sjangre som en del av LINGCLIM-prosjektet (*Klimanarrativer i ulike sjangrer*, 2017). Denne oppgaven lener seg mer mot den humanistiske metoden til Fløttum og hennes kollegaer. Mer om det etterhvert.

Fordi det eksisterer ulike tilnærminger til dette området, er også valg av metode et spørsmål om *definisjonen* av vitenskap. På Store Norske Leksikon defineres vitenskap generelt som “systematisk, metodisk og kritisk undersøkelse, studium eller forskning.” (Lackner, 2021).

Tradisjonelt har det eksistert et skille mellom naturvitenskap og samfunnsvitenskap og humaniora. Den samfunnsvitenskapelige metoden har imidlertid etterhvert beveget seg nærmere det vitenskapsfilosofiske rammeverket til naturvitenskapene. Dette har i neste omgang bidratt til en sterkere orientering mot et ønske om at problemstillinger skal kunne *besvares* og hypoteser *testes* ut fra de samme kriteriene som i naturvitenskapene. Altså at det baseres på et positivistisk vitenskapssyn, hvor en vektlegger at hypoteser, påstander eller problemstillinger som kan bli testet etter noen vitenskapelige prinsipper som *avgjør* om disse

er sanne eller ikke (*Ways of Knowing*, Moses og Knutsen, 2019). Dette vitenskapssynet springer videre ut av grunnideen om *naturalisme*, som kjennetegnes av korrespondanseteorien - altså at en påstand er sann om den *korresponderer* med hendelser i den 'virkelige verden' (Moses og Knutsen, 2019). Basert på samsvar mellom 'virkeligheten' og forskerens observasjoner av denne, skal en slik kunne fastholde noen mønstre - eller lover om verden - "the ultimate purpose of [naturalist] science is to uncover these regularities and to re-state them as natural laws." (Moses og Knutsen, s. 41, 2019.) Fordi dette ofte skaper mer legitimitet til vitenskapelige problemstillinger, har det samtidig oppstått et slags metodologisk hierarki, der den naturalistiske metodologien "arranges the various methods in a firm hierarchy, where the experimental method is best." (Moses og Knutsen, s. 42, 2019).

Dette har etterhvert også bidratt til den moderne idéen om rasjonalitet - eller hva som kan være sanne og legitime observasjoner av 'virkeligheten' - og dermed også samtidens idé om vitenskap. Slik bidrar ikke den naturalistiske metoden bare til å påvirke ideen om 'sannhet' og vitenskap i naturvitenskapene, men setter også tonen for forskning generelt (*Making Social Science Matter*, Flyvbjerg, 2001). Metodeinnganger som i mindre grad kan *falsifiseres* - altså bekrefte eller avkrefte - får slik mindre vitenskapelig verdi i dette hierarkiet.

Lengst borte fra det naturalistiske vitenskapssynet står de *sosialkonstruksjonistiske* metodene. Disse henger mer generelt sammen med *perspektivismen*, som legger til grunn at det ikke er noen 'virkelighet' - eller korrespondanseteori - slik at "the objects we observe may change in appearance when placed in different contexts and viewed from new perspectives." (Moses og Knutsen, s. 151, 2019).

Sett fra det sosialkonstruksjonistiske perspektivet vil måten en observerer fenomener på ikke bare ikke kunne avkrefte eller bekrefte problemstillinger og predefinerte hypoteser, men skal kunne avdekke sosialt konstruerte *mønstre* og relative konstruksjoner av 'ideen om virkeligheten'. Spesielt viktig kan denne innfallsvinkelen være i undersøkelser og studier som handler om *makt* og maktrelasjoner i samfunnet. Dette fordi *hegemoniet*, skjulte normer for hva som er 'virkelig', illustrere hvordan noen *sannheter* i samfunnet, som i virkeligheten er normer, oppleves som naturlige og ubestridelige og slik vedlikeholdes av eksisterende maktstrukturer (*Selections from the prison notebooks*, Antonio Gramsci, 1971;1992). Disse relative sannhetene lar seg vanskeligere beskrive hvis en begynner med en *predefinert* antagelse om hva 'virkeligheten' er.

Dette er også det den danske professoren og geografen Bent Flyvbjerg kaller “modernity’s blind spot”, som refererer til moderne demokratiske samfunns tendens til å separere konseptene *makt* og *rasjonalitet*. Ideen om at disse to er *uavhengige* av hverandre, innebærer også at ideen om *problemdefinisjoner* som nøytrale og naturlige. Flyvbjerg påpeker imidlertid at makten (hegemoniet) allerede på dette punktet bidrar til å påvirke hvordan problemer defineres, og derfor også bestemmer hva som skal vektlegges eller ignoreres i vitenskap og samfunn. Med andre ord er ikke bare *løsninger* og konklusjoner av betydning for å forstå hvem som bestemmer hvordan vi skal forholde oss til ‘virkeligheten’, “In reality [...] power often ignores or designs knowledge at its convenience.” (2001, s. 143). Denne blindheten overfor forholdet mellom makt og rasjonalitet, er også underrepresentert i forskningslitteratur, mener Flyvbjerg.

Ettersom jeg i min egen oppgave undersøker hvordan *språket* reflekterer ideen om ‘virkelighet’, legger jeg ikke til grunn et naturalistisk eller positivistisk vitenskapssyn. Derimot hviler oppgavens premiss på at menneskets viten om verden, og dermed vitenskap som omhandler mennesker, blir nødt til å anerkjenne de relative og dynamiske konstruksjonene av denne. Ikke minst i analysen av språket.

Altså er dette en oppgave som tar utgangspunkt i en *sosialkonstruksjonistisk* vitenskapsfilosofi, som også ofte handler om å undersøke virkeligheten gjennom språket.

Dermed blir diskursanalysen det metodiske rammeverket, for “human beings do not recreate society through their behaviour as much as through their ‘discourse’ - that is the routine use of everyday language that constantly re-presents society, thereby maintaining it.” (Moses og Knutsen, s. 191, 2019).

Den franske filosofen Michel Foucault og hans arbeider står sentralt i den sammenheng.

Foucault begynte også å forstå betydningen av ‘diskursen’ gjennom studier der han undersøkte ulike definisjoner av ‘den sinnsyke’ i det franske samfunnet. I hans doktorgradsavhandling, med det norske navnet, *Galskapens historie i opplysningens tidsalder* (1961;1973) avdekker han også hvordan *definisjonen* av ‘den gale’, hadde reell betydning for hvordan enkeltindivider ble behandlet av samfunnet. Dette handlet om at *kriteriene*, og dermed definisjonene av hva som ble ansett som problematisk oppførsel, enten innebar frihet eller innleggelse og behandling for den enkelte. Foucault viste slik at diagnostisering var kulturspesifikk og avhengig av språket.

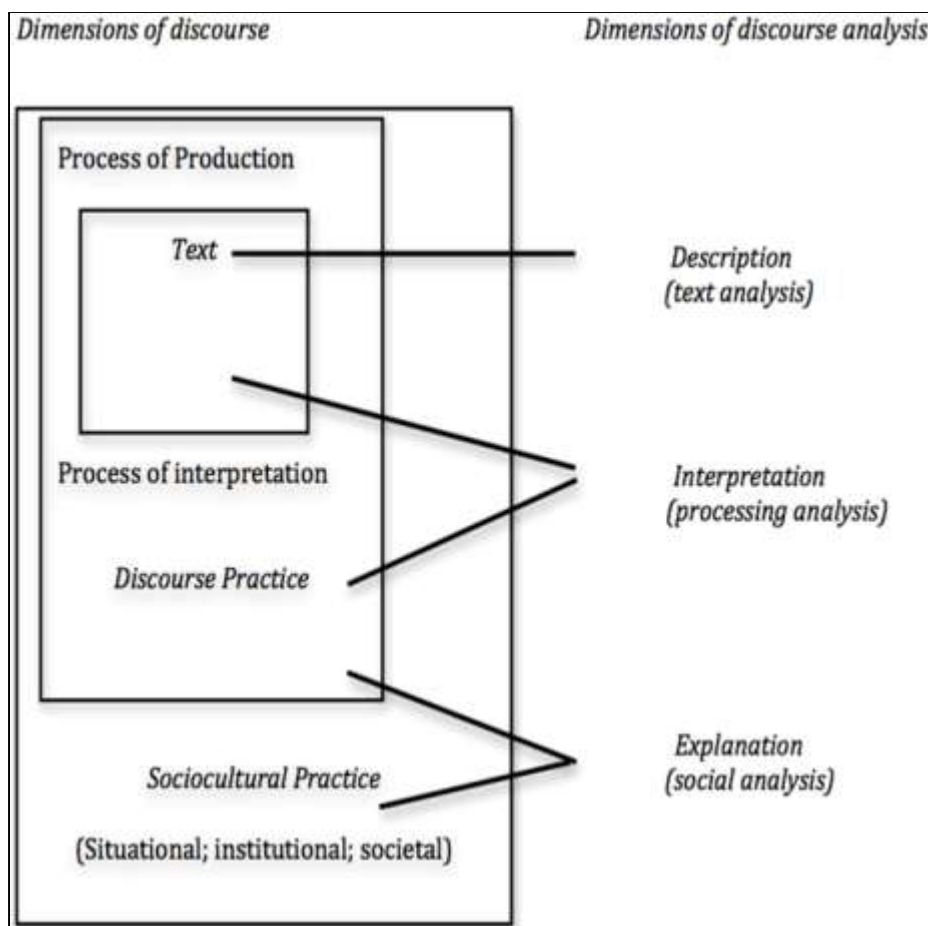
Videre i hans studier, spesielt i forbindelse med *Tingenes Orden* (1966;1996), fortsetter Foucault å utvikle det som etterhvert har blitt den diskursanalytiske metode. Sentralt her er det han kalte ‘kunnskapens arkeologi’, et begrep som beskriver hvordan ulike *lag* i kollektive fordommer kan graves frem og avdekke ideer om ‘virkeligheten’ gjennom tekst og språkbruk, for på den måten danne et grunnlag for den relative ideen om ‘virkeligheten’. Men fordi det diskursanalytiske perspektivet til Foucault ikke bare handlet om å forstå hva som konstituerer ideen om virkeligheten, men også hvordan makt i samfunnet konstitueres, ble det like viktig for ham å belyse *hvilke spørsmål* som stilles eller *problemer* som adresseres, som det er å identifisere *grensene* for hva som kan bli sagt (Moses og Knutsen, 2019, s. 215).

3.1 Den *kritiske* diskursanalyse

Selv om utgangspunktet for denne oppgaven bygger på Foucault og det sosialkonstruksjonistiske vitenskapssynet, er metoden mer konkret i retning av det lingvist og professor Norman Faircloughs kalte den *kritiske* diskursanalyse. Spesielt handler det om betydningen kontekst og makt har for diskusjonen av denne oppgaven, og at “Kritikken [i diskursanalysen] skal avsløre den rolle, som en diskursiv praksis spiller i opretholdelsen av ulige magtforhold.” (Jørgensen og Phillips, 1999, s. 76)

Fairclough opererer med to definisjoner av en diskurs: “*sprogbrug som social praksis*” og som “*en måde at tale på, der giver betydning til oplevelser ud fra et bestemt perspektiv*” (Jørgensen og Phillips, 1999, s. 79, kursiv i opprinnelig tekst). Altså er diskursen både en slags vane, samt en viss måte å forstå verden på.

Hans kritiske diskursanalytiske metode kan deretter deles i tre nivåer: *tekst*, *diskursiv praksis* og *sosial praksis* (Jørgensen og Phillips, 1999, s. 81). Førstnevnte referer til en generell tekstanalyse som mer deskriptivt identifiserer det som blir sagt eller formidlet. De to andre nivåene handler om å plassere utsagnene i en kontekst som er avhengig av samfunnets tradisjoner og normer for språkbruk.

Illustrasjon som viser Faircloughs tredelte diskursmodell. Hentet fra Researchgate.com (29.08.21).

Det mest sentrale med en *kritisk* diskursanalyse blir derfor å belyse forbindelsene mellom språkbruk og konteksten som de inngår i, for videre å forstå hvordan dette kan påvirke samfunnets ideer. Slik vil en “Analyse af diskursiv praksis koncentrere sig om, hvordan tekstforfattere trækker på allerede eksisterende diskurser og genrer for at skabe en tekst, og om hvordan tekstmodtagere også anvender forhåndenværende diskurser og genrer i konsumtion og fortolkning af teksten.” (Jørgensen og Phillips, 1999, s. 81).

Dette referer også til det andre nivået i Faircloughs modell, *diskursordenen*, altså *hvordan* en benytter tekst og tale i en gitt sammenheng, og som slik “er summen af alle genrer og diskurser, som er blevet brugt inden for en social institution eller et socialt domæne.” (Jørgensen og Phillips, 1999, s. 53). Selv om diskursordenen referer til normer for språkbruk og talemåter i en gitt sammenheng, er den ikke nødvendigvis helt fastlåst.

Slik blir også talemåter som regnes som *naturlig*, og tatt for gitte måter og konvensjoner innad i en diskurs, det som konstituerer selve *diskursordenen*. Den mest effektive måten å

endre diskursordenen er derfor å *adoptere* eksisterende diskursordener. Slik gjenspeiler også Faircloughs syn på diskursen, de politiske teoretikerne Ernesto Laclau og Chantal Mouffes syn på diskursanalysens formål; som “er at *kortlægge de processer, hvori vi kæmper om, hvordan tegnenes betydning skal fastlægges*, og hvor nogle betydnings-fikseringer bliver så konventionaliserede, at vi opfatter dem som naturlige.” (Jørgensen og Phillips, 1999, s. 36, kursiv opprinnelig).

Derfor fungerer ofte en diskurs konserverende, på den måten at den eksisterer gjennom at den er “en reduktion af muligheder, fordi den er et forsøg på at skabe entydighed.” (Jørgensen og Phillips, 1999, s. 37) Laclau og Mouffe påpeker også i *Hegemony and Socialist Strategy* (1985) at en diskurs på den måten ofte sirkulerer rundt et *nodalpunkt*; “et privilegert tegn, som de andre tegn ordnes omkring og får deres betydning i forhold til.” (Jørgensen og Phillips, 1999, s. 37). Hva nodalpunktet er og hvilken *mening* det fylles med, og videre hva det betyr for de omkringliggende tegn, kan derfor være viktig for å forstå diskursens logikk og sammenheng.

Jørgensen og Phillips illustrerer dette med eksempelet ‘kroppen’, ettersom det ofte fungerer som et nodalpunkt i den medisinske diskursen, der “Tegn som ‘symptomer’, ‘væv’ og ‘skalpel’ får i den medisinske diskurs deres betydning fastlagt ved at blive relateret til ‘kroppen’ på bestemte måder.” (s. 37). Slik er “Alle tegnene i en diskurs [...] *momenter*; de er knuder på fiskenettet, og deres betydning er holdt fast ved, at de er forskjellige fra hinanden på bestemte måder.” (Jørgensen og Phillips, 1999, s. 36).

Derfor er det også viktig å forstå interaksjonen mellom det *sosiale* og det *språklige*, ikke bare ved å fokusere på *hva* som blir sagt, men også *hvem* som sier det. Hvem som definerer og styrer diskursen, vil på den måten ha makt til å definere dets selvsagte innhold - og derfor også bestemme dens retning og fokus.

3.2 Narrativet som metode

I denne oppgaven har jeg også blitt inspirert av det metodiske rammeverket som flere av arbeidene til Kjersti Fløttum og LINGCLIM-prosjektet springer ut av. Dette er *The Narrative Policy Framework* (NPF), en metode som tilbyr en måte å forstå og analysere tekstmaterialet systematisk, og slik identifisere *hvordan* ulike aktører konstruerer fortellinger i forhold til noen narrative kjennetegn.

I artikkelen, *Narratives in Climate Change Discourse* (2017) som Kjersti Fløttum skriver sammen med Øyvind Gjerstad benytter de blant annet denne metoden. Her viser de hvorfor spesielt den *narrative linsen* er så viktig for å kunne gripe og forstå hvordan vi mennesker interagerer og håndterer informasjon om de fremskrevne klimaendringene. Blant annet referer de til flertydigheten og flerstemmigheten (polyfonien) som eksisterer i mange uttalelser som handler om denne tematikken. Metoden muliggjør det å forstå hvordan ulike offentlige aktører, som noen ganger også ønsker å fremstå politisk *nøytrale*, overbeviser gjennom fortellinger og slik bidrar til å påvirke politiske beslutninger. Narrative analyser kan på den måten være en interessant og viktig innfallsvinkel til tekster som ser tilsynelatende apolitiske ut.

Denne tilnærmingen til tekst og kommunikasjon støtter seg derfor spesielt på ideen om at mennesket grunnleggende sett er et *fortellende* vesen. En idé som springer ut av teorien til Walter R. Fisher om *homo narrans*, slik at “rationality is determined by the nature of persons as narrative beings - their inherent awareness of narrative probability, what constitutes a coherent story, and their constant habit of testing narrative fidelity, whether the stories they experience ring true with the stories they know to be true in their lives”

(*Narration as a human communication paradigm: The case of public moral argument*, 1984, s. 7-8).

Også forfatterne av det metodiske rammeverket, The Narrative Policy Framework (NPF), skriver at det er gode grunner til at det er fornuftig å forstå menneskers tanker og handlinger gjennom narrativer, fordi “even our thoughts and emotions seem bound by the structure of story.” (*The Science of Stories*, red. Jones, 2014, s. 1). Denne metodeinngangen, tar derfor konkret sikte på å kartlegge hvordan ulike aktører *konstruerer* narrativer som har eller kan ha reell betydning i utformingen av politiske virkeligheter.

Derfor mener også forfatteren Michael D. Jones at det er viktig å kunne gjøre rammeverket til en generaliserbar metode, gjennom å anvende “objective methodological approaches (i.e. science) to subjective social reality (e.g. policy narratives)” (Jones m.fl., 2014, s. 3). Like fullt tar rammeverket også opp i seg *den relative* betydningen av ulike ‘virkeligheter’, der forfatterne mener at det ikke finnes et narrativ som er mer ‘riktig’ enn andre. NPF handler derfor om å identifisere *systematiske* tendenser og *variasjoner* i de ulike narrativene som eksisterer i et tekstmateriale (Jones m.fl., 2014).

3.3 Forskerens perspektiv

Jeg på min side, legger derimot ikke til grunn ideen om en *objektiv metodologisk tilnærming* til dette rammeverket. For selv om jeg håper at analysen og oppgaven skal kunne bidra til å belyse noen viktige problemstillinger og kartlegge tendenser i den samtidige klimadiskursen, er jeg også innforstått med at de kategoriene jeg benytter når jeg undersøker tekstmaterialet, kan være farget av mitt eget, subjektive ståsted. Derfor mener jeg at det er viktig at jeg som forsker også er transparent med hensyn til hva dette ståstedet innebærer.

Generelt legger vitenskapelig metode til grunn *reliabilitet, validitet og kausalitet* som måter å sikre forskningsfunnenes legitimitet. Men i samfunnsvitenskap, der studieobjektet gjerne er mennesker og menneskeskapte prosesser, kan en fort bli stilt overfor problemstillinger som setter spørsmålstegn ved hvorvidt det er mulig å sikre og generalisere forskningsfunn.

Særs utfordrende er dette når en selv studerer fenomener som språk gjennom en *sosialkonstruksjonistisk* linse. Her blir jeg derfor også nødt til å anerkjenne at funn og kategorier som jeg måler forskningsobjektet etter, *samtidig* vil være subjektive, fordi “forskerens vidensproduksjon ligesom al anden diskurs er produktiv - den skaber virkelighed, samtidig som den afbilder den.” (Jørgensen og Knutsen, 1999, s. 162)

Derfor er *refleksivitet* et viktig aspekt for den samfunnsvitenskapelige og sosialkonstruksjonistiske forskningen. Dette skjer ved å rette det samme kritiske søkelys på egen produksjon av tekst som en retter mot det forskningsobjektet en undersøker (Jørgensen og Phillips, 1999, s. 120). På denne måten er det også viktig å være *transparent* med hensyn til hvilket perspektiv forskningen har blitt konstruert ut i fra.

Dette fordi også jeg som undersøker et forskningsobjekt, bidrar med noen *antagelser* om virkeligheten. Det betyr ikke at jeg forkaster ideen om at det finnes fysiske og virkelige strukturer i verden, men blir nødt til å legge til grunn den diskurspsykologiske ideen om at all mening *skapes*, og slik er betinget av menneskelige forhold som ikke er *konstante*, eller såkalt *objektive representasjoner* av virkeligheten (Jørgensen og Knutsen, 1999).

På denne måten tenker jeg også at *ideologi* er et viktig aspekt for å forstå hvordan mennesker innordner, forstår og *gir mening* til omgivelsene sine, slik mine egne verdier og ideologiske perspektiver vil kunne bidra til å farge det materialet jeg selv undersøker.

Personlig er jeg engasjert i saker som angår klima og miljø, og derfor trolig over gjennomsnittet bevisst *hvordan* ulike aktører på dette området *snakker om* og konstruerer

disse temaene fra sine ulike perspektiver. Fordi jeg selv også inntar mitt *eget* perspektiv, er det for meg kanskje mer iøynefallende hvordan andre diskurser konstruerer *sine ideer*. På den annen side, er det kanskje vanskeligere og desto mer utfordrende, å få øye på egne *konstruksjoner*. Poenget med denne analysen er derfor ikke å hevde at jeg her kan avdekke *sannheten*, men at den skal kunne bidra med å sette søkelys på hvordan den etablerte diskursen former og produserer historien om vår samtids 'klimakrise'. I dette anerkjennes ideen om at begreper er foranderlige og betinget av innholdet mennesker gir til dem, fordi "Betydningene er kontingente og derfor foranderlige, så hvis de forandres, forandres subjektet og omverdenen også, og vi får andre muligheter for at tenke og handle." (Jørgensen og Phillips, 1999, s. 164)

Slik mener jeg at samfunnsforskerens rolle ikke nødvendigvis er å få bekreftet eller avkreftet egne hypoteser (eller antagelser) om verden, men heller bidra til en konstant gjenfortelling av 'sannheter' - for på den måten å kunne peke på hvordan *alternative* virkeligheter kan bli seende ut. Min rolle i dette prosjektet er derfor ikke å fortelle eller avdekke hvordan ting *egentlig* er. Jeg skal derimot forsøke å forstå og fortelle hvordan ulike aktører i diskursen forstår sin *egen sannhet* eller idé om virkeligheten.

3.4 NPF som rammeverk

De overordnede elementene i det narrative rammeverket går ut fra de fem klassiske hovedkomponentene som et narrativ strukturelt består av: *innledende situasjon*, *komplikasjon*, *reaksjon*, *resolusjon* og *endelig situasjon* (Fløttum og Gjerstad, 2017, s. 3). I NPF handler det deretter om å forstå hvordan narrative elementer danner en helhetlig fortelling. Slik handler det om å identifisere en setting (scene), karakterer (helter, offer, skurker), plott (fortellingens struktur) og en endelig moral (hva som bør gjøres) (Jones m.fl., 2014, s. 5). De delene som tilhører det klassiske narrative, og de delene som er under analyse i forbindelse med rammeverket, kan kanskje fremstå å være uavhengige av hverandre. NPF skal derimot gjøre det enklere å identifisere de komponentene som er vesentlige for å konstituere et narrativ med et *mål i den 'virkelige verden'*. Slik kan også *den innledende situasjonen* i en klassisk fortelling tilsvare det som i NPF kalles for setting eller scene, som ofte er tatt-for-gitte bakgrunner eller premisser for teksten; "the setting is the stage, and just like in most plays, people accept the stage as is without too much thought." (Jones mfl., 2014, s. 6). Karakterene, hvem som er skurk, helt eller offer, henger gjerne sammen med det som fremsettes som *komplikasjonen* (problemet). Fordi karakterene kan være skurken som *forårsaker* problemet (komplikasjonen), offeret som blir *rammet* av det, eller helten som

(potensielt) *fikser* det. Karakterene trenger imidlertid ikke nødvendigvis å være mennesker, de kan også være *objekter* som dyr, værphenomen eller institusjoner (Jones mfl., 2014). Plottet kan deretter handle om hvilken tilnærming eller reaksjon de ulike karakterene velger for å løse problemet. Resolusjonen og fortellingens moral henger gjerne sammen med det teksten mener *bør gjøres*. Fortellingens moral er også spesielt viktig i det *politiske* narrative, da det handler om å presentere en *løsning* på problemet som blir skissert. Dette blir som historiens moral ('the moral of the story') og skal overbevise tilhøreren eller leseren om at dette er den *riktige* (foretrukne) løsningen på det som forespeiles som problemet.

NPF som rammeverk og metode ser derfor ofte ulike narrative i en diskurs som *politiske*, på den måten at de bidrar med fortellinger som kan påvirke politiske beslutninger. Også når aktørene fremstår som nøytrale legger rammeverket til grunn at *de narrative komponentene* i fortellingene bidrar til å favorisere noen politiske aspekter fremfor andre. Selv når dette ikke er en bevisst strategi fra den som produserer tekstene.

I min analyse undersøker jeg derfor ikke bare *eksplisitt politiske* teksteksempler, men ser også på hvordan journalistisk innhold generelt (som ideelt sett skal forholde seg politisk nøytral) konstruerer de nevnte aspektene i henhold til NPF. Med andre ord kan også innhold som ikke anses å være eksplisitt meningsinnhold, med et strategisk mål om å påvirke politiske beslutninger, like fullt være *implisitt politiske* i den forstand at de enten utfordrer eller reproducerer en diskursorden, og dermed *hegemoniet* (Jørgensen og Phillips, 1999).

Jones mfl. anerkjenner også *hvilken makt* ulike narrative har til påvirke dem som leser disse. Blant annet viste Jones og Song i sin studie om politikk på klimaendringer, at respondenter speilet det narrative som ble presentert av en gitt organisasjon om disse også samsvarte med deres egen kulturelle type (*Making Sense of Climate Change: How Story Frames Shape Cognition*, 2014). Jones fant også ut i sin studie om *helterollen*, at denne er en viktig drivkraft for individets forståelse av risiko og klimapolitiske preferanser (*Cultural Characters and Climate Change: How Heroes Shape Our Perception of Climate Science*, 2014). Også studien som bygger på arbeidene til Jones mfl., *An Angel on the Wind: How Heroic Policy Narratives Shape Policy Realities* (Shanahan mfl., 2013) viser hvordan narrative om klimaendringer påvirker individer.

3.5 Rammeanalyse

Narrativer ligner også til dels på det medieprofessor Robert M. Entmans kaller 'innramming' i mediene. Han definerer nemlig en medieramme som evnen til å "select some aspects of a

perceived reality and make them more salient in a communicating text, in such a way as to promote a particular problem definition, causal interpretation, moral evaluation, and/or treatment recommendation for the item described.” (*Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm*, 1993, s. 52). På denne måten bidrar også medierammer til å *definere problemer*, i tillegg til å *diagnostisere årsaker*, *foreta moralske bedømmelser* og *foreslå løsninger* (Entman, 1993). Årsaken til at en ønsker å foreta en rammeanalyse handler derfor om at *måten* mediene rammer inn en situasjon på, også kan ha en innvirkning på hvordan publikum organiserer og tolker denne informasjonen senere. Slik ligger det altså en makt som kan bidra til å styre *oppfatningen* gjennom måten media velger å ramme inn situasjoner på.

Like viktig blir det derfor å være oppmerksom på de aspektene og de innrammingene som media *ikke* foretar eller legger vekt på, fordi vektlegging av noen sider kan bidra til å ignorere andre aspekter i saken, slik at “Framing in this light plays a major role in the exertion of political power, and the frame in a news text is really the imprint of power” (Entman, 1993, s. 55).

Entman påpeker også at det av den grunn er mest fornuftig å forsøke å identifisere tekstens *dominerende mening*, altså “interpretations with the highest probability of being noticed, processed, and accepted by the most people.” (1993, s. 56). På den måten har også den dominerende mening mest *makt* i diskursen.

Entman påpeker imidlertid at begrepet “frame” eller “ramme” kan være for tvetydig, og at det slik er et behov for å *konkretisere* og avgrense hva en egentlig mener med dette når en foretar en rammeanalyse.

I denne oppgaven skal jeg derfor ikke bare foreta en *generell* rammeanalyse, men skal også se mer konkret på hvordan *narrative elementer* bidrar til å konstruere og ramme inn klimadiskursen i den norske offentligheten. Slik er det de nevnte aspektene med henblikk på NPF som metode og rammeverk som vil være førende rammeverk for oppgavens analyse. Generelt blir dette en kritisk diskursanalyse som analyserer diskursen som en samling *fortellinger* som genererer en eller flere ideer om hva klimakrisen betyr, og dermed *rammer inn* ideen om denne. Først og fremst vil analysen handle om den betydningen ulike aktører har til å påvirke diskursen og fortellingene, fordi “A central notion in most critical work on discourse is that of power, and more specifically the social power of groups and institutions.” (2001, van Dijk, s. 354).

4. Teori

Som påpekt i metodekapittelet er *språket* kilden til å forstå hvordan en diskurs fungerer. Ikke bare fordi det er språket som analyseres, men også fordi valg av ord og formuleringer kan si noe viktig om dem som snakker og den konteksten de opererer i. Språket er med andre ord et uttrykk for hvem som bestemmer hva som er viktig. Et uttrykk for makt og normer.

I det teoretiske rammeverket vil jeg derfor også vektlegge den betydningen språket har i å forme våre ideer om 'virkeligheten'. Ikke bare fra et filosofisk perspektiv, men også mer konkret med hensyn til kognitiv psykologi og politisk teori.

For å bedre forstå hvordan og hvorfor den språklige diskursen fungerer slik den gjør, vil det også være sentralt å se på hvordan tekstene interagerer med mer overordnede konvensjoner og normer i media. Derfor vil jeg også i det teoretiske rammeverket gå inn på noen hovedtrekk ved offentligheten og offentlighetsteorier, da disse kan være en viktig bakgrunn for å forstå diskursens normer.

4.1 Om å tenke med ord

Hvilke fortellinger og innramminger som benyttes for å beskrive 'klima' vil bidra til å bestemme hva vi tenker om dets betydning. Men som nevnt, er ikke disse konvensjonene og talemåtene fastlåste. Akkurat slik Foucault viste at ideen om 'den gale' endret seg i det franske samfunnet, har klimaforskeren Mike Hulme avdekket at ideen om klimaendringer har forandret seg parallelt med en kulturell og teknologisk utvikling. Ny kunnskap, gamle myter og andre kulturer har på den måten stadig farget menneskers opplevelser klimaet - og slik bidratt til at vi kan se ideen i nye sammenhenger (*Why We Disagree About Climate Change*, 2009). For eksempel påpeker Hulme at man i første omgang anså gassen CO₂s potente virkning i å varme opp atmosfæren, som et positivt bidrag. Slik påpeker også Hulme den etterhvert så viktige *rollen* vitenskap fikk i å forme det moderne menneskets forståelse av verden og klima.

Derfor handler heller ikke vitenskapelige uenigheter bare om ulike forståelser av klimaendringene eller ulike *teorier og hypoteser*, men også mer grunnleggende om *hvordan* kunnskap skapes og etableres. Han sier: "We may disagree about climate change simply because we understand and use science in different ways." (Hulme, 2009, s. 75)

Derfor handler ikke klimaforskning bare om vitenskapelige og ikke-vitenskapelige tilnærminger, den handler også om *hvem* og hva som skal definere det vitenskapelige, og

dermed hva som er sannhet eller 'virkelighet' til enhver tid. Av den grunn mener også Hulme at det er viktig å vie oppmerksomheten til dem som definerer klimadiskursen; "The definition of who counts as an expert in the creating, handling and communicating of scientific knowledge needs careful scrutiny." (2009, s. 80).

Det finnes også nyere eksempler på dette med at klima og definisjoner kan være utfordrende i den naturvitenskapelige sammenhengen.

I *The Human Planet: How we created the Anthropocene* (2018) viser professorene Simon L. Lewis og Mark A. Matlin hvordan ideen om den geologiske epoken *antropocen* representerer en viktig debatt om grenser og kriterier for det som tilsynelatende er naturlige og fastholdte begreper. Her skisserer de hvordan uenighet i fagmiljøer om definisjonen av en geologisk epoke, har betydning for ideen om mennesket og naturen. For mens noen fagmiljøer avviser fullstendig 'antropocen' som en geologisk relevant epoke (da de mener at geologiske epoker vanligvis defineres ut fra endringer i *naturen*), tar andre til orde for å forkaste den geologiske epoken holocen (epoken etter siste istid) til fordel for antropocen, da de mener det er mulig å datere global menneskelig påvirkning på planeten tilbake hit. Det minst kontroversielle alternativet handler om å definere antropocen som perioden de industrialiseringen startet eller da den første atombomben ble detonert og frem til i dag. Altså en ny, samtidig geologisk epoke. Alle perspektivene påpeker imidlertid at det eksisterer ulike *terskler* og grenseverdier i definering av nye begreper. Også i naturvitenskapene.

Betydningen av språk og kategorisering er også sentralt for hvordan vi mennesker tenker i andre sammenhenger. Den amerikanske professoren og lingvisten George Lakoff viser blant i det omfattende verket *Women, Fire and Dangerous Things* (1987) hvordan forskning fra lingvistik, antropologi og psykologi kan påvise tydelige sammenhenger mellom språk og tenking om 'virkeligheten'. Slik blir ikke språket bare et nøytralt verktøy vi anvender for å speile eller videreformidle omgivelsene, men også helt vesentlig i å *forme* hva vi tenker om verden mer grunnleggende sett.

Spesielt er det han kaller den *idealisererte kognitive modellen* (ICM) viktig for å forstå hvordan mennesker og samfunn innordner konsepter og erfaringer i forskjellige kategorier. Måter å kategorisere på er slik kulturelt betinget, selv om disse ofte kan oppleves som naturlig.

For eksempel skiller den vestlige moderne kulturen mellom de overordnede kategoriene *natur* og *kultur*. En slik dikotomi oppleves gjerne naturlig. Men, som Lakoff påpeker i boken, er det i andre kulturer det andre måter å kategorisere verden på. Blant annet bruker Lakoff

eksempelet med det aboriginske språket Dyirbal for å illustrere kategoriseringens relativitet. I dette språket eksisterer det for eksempel ikke en natur-kultur dikotomi, men derimot fire hovedkategorier, der eksempelvis kvinner og menn tilhører forskjellige hovedkategorier sammen med ulike typer dyr som dette språket mener definerer *likheten* med de andre tingene i kategorien. Blant annet henviser tittelen på boken, *Women, Fire and Dangerous Things* til den éne kategorien i Dyirbal kalt *balan* (Lakoff, 1987). For på Dyirbal tenker en at disse tingene har felles egenskaper som gjør at de *naturlig* tilhører en og samme kategori.

Måten vi kategoriserer på vil derfor være av stor betydning for hvordan vi forstår samtaler med andre, handlinger vi foretar oss og observasjoner vi gjør av omgivelsene, mener Lakoff. Derfor kan vi heller ikke fungere i verden uten denne evnen til å kategorisere, slik at “An understanding of how we categorize is central to any understanding of how we think and how we function, and therefore central to an understanding of what makes us human.” (Lakoff, 1987, s. 6).

Eksempelet med måten Dyirbal kategoriserer på, viser også at språket ikke bare plasserer ‘objektivt’ like ting i samme kategori, men også *påfører* tingene likheter. Hvordan og hvorfor det ikke er en slik objektiv likhet til stede viser Lakoff gjennom *prototype effekter*, eller ‘*prototype theory*’ (1987, s. kap 1 s. 1 og kap 3).

Dette fungerer ved at språket, som skaper tilsynelatende klart avgrensede kategorier, definert av en idealisert kognitiv modell med predefinerte ideer om fellestrekk, ikke egentlig er så konsistent når det møter eksempler fra ‘virkeligheten’. Lakoff påpeker at vi derfor ikke bare kategoriserer på bakgrunn av hvorvidt noe samsvarer med definisjonen til en ICM, men også regulerer tingenes tilhørighet til kategorien gjennom prototype effekter.

Et godt eksempel på det er kategorien ‘ungkar’, der denne generelt kan sies å henvise til ugifte menn. Likevel vil vi som regel ikke mene at *alle* ugifte menn er like ‘naturlige’ representanter for denne kategorien. Noen eksempler på ugifte menn vil slik være mer eller mindre *prototypiske* eksempler på kategorien ungar og dermed avdekke hva vi *egentlig* mener med når vi snakker om denne kategorien.

Enda mer talende er kanskje eksempelet med ‘den arbeidende mor’. Lakoff viser her at vi tillegger egenskaper som beskriver forskjellen på en prototypisk og et mindre prototypisk tilfelle av kategorien ‘mor’, på den måten at noen eksempler blir mer *typiske* eksempler på kategorien enn andre.

I dag fremstår kanskje dette eksempelet mindre relevant, på bakgrunn av det er mer vanlig at en mor er i arbeid. Poenget er likevel at en mindre vanlig, og dermed mindre prototypisk

representant for en kategori, vanligvis blir beskrevet på en slik måte at det tydeliggjør forskjellen på eksempelet og det prototypiske tilfellet (i denne sammenheng en hjemneværende mor).

Også andre måter å anvende språket bidrar til å strukturere ideer om 'virkeligheten'.

Allerede før Lakoff utga *Women, Fire and Dangerous Things* i 1987, gjorde han også et interessant arbeid om metaforens kognitive betydning sammen med filosof Mark Johnson. Arbeidet ble publisert i blant annet boken *Metaphors We Live By* (1980) der de tar for seg hvordan det som ofte anses som et språklig ornament, faktisk er "a matter of central concern, perhaps the key to giving an adequate account of understanding." (1980, preface).

I publikasjonen fra 1980 viser dermed Lakoff og Johnson hvordan metaforen ikke bare opererer som enkeltord, men også bidrar til å *forme konsepter* og mer abstrakte ideer om 'virkeligheten'. Blant annet handler dette om *begrepsmetaforer*, som sier noe vesentlig, ikke bare om ordene som eksplisitt uttales, men hvilke metaforer som ligger bak og bidrar til å forme ideen om enkeltord. I følge Lakoff og Johnson bidrar dermed begrepsmetaforene til å *overføre* egenskaper fra et konsept til et annet gjennom *måten* vi snakker på. Ofte gjennom bruk av verb og beskrivelser.

Eksempelvis bruker de ordet 'diskusjon' for å illustrere dette. *Beskrivelser* av ordet er slik i større grad med på å definere betydningen til begrepet, snarere enn at ordet selv har en 'egen iboende mening'. Altså har ikke ordet i seg selv noen faste egenskaper, men formes av beskrivelsene og måten det anvendes på i praksis. For eksempel kan jeg si "jeg vant diskusjonen" eller "hun knuste argumentene dine". Slike beskrivelser vitner om at den bakenforliggende begrepsmetaforen for 'diskusjon' referer til en 'diskusjon som krig'. Da blir 'krig' begrepsmetaforen til 'diskusjon', og former slik også betydningen til 'diskusjon'. Forestiller en seg derimot 'diskusjon som dans' betyr det også at betydningen og dermed innholdet til 'diskusjonen' endres. Dette handler om at vi da for eksempel kan si "jeg førte diskusjonen videre" eller "han balanserte argumentene". De ulike tilnærmingene, og slik beskrivelsene av 'diskusjonen' bidrar på denne måten til å forme vår idé om hva en diskusjon reelt sett innebærer, og hva den normalt sett skal føre til eller hva den i 'virkeligheten' er. Den bidrar med andre ord til ulike assosiasjoner.

'Diskusjon som krig' vil på den måten også kunne bidra til å fostre en tanke om at en diskusjon skal føre til vinnere og tapere. Noe som er mindre relevant å tenke om en legger til grunn begrepsmetaforen 'diskusjon som dans'.

Slik argumenter Lakoff og Johnson for at begrepsmetaforer ikke bare bidrar til overfladiske språklige figurer, men også mer grunnleggende sett bestemmer og fører til forskjellige ideer om 'virkeligheten'. De anerkjenner imidlertid at det er visse kulturelle normer som styrer vanlig bruk av begrepsmetaforer i samfunnet. På den måten er det heller ikke alltid like enkelt å *endre* en fastsatt måte å snakke om et fenomen eller en situasjon på. Like fullt er det mulig å endre begrepsmetaforer med en bevisstgjøring av at de eksisterer og slik enten bevisst videreføre eller utfordre etablerte ideer og tankemønstre om 'virkeligheten'.

4.2 Mediernes makt

Fordi også mediene er en viktig leverandør av språk, ideer og fortellinger, er det også viktig å forstå hvilke normer, premisser og grenser disse legger til grunn for produksjon av journalistisk innhold. Mediene er slik viktige bidragsytere til offentligheten og skal være en arena der ideer kan utveksles og brytes mot hverandre.

For å forstå premissene for den offentlige samtalen og journalistikken generelt, kan evi n starte med det grunnleggende: Hvilket mandat bygger den demokratiske presseutøvelsen på? Sentralt i norsk sammenheng er Grunnlovens paragraf 100, "Ytringsfrihet bør finne sted" (Kongeriket Norges Grunnlov, 1814). Denne paragrafen finner vi også igjen i flere av pressens egne normer, som Vær Varsom-plakaten der det står under *Pressens samfunnsrolle* at "Pressa har eit særskild ansvar for at ulike syn kjem til uttrykk." og "kan ikke gi etter for press fra noen som vil hindre åpen debatt, fri informasjonsformidling og fri adgang til kildene." (1936) Også i Redaktørplakaten står det innledningsvis at "En redaktør skal alltid ha frie mediers ideelle mål for øye. Redaktøren skal ivareta ytringsfriheten og etter beste evne arbeide for det som etter hans/hennes mening tjener samfunnet." (1953).

NRK har også egne føringer for hva det betyr å ivareta rollen som nasjonal kringkaster når de skriver i NRK-plakaten at "[Vi] skal ivareta ytringsfrihet og ytringsvilkår for borgerne. NRK skal være redaksjonelt uavhengig og være balansert over tid" (1996, § 13).

Balans som et journalistisk ideal blir imidlertid utfordret med klimajournalistikken. Det reflekteres også i NRK, BT og The Guardian sine retningsvalg for sin egen klimajournalistikk, der de støtter seg på ideen om at det eksisterer en falsk balanse i klimajournalistikken som går i klimafornekternes favør. Dette viser også den kritikken og påfølgende debatten som foregikk i Bergens Tidende høsten 2019. Da har ideen om den falske balansen i journalistikken tidligere blitt problematisert av Jules og Maxwell Boykoff i

artikkelen *Balance as bias: global warming and the US prestige press* (2004) og av den norske journalistprofessoren, Andreas Ytterstad, som påpeker at objektivitetsidealet til norske den norske pressen blir utfordret i møte klimaendringene i artikkelen *Klimakrisen utfordrer objektivitetsidealet i norsk journalistikk* (2011).

Like fullt står ytringsfrihet, uavhengighet og balanse sterkt som norske, demokratiske idealer for god presseutøvelse. Dette handler også om at “Idealet er, kort fortalt, at offentlig samtale eller deliberasjon skal ha en prinsipielt upartisk, opplyst fornuft både som regulerende prinsipp for samtalen - en norm for argumentasjon og stil - og som tenkt resultat.” (*Allmenningen*, 2017, Gripsrud, s. 46).

Likevel vet vi at pressen velger ulike *innfallsvinkler* til et stoff når det skal formidles til et publikum. Det henger blant annet sammen med ideen om at journalistens rolle “koples til samfunnsoppdraget og rollen som vakthund, og slik gir journalisten et ståsted hvorfra han eller hun kan avsløre kritikkverdige forhold.” (*Hva er journalistikk?*, 2015, Eide, s. 29). Det betyr at journalisten får et mandat til å fungere som *sil*, der han eller hun kan velge ut *hva* som skal presenteres som viktig for publikum. I den sammenheng snakker vi også om Entmans medierammer, altså den innrammingen mediene velger å presentere informasjon, slik at “Frames [...] become invaluable tools for presenting relatively complex issues [...] efficiently and in a way that makes them accessible to lay audiences because they play to existing cognitive schemas.” (*Framing, Agenda Setting, and Priming*, Scheufele & Tewksbury, 2007, s. 12). I kognitiv psykologi heter det at “Schemas often influence the way we understand a situation or an event” (*Cognitive Psychology*, Matlin, 2014, s. 273). En medieramme henger derfor også sammen med den makten mediene har til å *sette en agenda*; “the idea that there is a strong correlation between the emphasis that mass media place on certain issues [...], and the importance attributed to these issues by mass audiences” (Scheufele og Tewksbury, 2006, s. 11)

Slik blir også “Journalisten en portvakt som sorterer begivenhetene, som velger ut noen saker og lar andre fare henimot glemselen”, skriver journalistprofessor Martin Eide (2015, s. 23).

Like fullt skal pressen som aktør fastholde idealer om *nøytralitet*, *objektivitet* og *balanse*. Ideen om objektivitet er likevel “ikke det samme som kan aksepteres av alle, [for] Det er ikke snakk om en dikotomi, men et kontinuum” (Eide, 2015, s. 25).

Dette betyr like fullt at mediene har en viss makt til å definere den offentlige samtalen, slik at “når det gjeld å sette saker på dagsordenen eller halde dei skjulte, og når det gjeld å skape ideologisk hegemoni, er media særst viktige institusjonar.” (*Media i samfunnet*, Schwebs og Østbye, 2017, s. 274).

4.3 Offentligheten

“Vårt samfunn reknar den offentlege meininga som ein politisk autoritet, ja til sjuande og sist som den øvste autoritet” skriver litteraturviter Jan Inge Sørbo innledningsvis i boken *Offentleg samtale: presseetiske spørsmål* (s. 15, 1991). Sørboes idé om den ‘offentlige mening’ henger sammen med Jürgen Habermas’ verdenskjente ideal om en *borgerlig offentlighet*. Et konsept som ble kjent med hans doktorgradsavhandling *Strukturwandel der Öffentlichkeit* (1962).

Denne ideen om offentligheten referer til “a realm of our social life in which something approaching public opinion can be formed. Access is guaranteed to all citizens. A portion of the public sphere comes into being en every conversation in which private individuals assemble as a public body.” (*The Idea of the Public Sphere*, 2010, Gripsrud mfl.). Habermas ideer om offentligheten fikk også etterhvert stor betydning for den vestlige generelt, samt den norske ideen om *offentligheten* spesielt. Ordet ‘offentlighet’ kommer videre fra tysk *offen*, som betyr “åpen(t), altså noe som er tilgjengelig for enhver.” (kursiv i opprinnelig, Gripsrud, 2017, s. 17). Det offentlige står altså i en kontrast til det *private* - samtaler og avgjørelser foretatt i lukkede rom. Slik at Habermas’ offentlighetsideal legger vekt på betydningen av å opptre på vegne av fellesskapets interesser, i motsetning til de *private*.

I *Strukturwandel* formidler Habermas altså et ideal, med utgangspunkt i den historiske utviklingen til en offentlighet i de europeiske samfunnene utover på 17- og 1800-tallet. Idealet hans springer også ut av ideen om at representanter for *borgerskapet* - frie handelsmenn - skulle kunne diskutere og samtale fritt seg imellom for å komme frem til “det Almene vel” (Gripsrud, 2010, s. 22-23). Slik var det de beste argumentene, og ikke den enkeltes status eller posisjon i samfunnet som skulle avgjøre hvorvidt noen saker *vant frem* eller ikke i offentligheten og det politiske liv. Habermas la også til grunn en idé om at offentligheten skulle frembringe en enighet - et konsensus - som representerte fellesskapets beste; slik “Habermas’ ideal er at borgarane skal bli einige før dei politiske vedtaka blir

gjorde” (Østbye og Schwebs, 2017, s. 277). Habermas’ ideal springer derfor også ut av *opplysningstidens* og vår moderne samtids idealer om *ytringsfrihet*, som betegner en liberal og selvfølgelig rettighet i et moderne demokrati, der det “Å forby ytringar, og særleg ytringar som kan få politiske konsekvensar, er å setja stengsler mellom opinionen og dei styrande, hindra kritikk, og opna for maktmisbruk.” (Sørbø, 1991, s. 15).

Media og pressen spiller derfor en viktig rolle i denne offentligheten da de skal fungere som en arena og plattform for fri meningsutveksling, som også gjenspeiles i normene for god presseutøvelse i Norge (Vær-Varsom-, Redaktør- og NRK-plakaten).

I mange sammenhenger står imidlertid pressens samfunnsrolle, som ‘vaktbikkje’ og ‘fjerde statsmakt’ i et konfliktforhold. For samtidig som pressen har i oppdrag å informere og tale på vegne av ‘folket’, er det en institusjon avhengig av økonomisk støtte fra aktører med motiver som ikke nødvendigvis forenes med ‘det Almene vel’. På den måten dras pressen mellom rollen som “børs” og “katedral”, fordi den også er i krysningen av to ‘markeder’, der for eksempel “en avis kan hevde seg godt på publikumsmarkedet, men komme dårlig ut på annonsemarkedet, som er mediernes viktigste inntektskilde.” (Eide, 2015, s. 41).

Avhengigheten av annonseinntekter henger også sammen med utviklingen til norske medier på 1980-tallet, da den partipolitiske tilhørigheten til pressen gradvis avtok. Avisene i landet hadde da tradisjonelt hatt nokså tydelige bånd til de ulike politiske partiene, og representerte derfor seg i mellom ulike partipolitiske viljer i den norske offentligheten. Disse “lojalitetsbåndene mistet gradvis sin plass til fordel for et mer uavhengig og partinøytralt journalistisk ideal, tett knyttet til den liberale forestillingen om *the marketplace of ideas*.” (Gripsrud, s. 515). Dette betyr kanskje også at mediene får en annen legitimitet, fordi “Legitimeringa verker meir effektivt dersom folk trur at mediet er nøytralt, enn når dei oppdagar at det er partisk.” (Schwebs og Østbye, 2017, s. 273).

Til tross for noen endrede vilkår for medieproduksjon, står fremdeles idealet om den *opplyste offentligheten* sterkt i det 21-århundret. Slik er også idealet om journalisten og pressen som en slags ‘virkelighetens detektiv’ fremdeles relevant (Eide, 2015, s. 43).

4.3.1 En kritikk

Ideen om pressens funksjon har også noen konsekvenser for hvordan vi tenker på den rollen en forestiller seg at offentligheten skal ha i vårt demokratiske samfunn. Mens det opprinnelige offentlighetsidealet til Habermas tok utgangspunkt i at det hovedsakelig er én borgerlig offentlighet, mener andre at dette gir et lite nyansert bilde av *de faktiske forholdene*.

Den politisk-filosofiske forskeren Nancy Fraser er en av de mer kjente kritikerne av det tradisjonelle habermasianske offentlighetsidealet. Blant annet mener hun at offentligheten ikke bare kan være en som tilhører en homogen gruppe opplyste borgere, men også må inkludere ulike grupper som har ulik tilgang på makt og beslutningsmyndighet i offentligheten. I artikkelen *Rethinking the public Sphere: A Contribution to the Critique of Actually Existing Democracy* (1990) skriver Fraser fra et *feministisk* perspektiv, og setter søkelys på hvordan mindre innflytelsesrike grupperinger i samfunnet blir oversett med Habermas' teori. Spesielt kvinner og andre mindre ressurssterke grupper utelates fra den *borgerlige* offentligheten til Habermas, mener hun.

Fraser legger likevel til grunn premisset og den habermasianske ideen om 'den offentlige sfære', i det at hun anser dette som en plattform hvor det er mulig å reforhandle mening gjennom offentlig deliberasjon. Kritikken til Fraser er dermed ikke generell, men går mer i retning av *hvem* denne offentligheten bør tilhøre og inkludere. Blant annet kommer kritikken fra Fraser av at Habermas ikke skisserer en offentlighet for det samtidige samfunnet. Fraser mener derfor at hans historiske ideal er urealistisk å måle samtiden opp mot, fordi "the full utopian conception of the public sphere was never realized in practice" (1990, s. 59).

Hovedpoenget til Fraser er derfor at det ikke bare eksisterer én offentlighet, men mange *deloffentligheter*. Hun skiller spesielt mellom *sterke* og *svake* offentligheter, der førstnevnte har beslutningsmyndighet (med en viss tilknytning myndighetene), mens de svake offentlighetene i all hovedsak kan bidra med innspill til de beslutningdyktige offentlighetene gjennom offentlig deliberasjon (Fraser, 1990, s. 75). På denne måten peker også Fraser på *makt dimensjonen* i offentligheten, der noen meninger har større mulighet for å oversettes til politisk handling enn andre. Slik blir meninger til politikere og næringslivstopper, samt andre med sterkere tilknytning til den *sterke* offentligheten, meninger som vil kunne få større politisk gjennomslag. Problemet, mener Fraser, er slik at Habermas' *borgerlige* offentlighet overser at det ikke nødvendigvis er en samtale blant 'likemenn', fordi ikke alle deltakernes

mening *kan få* like stor betydning for det politiske apparatet; “the “force of public opinion” is strengthened when a body representing it is empowered to translate such “opinion” into authoritative decisions.” (Fraser, 1990, s. 75)

Slik setter Fraser søkelys på hvordan ulikhet også manifesteres i offentligheten, og at det ikke nødvendigvis er *mulig* å ha en offentlig samtale mellom ‘likemenn’, slik det Habermasianske offentlighetsidealet postulerer i *Strukturwandel*.

Fraser innrømmer imidlertid at hun ikke selv har et entydig alternativ til Habermas’ ideal, i form av en *ny norm* å strekke seg etter. Like fullt er kritikken, gjennom å synliggjøre betydningen av *ulik tilgang* og beslutningsmyndighet i offentligheten - og dermed maktdimensjonen - viktig for å vurdere offentlighetens *funksjon*, mener hun.

4.3.2 Alarmer og beredskap

Av nyere dato har det også kommet til flere andre teorier som skisserer *nye offentlighetsideal*. Disse har ofte hatt som mål å ta opp i seg de moderne utviklingstrekkene i det massemedierte informasjonssamfunnet. Et sentralt bidrag er derfor artikkelen til mediesosiologen Micheal Schudson, *The Good Citizen: A History of American Civic Life* (1999). Her presenterer han *den overvåkende borger* som et mer realistisk ideal i møte med det komplekse informasjonssamfunnet, hvor få i virkeligheten har tid og mulighet til å innta en såkalt *omnikompetent rolle* til det som foregår i offentligheten. Den norske medievitaren Jostein Gripsrud mener også at Schudsons perspektiv av den grunn er bedre tilpasset det moderne mediesamfunnet. Spesielt satt opp mot Habermas’ ideal om den informerte borger, fordi “Borgernes kompetanse varierer i virkelighetens verden fra det mer eller mindre ignorante til det svært kompetente.” (2017, s. 37).

Også den politiske forskeren John Zaller fastholder ideen om at den overvåkende borger samsvarer best med dagens medievirkelighet. I artikkelen *A New Standard of News Quality: Burglar Alarms for the Monitorial Citizen* (2003) argumenterer han for at det faktisk vil være umulig for en borger i det 21-århundret å holde seg informert om alt som foregår i den massemedierte offentligheten. Derfor mener han også at det er mer fruktbart, i likhet med Schudson, å legge til grunn en slags *overvåkning* (monitorering) som ideal. Denne ideen står også i kontrast til det habermasianske idealet om den *informerte borger*. Zaller mener imidlertid at den overvåkende borger bidrar til at de *viktigste* sakene legges merke til, selv om den enkelte ikke skulle være fullstendig informert om alle sider ved offentligheten. Han

bruker slik ‘innbruddsalarmen’ som en metafor for å beskrive deltakelse i offentligheten, der borgerne ikke nødvendigvis trenger å mobilisere til handling med mindre “alarmen ringer”.

Også norske medieforskere fra Universitet i Bergen har nokså nylig kommet med egne bidrag til diskusjonen om borgeridealer og offentligheten. Tittelen på boken, der blant annet det habermasianske borgeridealet settes under lupen, har nok fått navnet *Informert borger?* (Moe mfl., 2019). I boken beskrives forskjellige eksempler på hvordan individer er knyttet til og benytter tilgangen til offentligheten ulikt. Her kommer det blant annet frem at den *offentlige tilknytningen* til ulike grupper er nokså varierende. Forskerne konkluderer derfor med at det vil være en *distribuering* av informasjonstilgang, eller arbeidsfordelende overvåkning som best kan sikre en opplyst offentlighet. Også dette idealet beror til en viss grad på teorien til Schudson om den *overvåkende borger*. Moe mfl. kaller imidlertid deres ideal for *distributed readiness citizenship* (2019).

Det flertallet av disse *offentlighetsidealene* legger til grunn, og som de slik likevel deler med det Habermasianske offentlighetsidealet, er ideen om at offentligheten skal kunne muliggjøre opplysning og gi tilgang til viktig informasjon for å iverksette politiske beslutninger. Det mange av disse idealene i mindre grad diskuterer, er den betydningen *makt* har til å definere informasjon og opplysning. Om overvåkning av mediene er premisset for en samtidig informert offentlighet, er det også mindre mulighet for å kontrollere eller drøfte betydningen til denne informasjonen.

Fordi offentligheten skal frembringe ‘den offentlige mening’ legger også Habermas ideal til grunn premisset om at det *kan* oppstå enighet blant borgerne i offentligheten, slik grunnsteinen i Habermas teori om den kommunikative handling har enighet om *situasjonsdefinisjonen* som mål (Weigård og Eriksen, 1999, s. 56-57).

4.3.3 Fiendtlige frender

Den politisk-teoretiske forskeren Chantal Mouffes teori er derimot en av dem som retter blikket mot den *iboende* konflikten som eksisterer i offentlig deliberasjon og meningsutveksling. Hun mener at det derfor ikke er *konsensus* eller enighet (og dermed mangel på meningsmotstand) som bør være målet med offentligheten, men heller å påse at en ikke skisserer meningsmotstandere som *fiender*. I boken *Agonistics: Thinking the World Politically* (2013) tar hun til orde for en redefinering av verdien i den offentlige samtalen.

Offentligheten skal slik ikke nødvendigvis føre frem til enighet, men derimot *belyse* ulike meninger og maktforhold i samfunnet, mener hun. For at utveksling av mening skal bære preg av reell ytringsfrihet må vi derfor også anerkjenne og tillate at andre er uenige med oss, sier Mouffe. Slik handler det også om å akseptere at vi ikke heller kan eller vil bli *enige* om en sak i fremtiden.

Sentralt er slik betydningen av meningsmakt, der Mouffe henter frem filosofen Antonio Gramscis begrep når hun illustrerer dette; «Every order is the contemporary and precarious articulation of contingent practices. [...] What is at a given moment accepted as the ‘natural’ order [...] is the result of sedimented hegemonic practices.» (2013, s. 2). På den måten vil det som fremstår som *rasjonelle* og fornuftige meninger på ett tidspunkt kunne endre seg i en annen kontekst. Denne iboende dynamikken som spesielt *politiske* meninger bærer med seg må danne grunnlaget for hva vi ønsker at offentligheten skal bidra med, mener hun. Slik legger Mouffe også mindre vekt på at offentligheten skal dekke et informasjonsbehov, men i større grad bidra til å *regulere* maktforhold i samfunnet.

4.4 Fortellinger om makt og forandring

Narrativer og fortellinger bærer også i seg en *relativ* betydning. De viser frem noen sider, samtidig som de muliggjør det å skjule andre. Likefull har fortellinger noen strukturelle kjennetegn, og skiller seg blant annet fra andre typer tekst eller kommunikasjon som mangler *retning*. For eksempel vil en som regel ikke tenke at en handleliste er et narrativ. Et eventyr eller avisreportasje beveger seg derimot *fremover*, der det første følger av det andre - slik vi ser elementene i et narrativ som avhengig av hverandre. Slik blir narrativet viktig for å forstå *tid*, fordi “narrative is the principal way in which our species organizes its understanding of time.” (Abbott, 2002, s. 3). Slik handler et narrativ ofte om å organisere hendelser temporalt. Som nevnt tidligere i metodekapittelet handler dette også om narrativenes strukturelle oppbygning, og kan identifiseres som de fire hovedkomponentene: innledende situasjon, konflikt, resolusjon og endelig situasjon (Fløttum og Gjerstad, 2017).

I forhold til narrativer med politisk slagkraft er det også noen strukturelle kjennetegn, eller plott som er mer vanlige enn andre. Den politiske forskeren Deborah Stones teorier om ‘story types’ er slik med på å avdekke hvordan de politiske fortellingene bygges opp. I verket *Policy Paradox: The Art of Political Decision Making* (2012) viser hun hvordan narrativer struktureres, og deler dem i hovedsakelig to ulike typer; fortellinger om *makt* og fortellinger

om *forandring* (2012, s. 158-168).

Stone deler deretter fortellinger om forandring i to underkategorier: *nedgangsfortellinger* (story of decline) og *fremgangsfortellinger* (story of rising) - "The story of decline almost always begins with a recitation of facts or figures purporting to show that things have gotten worse." (Stone, 2012, s. 160). Stone bruker blant annet den bibelske historien om utkastelsen fra Paradis for å illustrere hvordan en *typisk* nedgangsfortelling opererer; den forteller som regel at det *har* vært bra, men at det *nå* går dårlig (nedgang). Denne typen fortellinger er også relativt vanlig i politisk formidling, forklarer Stone. Det viktigste og mest overbevisende med dem er "the assumption, sometimes stated and sometimes implicit, that things were once better than they are now, and that the change for the worse causes or will soon cause suffering." (Stone, 2012, s. 160). *Med mindre* en handler slik forfatteren mener er riktig.

En lignende fortelling, som også skildrer nedgang, er fortellingen om *hindret* fremgang (story of stymied progress). Denne fortellingen viser også en situasjon som *tidligere* gikk bra (ofte på grunn av en helt), men at fremgangen ble *hindret* av noe eller noen på veien. Slagordet "Make America great again", slagordet til den tidligere amerikanske presidenten Donald Trump, kan illustrere et slags erkeeksempel på denne typen fortelling. Den baserer seg på ideen om et *idyllisert fundament*, som deretter har korrumpert på grunn av en *forhindret* fremgang. Det er like fullt en nedgangsfortelling, og tilhører overkategorien fortellinger som skildrer *forandring*.

Fortellinger om nedgang eller fremgang er likevel ikke absolutte, de er svært relative og avhengig av øyet som ser. Stone trekker frem samfunnsutvikling som et eksempel på dette, fordi *den faktiske* velstandsøkningen i et land ofte oppleves relativt; "In developing countries, material and technological progress can be fresh and palpable", [...] In developed countries, progress is already a part of historical memory, and people may experience a sense of slowing down, if not decline." (2012, s. 164). Dette på tross av at den *faktiske* materielle levestandarden er bedre i det 'utviklede' landet.

Stone peker også på at fortellinger om fremgang og nedgang kan eksistere om hverandre for å beskrive *det samme fenomenet* eller situasjonen. Hun viser blant annet til hvordan en tolkning i økning av BNP kan bety forskjellige ting for forskjellige mennesker. Det kan bety materiell vekst for landet som helhet, men betyr kanskje ikke velstandsøkning for *alle individene* i landet; "the rise and decline went to different people" (2012, s. 165).

Et tredje eksempel på *forandringsfortellinger* er den som sier at forandringen er en *illusjon* (change-is-only-an-illusion story). Stone bruker både militæret i USA og utvikling innenfor medisin som eksempler på disse. Slike fortellinger er ofte tett knyttet til *avsløringer*, eller *myteknusing* der en tar tak i antatte fakta eller vedtatte sannheter og viser hvordan de ikke egentlig stemmer, eventuelt er direkte feil. For eksempel har mammografiprogrammet, som var tenkt å begrense antall kreftbehandlinger, i virkeligheten bidratt til at *flere* kvinner gjennomgår unødig behandling og operasjoner. (Stone, 2012, s. 165). Når dette ‘avsløres’ er det også et eksempel på en fortelling som formidler at forandring er en illusjon.

Den andre hovedtypen fortellinger sirkulerer rundt betydningen av *makt*. Dette er fortellinger som kan handle om å være *hjelpeløs* eller ta *kontroll* (Stone, 2012). “Stories that warn of helplessness and loss of control are always threatening; and ones that promise more power and control are always heartening.” (Stone, 2012, s. 166). Mange politiske fortellinger omhandler betydningen av kontroll og makt fordi det peker på menneskers handlingsmuligheter. Stone trekker også frem eksempler på fortellinger som har gått fra å være fortellinger om forandring til fortellinger om kontroll, for å illustrere hvordan *skildringer* av en situasjon kan ha gått over til å sirkulere rundt *handlingsmuligheter*. Et eksempel hun bruker er da økonomen John Maynard Keynes viste hvordan økonomisk inflasjon ikke bare var naturlig, men kunne forebygges gjennom statlig inngripen i økonomien. Slik ble også fortellingen om inflasjon til gjenstand for politisk handling, og forflyttet seg dermed fra en fortelling om nedgang og forandring, til en fortelling om kontroll og makt (Stone, 2012).

En tvist på fortellinger om makt, og som kan ligne på forandring-er-en-illusjon-fortellinger, er *fortellingen om konspirasjonen* (story of conspiracy) - “[it] moves us from a the realm of fate to the realm of human control, but it claims to show that all along control has been in the hands of a few who have used it to their benefit and concealed it from the rest of us.” (Stone, 2012, s. 166). Dette betyr ikke at disse fortellingene ikke er ‘sanne’, Stone mener ikke at de er konspirasjonistisk på den måten at de er falsk. Eksempelvis kan Rachel Carsons verdenskjente verk, *Silent Spring* (1962) som omhandler hvordan sprøytemiddelindustrien i USA bidro til flere dødsfall og ødelagte økosystemer, være et eksempel på en konspirasjonsfortelling. Ikke fordi fortellingen er *mistenkeligjørende*, men fordi den satte søkelys på en bransje (som vel vitende) hadde tillatt at natur og mennesker ble utsatt for fare, uten å informere befolkningen eller myndigheter om risikoen. Kjennetegnet på

konspirasjonsfortellinger er at de oppfordrer flertallet til å handle for å frata minoriteten makten som de har hatt til å ødelegge for majoriteten (Stone, 2012).

På motsatt ende av skalaen, men fremdeles en fortelling om makt, er fortellinger som skylder på offeret (blame-the-victim story) - “the blame-the-victim story always ends with an exhortation to victims to reform their own behaviour.” (Stone, 2012, s. 167).

Kjennetegnet med alle fortellingene om *makt* handler derfor om å formidle at det finnes *et valg*, og derfor et kontrollaspekt. Valget kan imidlertid tilhøre samfunnet som helhet, enkeltindivider, eliter eller ‘de andre’ (fremmede). Fortellinger om makt har derfor stor overbevisningsevne, fordi de taler til “the fundamental problem of liberty - to what extent can we control our own life decisions and destinies?” (Stone, 2012, s. 166).

Slik gir også fortellinger om makt og kontroll håp, på samme måte som fortellinger om nedgang og forandring ofte bidrar til angst og fortvilelse (Stone, 2012).

4.5 Problemdefinisjoner

Disse fortellingene henger også i politisk sammenheng med hvordan en *definerer* problemer. Altså hva en tenker er kilden til eller den bakenforliggende årsaken til at problemet eksisterer. Dette handler i første omgang om at mennesker ser på situasjoner eller hendelser som enten *naturlige* eller *sosiale*. Problemer som anses for å være naturlige, springer derfor ut av én verden: “The natural world is the realm of fate and accident, and we believe an adequate understanding of causation when we can describe the sequence of events by which one thing leads to another.” (Stone, 2012, s. 207) Slik handler også fortellinger om forandring ofte om situasjoner som anses for å være til en viss grad ‘naturlige’ og deterministiske, mens fortellinger om makt ofte referer til det området som mennesker kan kontrollere og påvirke - altså den sosiale verden, der hendelser er et resultat av noens vilje.

Mer spesifikt deler også Stone problemdefinisjoner i fire kategorier: *mekaniske*-, *tilfeldige*-, *utilsiktede*- eller *bevisste* årsaker. Slik er det også egentlig bare *bevisste* årsaker som fullstendig definerer problemer som tilsiktede. De tre andre referer til en eller annen form for ansvarsfraskrivelse og plasserer slik ‘problemet’ i større eller mindre grad utenfor menneskets kontroll. Mekaniske årsaker henviser derfor til årsaker som springer ut av systemer eller automatiserte prosesser, mens utilsiktede årsaker handler om bivirkningene av handlinger med andre intensjoner. Årsaker totalt uten ansvar og kontrollerbare årsaker, er de

tilfeldige og referer til ting som ‘skjebnen’ eller naturkatastrofer. Ingen eier disse problemene med andre ord.

Stone påpeker imidlertid at dette ikke er *fastsatte* årsaksforklaringer - eller problemdefinisjoner. Dette er måter å fortelle, eller ramme inn situasjoner på som ulike aktører kan gjøre bevisst eller underbevisst, og slik bidra til å forme ideen om disse hendelsene. De er det Stone kaller *kausale fortellinger* (2012).

6. Analyse

I analysen tar jeg utgangspunkt i de fire nevnte medieaktørene Bergens Tidende, NRK, Dagens Næringsliv og Harvest Magazine. Med utgangspunkt i tekster som nevner ‘klimakrisen’ en eller flere ganger i perioden 01.01.2020 til 31.12.2020 skal jeg forsøke å danne et bilde av en liten del av den norske klimadiskursen. Formålet er med andre ord ikke å avdekke et fullstendig svar på hva den norske klimadiskursen er, men bidra til å forstå nyansene i den delen av klimadiskursen som bruker ordet ‘klimakrisen’. Slik kan analysen skape en generell oversikt over *hvilke ideer, fortellinger og rammer* av klimaendringer som eksisterer i denne diskursen.

‘Klimakrisen’ som ord blir benyttet som kode og utgangspunkt for å samle materiale, men også for å forstå hvordan det som kanskje oppfattes som et mer politisk ladet begrep benyttes i den norske offentlige samtalen om klima og miljø. Da spesielt med henblikk på de ulike meningene om hva begrepet betyr nevnt i introduksjons- og metodekapittelet (ref. Fløttum, Kjeldsen, Nielsen, Hjortlund og The Guardian).

Tallene fra de påfølgende tabellene i analysen illustrerer også kategorier som er systematisert ved hjelp av data-analyseverktøyet Nvivo. Kategoriene er videre basert på at ulike sjangre, roller og tilnærminger som jeg oppfatter å være av betydning for å forstå hvilke temaer og aktører som er mest fremtredende og derfor bidrar til å dominere og definere innholdet i diskursen. Med utgangspunkt i NPF som rammeverk, og ved hjelp av begreper og tilnærminger fra den kritiske diskursanalytiske metoden, samt teorier om språk og politikk, skal jeg her forsøke å danne et bilde av den samtidige samtalen om ‘klimakrisen’ i år 2020.

I første omgang vil jeg derfor presentere funnene fra det datamaterialet som ligger til grunn. Med utgangspunkt i til sammen 206 tekster fra de fire medieaktørene skal jeg gi en oversikt over sjangre, avsendere og hvilke løsninger og problemer som identifiseres i de ulike tekstene. Av hensyn til oppgavens omfang vil noen sjangre og avsendere få viet mer plass enn andre.

6.1 Kort om medieaktørene

De fire medieaktørene tilbyr alle det vi kan kalle *nyheter*, som kanskje de fleste vil mene er “kjernen i den informasjonsverksemda media driv, ikkje minst fordi nyheitene er så dominerende i omfang og popularitet.” (Schwebs og Østbye, 2017, s. 118). Det er likevel variasjoner i hva dette innebærer i praksis for den enkelte aktør. For eksempel er NRK en rikskringkaster som tilbyr nyheter i både radio, fjernsyn og på nett. Harvest Magazine på den annen side tilbyr utelukkende nettbaserte nyheter i tekstformat. Denne typen nyheter ligger også tettere opp mot det en vil kunne kalle *saktegående journalistikk*, assosiert med en mer generell ‘slow-movement’, som også har avarter som ‘slow food’. Saktegående journalistikk handler kort fortalt om å investere mer tid og ressurser i journalistikken for å kunne produsere *kvalitativt* bedre saker (Harcup, *A Dictionary of Journalism*, 2014).

Bergens Tidende og Dagens Næringsliv på den annen side tilhører en mer tradisjonell nyhetspresse, i den forstand at de begge springer ut av tradisjonstunge *papiraviser* med en tematisk eller regional tilhørighet. Fellestrekket med alle fire medieaktørene er at de er tilgjengelig for publikum på nett i Norge, og tilbyr både gratis lesetilgang og abonnement.

At disse aktørene tilbyr nyheter, betyr derfor at de lager saker som handler om “ei hending som vi ikkje kjenner til, og som blir framstilt som om den er ny, eller ei kjend hending der det har komme til ny informasjon.” (Schwebs og Østbye, 2017, s. 119).

6.2 Sjanger

De fire ulike aktørene skal kunne representere fire ulike perspektiver på ‘klimakrisen’, men er alle bundet av de sjangrene som dominerer nyhetspressen.

I den sammenheng er det også nyttig å ikke bare skille mellom *nyheter* og ikke-nyheter, men mer generelt operere med et skille mellom *meningstekster* og journalistisk produsert innhold. Der debattinnlegg (generelt meningstekster fra eksterne) står på den ene siden, og reportasjer, artikler og anmeldelser produsert av journalister i eller for den enkelte nyhetsaktør, på den andre. Sistnevnte kan også bære med seg grader av eksplisitt uttalte *meninger*, men disse er i

mindre grad journalistenes egne. Der journalistikk i større grad fastholder et ideal om å være *en nøytral informasjonsformidler* (Eide, 2015).

Tabellen nedenfor er en illustrasjon av de sjangrene som er identifisert i de 208 tekstene som ligger til grunn for analysen. Vi ser her at det er journalistikken som, i form av reportasjer og nyhetsartikler som dominerer diskursen rent sjangermessig. Like fullt er samtidig en stor andel debattinnlegg. Det er også variasjoner mellom de fire ulike medieaktørene. Spesielt er det et skille mellom NRK og de tre andre når det kommer til forholdet mellom journalistisk innhold og debattinnlegg.

Tabell 6.2.1

Kilde	Debattinnlegg	Reportasje eller nyhetsartikkel	Kultur-anmeldelse	Nyhetsvarsel	Leder, intern kommentar
Totalt	74	110	6	9	3
BT	23	33	2	0	1
NRK	8	55	2	9	1
DN	21	14	0	0	0
Harvest	22	5	2	0	1

6.3 Debattinnlegg

Fordi reportasje og nyhetsartikler er sjangre der mange stemmer uttrykkes om hverandre, vil jeg bruke debattinnleggene som utgangspunkt for å kartlegge *hvilke stemmer* kommer til ordet og derfor kan fylle 'klimakrisen' med mening.

Debattsjangeren inviterer også til deliberasjon og mulighet for å eksplisitt påvirke offentligheten, noe som trolig også gjør denne sjangeren nyttig i å kartlegge de *politiske*

skillene i betydningen av klimadiskursen. En kan også anse mange av disse tekstene for å utgjøre det Nancy Fraser kaller *sterke offentligheter*, da tekstene ofte skrives av mennesker med makt og beslutningsmyndighet utenfor mediearenaen de ytrer seg på (1990). Mektige aktører, fra næringsliv til eksperter og forskere, samt ikke-statlige organisasjoner (NGOs) og politikere er godt representerte i debattinnleggene. Også journalister uttaler seg, da som *eksterne journalister* eller skribenter som også innehar denne rollen på andre plattformer enn den de skriver på. Likevel er det *politikerne som dominerer*, der disse utgjør 21 avsendere av totalt 74 debattinnlegg.

Tabell 6.3.1

Avsender	Totalt	Politiker	Næring	Ekspert	NGO	Journalist	Andre
Totalt	74	21	7	8	18	4	10
BT	23	<u>11</u>	0	1	3	0	<u>4</u>
NRK	8	1	0	1	2	0	3
DN	21	4	<u>6</u>	<u>5</u>	4	1	1
Harvest	22	4	1	1	<u>10</u>	<u>3</u>	2

Oversikt over debattinnlegg og hvem som er avsender av disse på de fire plattformene.

6.3.2 Politikerne

Politikere er den gruppen avsendere som dominerer i debattinnleggene totalt sett, men flest er representert i Bergens Tidende (23 av 74). I denne avisen er også halvparten av alle debattinnlegg skrevet av en politiker. Blant de fire medieaktørene er det også stor bredde med hensyn til hvilke politiske partier som er representert, alt fra FpU til Sosialistisk Venstreparti.

I Bergens Tidende er det imidlertid en tydelig overvekt av Miljøpartiet de Grønne lokalt som dominerer debattinnleggene. Disse handler om alt fra lokale problemstillinger, som når byråd i Bergen, Thor Haakon Bakke skriver et debattinnlegg med overskriften “Bybanen er viktigere enn Hordfast” (12.05.20, BT¹), de til mer globale utfordringene som bystyrerepresentant fra MDG, Paul Johannessen skriver om når han snakker om internasjonale klimamål med innlegget “Oljefondet går mot Parisavtalens mål” (19.05.20, BT²)

Også Mona Høgli (05.08.20³), Natalia Golis (29.04.20⁴) og Josefine Gjerde (19.02.20⁵, 05.08.20⁶) uttrykker seg i til sammen fire ulike debattinnlegg i BT på vegne av Miljøpartiet de Grønne.

Fra de andre politiske partiene er det i Bergens Tidende, Sondre Hansmark fra Unge Venstre med innlegget “Fremtiden er elektrisk” (04.06.20⁷), Silje Myren Johansen fra Høyre som uttaler seg om velferdsstatens bærekraft med innlegget “Unge må ta kampen mot politikernes sløsing” (05.09.20⁸), og Hrafnbergur Freyr Hlynsson fra Vestland FpU som skriver “Sats på hydrogen fra naturgass” i avisen (11.06.20⁹). Også Benjamin Jacobsen og Endre Toft fra AUF uttaler seg om ‘klimakrisen’ med innlegget “Høyre, året er 2020, ikke 1935” (14.09.20¹⁰).

I BT er det tydelig Miljøpartiet og unge politikere generelt på tvers av de politiske fløyene som snakker ‘klimakrisen’ mest i debattinnleggene.

I Dagens Næringsliv, med fire eksempler på debattinnlegg skrevet av politikere, er tre av fire av disse skrevet av Arbeiderpartiets representanter sentralt. To er skrevet av Espen Barth Eide og et av partiets leder, Jonas Gahr Støre. Det siste av de fire innleggene er skrevet av lokalpolitiker, Sunniva Holmås Eidsvoll, leder for Oslo SV.

¹ Når tekster som utgjør kildemateriale fra de fire medieaktørene refereres til i oppgaven, vil det bli gjort med fotnote, med mulighet for å trykke seg rett inn på den aktuelle teksten.

¹ [BT, Bakke, 2020](#)

² [BT, Johannessen, 2020](#)

³ [BT, Høgli, 2020](#)

⁴ [BT, Golis, 2020](#)

⁵ [BT, Gjerde, 2020](#)

⁶ [BT, Gjerde, 2020](#)

⁷ [BT, Hansmark, 2020](#)

⁸ [BT, Myren Johansen, 2020](#)

⁹ [BT, Freyr Hlynsson, 2020](#)

¹⁰ [BT, Jacobsen og Toft, 2020](#)

Barth Eide skriver hovedsakelig om de *næringspolitiske* mulighetene i ‘det grønne skiftet’ med tekstene som “Det ligger store muligheter for Norge i en storsatsing på hydrogen” (23.02.20¹¹)

og “Norge må søke partnerskap med nordiske naboer”(24.05.20¹²).

Støres kronikk, “Ingen vei tilbake” handler om en ansvarlig pengepolitikk nasjonalt, der det handler om at “[penge]bruken [må] komme barna våre til gode” (15.05.20¹³).

Holmås Eidsvoll, lokalpolitikeren fra SV Viken kommenterer på bomringen med innlegget “Jo, DN, bomprisen er viktig” (06.03.20¹⁴).

I debattinnleggene i Dagens Næringsliv er det den norske venstresiden som snakker om ‘klimakrisen’.

I Harvest Magazine er det totalt fire debattinnlegg som er skrevet av politikere. Disse fordeler seg på Miljøpartiet de Grønne, Venstre og KrF. Førstnevnte er skrevet av Birgitte Sterud, fylkesleder for MDG Viken og har overskriften “Havvind - en ny E18 til økt forbruk og "business as usual»?” (09.02.20¹⁵) og det andre av Erlend Kristensen, fra Rogaland og Sandnes MDG, har sammen med førsteamanuensis Thomas Lunde skrevet innlegget “KAF [karbonavgift til fordeling] er klimakampens sjakktrekk” (16.01.20¹⁶).

De to andre overskriftene er som følger: “En velferdsstat for mennesker og miljø” om et liv i lavere tempo med mindre miljøbelastning av KrF politiker Erik Lunde (19.12.20¹⁷) og “Jag etter vind” skrevet av Anders Waage Nilsen, venstrepolitiker fra Bergen, som skriver om nødvendigheten av vindkraftutbygging på land. (05.02.20¹⁸).

Det er bare ett debattinnlegg i NRK som er skrevet av en politiker. Kronikken her, “Stolthet og fordom” er skrevet av fiskeri- og sjømatminister Odd Emil Ingebrigtsen, og handler om å vise frem de mer bærekraftige sidene ved norsk sjømatindustri (28.10.20¹⁹).

¹¹ [DN, Barth Eide og Tomasgard, 2020](#)

¹² [DN, Barth Eide, 2020](#)

¹³ [DN, Gahr Støre, 2020](#)

¹⁴ [DN, Holmås Eidsvoll, 2020](#)

¹⁵ [Harvest, Sterud, 2020](#)

¹⁶ [Harvest, Kristensen og Laudal, 2020](#)

¹⁷ [Harvest, Lunde, 2020](#)

¹⁸ [Harvest, Waage Nilsen, 2020](#)

¹⁹ [NRK, Ingebritsen, 2020](#)

6.3.3 NGO

Kategorien NGO som er en vanlig forkortelse for *non-governmental organizations*, på norsk kalt ikke-statlige organisasjoner, utgjør ikke en veldig stor andel av debattinnleggene i Bergens Tidende, Dagens Næringsliv eller NRK. I Harvest Magazine på den annen side, utgjør denne gruppen nesten halvparten av alle avsendere av debattinnlegg: 10 av til sammen 22. Disse debattinnleggene kan være skrevet av alt fra tenketanker til aktivister med en tilknytning til en organisasjon, men utenfor være myndighetenes direkte kontroll (NGO, Oxford Dictionary, 2021). Jeg har valgt å inkludere også tenketanker i denne kategorien, fordi de i likhet med andre organisasjoner har en politisk slagside - og slik fungerer mer som en *premissleverandør* til de politiske partiene.

Individer som skriver på vegne av seg selv og ikke identifiserer seg som en representant for en organisasjon, vil imidlertid falle utenfor denne kategorien og plasseres i kategorien 'andre'.

I Harvest Magazine er det Naturvernforbundet som skriver flest av de debattinnleggene som er skrevet av ikke-statlige organisasjoner. Temaene i de ulike debattinnleggene strekker seg fra "Hvordan gjøre Oljefondet til Fremtidfondet?" skrevet av Halvard Raavand, politisk rådgiver for Greenpeace Norge (25.09.20²⁰) til "Naturen må inn i vindkraftforvaltningen" skrevet av Hanna Nyborg Støstad, fagrådgiver i Naturvernforbundet (26.01.20²¹).

Debattinnleggene handler slik både om det konkrete, som når Greenpeace tar til orde for endret pengebruk i den interne organiseringen til Oljefondet, til det mer generelle, som når Andreas Randøy fra Natur og Ungdom snakker om "Sivil ulydighet i elsparkesyklens tid" (11.08.20²²).

Andre ikke-statlige organisasjoner som er representert i debattinnleggene til Harvest Magazine er Spire (Vandeskog, 18.01.20²³), Rethinking Economics (Storli, 16.04.20²⁴), Besteforeldrenes Klimaaksjon (Kvåle, 09.01.20²⁵), Sabima (Steel, 03.04.20²⁶), KFUM

²⁰ [Harvest, Raavand, 2020](#)

²¹ [Harvest, Nyborg Støstad, 2020](#)

²² [Harvest, Randøy, 2020](#)

²³ [Harvest, Vandeskog, 2020](#)

²⁴ [Harvest, Storli, 2020](#)

²⁵ [Harvest, Kvåle, 2020](#)

²⁶ [Harvest, Steel, 2020](#)

(Steinbakk, 10.07.20²⁷), Nordic Ocean Watch (Steinnes, 19.03.20²⁸) og Tankesmien Agenda (Aasland, 15.11.20²⁹).

Dagens Næringsliv har til sammen fire debattinnlegg skrevet av ikke-statlige organisasjoner. Disse fra Tankesmien Agenda (Gitmark, 15.06.20³⁰), Amnesty (Stolpestad og Tin, 10.05.20³¹), Greenpeace (Pleym, 09.02.20³²) og Rethinking Economics Norge (Storli, 29.09.20³³).

I Bergens Tidende er det tre debattinnlegg som representerer ikke-statlige organisasjoner. Dette er Naturvernforbundet (Skauge, 01.02.20³⁴), Besteforeldrenes Klimaaksjon (Kvåle, 24.06.20³⁵ og Extinction Rebellion (Halvorsen, 24.05.20³⁶).

I NRK er det Redd Barna (Fylkesnes, 19.05.20³⁷) og Framtiden i våre hender (Clemetsen, 19.02.20³⁸) som snakker om 'klimakrisen' på vegne av ikke-statlige organisasjoner.

6.3.4 Ekspertisen

Totalt er det ni debattinnlegg skrevet av en ekspert i dette tekstmaterialet. *Ekspertise* er imidlertid ikke et avgrenset domene, da enkelte av debattinnleggene skrevet av 'næringsliv', 'politikere', 'andre' og 'ikke-statlige organisasjoner' kan se ut til å være skrevet av en for ekspert. I denne sammenhengen mener jeg at imidlertid at innlegget er skrevet av en ekspert dersom forfatter(ne) uttaler seg om en sak de har særs kunnskap om og ekspertise i, og at det kommer tydelig frem i innlegget hvordan denne kunnskapen er relevant for det som ytres i teksten. Det betyr også at forfatterne ikke skal ha åpenbare *særinteresser* av økonomisk eller politisk betydning når de uttaler seg som ekspert. Slik vil for eksempel ikke en pensjonert professor i jus som skriver et debattinnlegg på generelt grunnlag om noe som ikke handler om bruk av hans eller hennes spesifikke *ekspertise*, regnes som et debattinnlegg skrevet av en

²⁷ [Harvest, Steinbakk, 2020](#)

²⁸ [Harvest, Steinnes, 2020](#)

²⁹ [Harvest, Aasland, 2020](#)

³⁰ [DN, Gitmark, 2020](#)

³¹ [DN, Stolpestad og Tin, 2020](#)

³² [DN, Pleym, 2020](#)

³³ [DN, Storli, 2020](#)

³⁴ [BT, Skauge, 2020](#)

³⁵ [BT, Kvåle, 2020](#)

³⁶ [BT, Halvorsen, 2020](#)

³⁷ [NRK, Knag Fylkesnes, 2020](#)

³⁸ [NRK, Clemetsen, 2020](#)

ekspert i denne sammenheng. Titler som ‘professor’ eller ‘forsker’ gir med andre ord ikke umiddelbart ekspertstatus.

Ut i fra disse kriteriene har jeg identifisert til sammen 10 debattinnlegg skrevet av en ekspert i tekstmaterialet. Fem av disse er publisert i Dagens Næringsliv. Til sammenligning er det skrevet bare ett debattinnlegg i henholdsvis *Harvest Magazine*, NRK og *Bergens Tidende*.

Et godt eksempel på det jeg mener med eksperter i denne sammenheng, er debattinnlegget i **Dagens Næringsliv** av seniorforskerne Jorunn Skjermo og Ole Jacob Broch fra Sintef; “«Kirkegårder» for tare kan bli nødvendig klimatiltak” (03.09.20³⁹). Her brukes egen ekspertise og forskning til å uttale seg om en relevant sak i avisen. Dette er heller ikke det eneste debattinnlegget fra forskere ved Sintef i DN. Også forskere fra KPN CO2 reduction fra Sintef skrivet innlegget “Miljøversting som klimatiltak” (Ryingen, Kelo og Dalaker, 31.08.20⁴⁰).

Andre ekspert-representanter i Dagens Næringsliv er seniorforskere fra Transportøkonomisk Institutt (TØI) som uttaler seg om hvordan en kan løse “bompengefloken” med innlegget “Et lotteri kan få bompengemotstanderne i bedre lune” (Fyri og Ciccone, 10.01.20⁴¹), eller når redaktørene av boken *Grønne Tariffavtaler* (2020) skriver innlegget “Grønt skifte krever velbrukte virkemidler” (Bjergene og Hagen, 13.06.20⁴²).

Også historiker og forfatter av boken *Nyliberalismens historie i Norge* (2020), Ole Innset regnes som en ekspert når han skriver innlegget med overskriften “Tjener eller herre?”, hvor han kritiserer Civita og deres tilnærming til klimakvoter og markedsliberalisme i møte med klimakrisen (23.09.20⁴³).

I **Bergens Tidende** er det bare ett debattinnlegg skrevet av en ekspert. Dette er “Uteundervisning fungerer” skrevet av førsteamanuensis, lektorer og pedagoger fra Høgskolen på Vestlandet. Innlegget handler hovedsakelig om mulighetene for å gi barn mer utetid i barnehagene (Sageidet mfl., 15.05.20⁴⁴). Klimakrisen er ikke en sentral del av innlegget, men figurerer delvis som en bakgrunn.

³⁹ [DN, Skjermo og Broch, 2020](#)

⁴⁰ [DN, Kero og Dalaker, 2020](#)

⁴¹ [DN, Fyhri og Ciccone, 2020](#)

⁴² [DN, Hagen og Bjergene, 2020](#)

⁴³ [DN, Innset, 2020](#)

⁴⁴ [BT, Sageidet m.fl., 2020](#)

I **Harvest Magazine** er det også bare et debattinnlegg av ekspert. Hanne Nyborg Støstad har en doktorgrad i evolusjonsbiologi, men er også rådgiver i Naturvernforbundet. I sammenheng med innlegget hun skriver; “Naturen må inn i vindkraftforvaltningen” informeres det om begge sider ved henne som forfatter (26.01.20⁴⁵). På bakgrunn av temaet i saken, fremstår derfor en doktorgrad i evolusjonsbiologi som en relevant ekspertise når hun i innlegget kritiserer NVE sin (manglende) kartlegging av naturområder før vindmølleutbygging på land. Derfor regnes innlegget to ganger, og tilhører derfor *både* kategorien ‘NGO’ og kategorien ‘ekspert’.

I **NRK** er det den kjente sosialantropologen Thomas Hylland Eriksen som får ekspertstatus som forfatter av kronikken: “Når støvet har lagt seg”. Her skriver Hylland Eriksen om hvordan et mer saktegående liv etter koronapandemien kan se ut, og trekker slik veksler på sin kompetanse som sosialantropolog for å illustrere det i teksten (22.03.20⁴⁶).

Det ekspert-kategorien viser, er at det kan være nokså utfordrende å definere noen som en ekspert. Det er for eksempel liten tvil om at studenten fra NHH som skriver et innlegg i Bergens Tidende med overskriften “Vi trenger en økonomiutdanning for det 21. århundre” har en form for spesiell erfaring med dette området, mer enn andre kanskje har, og som gjør at en kan stille spørsmål ved grensene for kategorien ‘ekspert’ (Mortensen, 26.06.20⁴⁷).

Store Norske Leksikon definerer imidlertid ‘ekspert’ som “en spesielt dyktig eller sakkyndig person” (snl.no). Denne definisjonen er likevel svært generell, noe som betyr at en lett kan konkludere med at individer med generell høy kompetanse på ett fagområde, også skal kunne uttale seg med stor troverdighet i andre sammenhenger. Slik kan titler som ‘professor’ i saker hvor denne tittelen ikke er direkte relevant for saken vedkommende uttaler seg om i debattinnlegget, gjøres tilsynelatende relevant og viktig. For eksempel skriver Gunnar Kvåle under tittelen *professor emeritus* både i Harvest Magazine (09.01.20⁴⁸) og i Bergens Tidende (24.05.20⁴⁹). Det er imidlertid hans rolle som landsstyremedlem i den ikke-statlige

⁴⁵ [Harvest, Nyborg Støstad, 2020](#)

⁴⁶ [NRK, Hylland Eriksen, 2020](#)

⁴⁷ [BT, Mortensen, 2020](#)

⁴⁸ [Harvest, Kvåle, 2020](#)

⁴⁹ [BT, Kvåle, 2020](#)

organisasjonen Besteforeldrenes Klimaaksjon som er det relevante for de to debattinnleggene han skriver, og slik er hans debattinnlegg i begge tilfeller også plassert i kategorien ‘NGO’.

6.3.5 Næring

Næringslivet er den fjerde største kategorien representert i tekstmaterialet, og utgjør ni debattinnlegg totalt. Kanskje ikke så overraskende er en klar majoritet skrevet i Dagens Næringsliv, med til sammen seks debattinnlegg. Disse aktørene vil i de fleste tilfeller representere en virksomhet eller organisasjon som snakker på vegne av en spesifikk næring, bedrift eller næringslivet generelt. Et eksempel på sistnevnte er når seniorrådgiver og bærekraftsansvarlig i konsulentselskapet Kruse Larsen, Anne Therese Gullberg skriver innlegget “Grønn omstart eller bråstopp? Politikerne avgjør” i Dagens Næringsliv (13.05.20⁵⁰).

Denne kategorien kan også vanskeligere skilles fra kategorien ‘ekspert’ fordi en i noen sammenhenger vil kunne si at den som snakker på vegne, eller fra næringslivets ståsted også har en slags ekspertise som han eller hun benytter i debattinnlegget. Dette skjer for eksempel i tilfellet hvor administrerende direktør i Norfund, Tellef Thorleifsson snakker om at “Klimakrisen er kapitalkrevende” (31.08.20⁵¹). Like fullt legger jeg til grunn at det ikke skal være en politisk- eller næringsmessig interesse involvert hos dem som skriver innlegg i rollen som ‘ekspert’. Derfor er også innlegget til Thorleifsson å regne som et debattinnlegg på vegne av næringslivet.

Andre debattinnlegg i Dagens Næringsliv skrevet av næringslivet, er fra henholdsvis PwC (Øen, 01.02.20⁵²), Norges Skogeierforbund (Aarø, 03.09.20⁵³) Skift - Næringslivets klimaledere (Haugland og Ulltveit-Moe, 06.04.20⁵⁴) og bransjeorganisasjonen Treindustrien (Finstad og Holme, 16.01.20⁵⁵).

Til sammenligning er det i Harvest Magazine henholdsvis bare én representant per aktør som skriver debattinnlegg på vegne av næringslivet. Dette er Karen Landmark og Hilde Holdhus fra Greenstat Energy (22.03.20⁵⁶).

⁵⁰ [DN, Gullberg, 2020](#)

⁵¹ [DN, Thorleifsson, 2020](#)

⁵² [DN, Øen og Løvstad, 2020](#)

⁵³ [DN, Øen og Løvstad, 2020](#)

⁵⁴ [DN, Haugland og Ulltveit-Moe, 2020](#)

⁵⁵ [DN, Finstad og Holme, 2020](#)

⁵⁶ [Harvest, Landmark og Holdhus, 2020](#)

I NRK og Bergens Tidende er det ingen debattinnlegg skrevet av representanter for Næringslivet. Det betyr selvfølgelig ikke at næringsinteresser ikke er representert hos disse aktørene.

Kort oppsummert er det ulik fordeling av *hvem* som snakker om 'klimakrisen' blant de fire aktørene. I Bergens Tidende er det politikere og Miljøpartiet som dominerer, i NRK er de ingen sterke tendenser, i Dagens Næringsliv er det flest representanter fra næringsliv og forskning, mens det i Harvest Magazine er flest som snakker på vegne av en ikke-statlig organisasjon.

6.4 Fortellingene

Som nevnt i teorikapittelet ligger en narrativ analyse som en del av en overordnet diskursanalyse til grunn for denne oppgaven. I første omgang betyr det at jeg skal diskutere *hvordan* 'klimakrisen' snakkes om blant de fire medieaktørene. Her bruker jeg da i første omgang teorien til George Lakoff og Mark Johnson om begrepsmetaforer for å forstå mer konkret hvilken idé om 'klimakrisen' eller 'klimaendringer' som ligger til grunn i de forskjellige tekstene.

Noe av grunnen til at jeg valgte fire ulike aktører, var også i håp om at de skulle kunne reflektere fire ulike perspektiver. Ettersom 'klimakrisen' i mindre grad er normalisert som et begrep, sammenlignet med 'klimaendringer', og fordi det ikke kan *pekes på* - i tillegg til å være både ønsket og uønsket, er det også å regne for et *flertydig tegn*, eller det som Jørgensen og Phillips ville kalt "flydende betegnere, som forskjellige aktører forsøker å investere med forskjellig innhold, [og derfor kan] ses som indikatorer på diskursordner." (1999, s. 154)

Like fullt er det spesielt én beskrivelse av 'klimakrisen' som dominerer tekstmaterialet. Av totalt 206 tekster kan 126 sies bruke verbet 'å løse' eller tilsvarende beskrivelser i forbindelse med bruk av ordene 'klima', 'klimaendringer' eller 'klimakrisen'.

Leder for Naturvernforbundet, Silje Ask Lundberg snakker for eksempel om 'å løse klimakrisen' når hun sier at "Nå må Norge åpne øynene for at også vår olje- og gassvirksomhet må begrenses dersom vi faktisk ønsker å løse klimakrisen" i en sak hvor

Bergens Tidende omtalte Danmarks vedtak om å bygge ned oljenæringen. (04.12.20⁵⁷)

Også når seniorforskere fra Sintef skriver om hvordan tang og tare kan lagre CO2 i Dagens Næringsliv, snakker de om 'løsninger' på klimakrisen; "Slik fjerning av karbon, til havs eller på land, kalles klimapositive løsninger." (Skjermo og Broch, 03.09.20⁵⁸)

Høyres stortingsgruppe er også opptatt av en løsningsorientert tilnærming til klima når de mener at "[Det konservative] Nettverket skal jobbe for å redde miljø og klima, samtidig som man sikrer økonomisk vekst. – Jeg tror det blir hovedoppgaven for dette nettverket. Å klare å finne løsninger der vi ser alle disse tre tingene i sammenheng, sier Westgaard-Halle." (Krekling, 11.11.20⁵⁹)

Ideen om at 'klimakrisen kan løses' finner vi også eksempler på i debattinnlegget til Erlend Kristensen fra MDG og førsteamanuensis Thomas Laudal i Harvest Magazine: "Økonomer er enige om at skal vi løse klimakrisen og dekarbonisere samfunnet, må vi innføre vesentlig høyere karbonavgifter." (16.01.20⁶⁰)

Disse eksemplene er bare noen få av flere måter å snakke om 'å løse klimakrisen' på. Det viktig spørsmålet er da hvilken begrepsmetafor som ligger til grunn for denne måten å formulere seg. Vi kan begynne med å diskutere hvilken begrepsmetafor som kan ligge bak denne måten å snakke om 'klimakrisen' på.

Med utgangspunkt i teorien til Lakoff og Johnson, er en begrepsmetafor den bakenforliggende metaforen til ordet som uttales, som gjør at det "struktureres, forstås, utøves og omtales delvis ut fra [et annet ord]" (1980, s. 9). Slik 'diskusjon som krig' strukturerer ideen om og betydningen av 'diskusjon'. Når vi da snakker om 'å løse' klimakrisen, hvilken strukturerende idé og metafor ligger bak en slik måte å formulere seg på? For når vi snakker om at 'noe kan løses', snakker vi også om noe som er 'uløst' eller 'låst fast'. Vi kan snakke om å løse en gåte eller et spørsmål. På den annen side er det mindre nærliggende å si at vi kan 'løse en kamp' eller 'løse en sykdom'. 'Å løse noe' innebærer derfor at det er noe *fastlåst* - noe som er ugjort og ubesvart.

Jeg tenker at det mer generelt er snakk om begrepsmetaforen 'klimakrisen som problem'. For i *Norsk Etymologisk Ordbok* (Yann de Caprona, 2013) står det at om 'problem' at det er en

⁵⁷ [BT, NTB-RITZAU, 2020](#)

⁵⁸ [DN, Skjermo og Broch, 2020](#)

⁵⁹ [NRK, Krekling, 2020](#)

⁶⁰ [Harvest, Kristensen og Laudal, 2020](#)

“uløst oppgave, vanskelig spørsmål. Av gresk, *próblema*, *problématos* avledet av *probállein* «framkaste, foreligge» [...] bygger på *pro-* «for, foran» + *bállein* «kaste».” (s. 952). Begrepsmetaforen ‘klimakrisen som problem’ gjør det også mulig å snakke om ‘å løse klimakrisen’.

Dette er imidlertid ikke den eneste måten å beskrive ‘klimakrisen’. På tross av at over halvparten av tekstene snakker om ‘klimakrisen som problem’ - er det også andre begrepsmetaforer i materialet.

For eksempel er det flere som snakker om om ‘klimakamp’. Denne ideen mobiliserer i større grad begrepsmetaforen ‘klimakrisen som kamp’. Likevel opererer ofte de ulike begrepsmetaforene om hverandre og parallelt i en og samme tekst, noe som gjør det vanskelig å låse fast og definere *den egentlige*, eller dominerende betydningen til ‘klimakrisen’ i teksten. For eksempel har den samme teksten som snakker om at “Økonomer er enige om at skal vi løse klimakrisen og dekarbonisere samfunnet”, følgende tittel: “KAF er klimakampens sjakktrekk” (Kristensen og Laudal, 16.01.20⁶¹).

Den samme teksten benytter altså mer enn én begrepsmetafor eller tilnærming til ‘klima’. For å forstå hvordan hver enkelt tekst *egentlig* snakker om dette, og hvilke begrepsmetafor som egentlig benyttes i hver tekst, måtte jeg foretatt en analyse av langt færre tekster enn jeg her gjør. Det betyr også at det er identifisert flere begrepsmetaforer enn det finnes tekster, nettopp fordi den samme metaforen kan være brukt i én og samme tekst.

Derfor vil det heller ikke være mulig å avklare hvorvidt hver enkelt tekst i hovedsak benytter den ene begrepsmetaforen fremfor den andre, men det vil være mulig å se noen *tendenser* i diskursen overordnet sett. Det skal jeg nå gjøre ved å se på fire ulike begrepsmetaforer: ‘klimakrisen som problem’, ‘klimakrisen som reise’, ‘klimakrisen som kamp’ og ‘klimakrisen som sykdom’. Foruten førstnevnte, er dette generelt tre vanlige begrepsmetaforer (Lakoff og Johnson, 1980).

Tabell 6.1

Begrepsmetafor	Totalt	BT	NRK	DN	Harvest
Totalt	216	63	59	47	56

⁶¹ [Harvest, Kristensen og Laudal, 2020](#)

Problem	126	40	31	28	27
Reise	32	6	2	12	12
Kamp	39	8	17	4	10
Sykdom	28	9	9	3	7

6.4.1 Klimakrisen som kamp

Som nevnt, var det en tydelig overvekt av tekstene som benyttet begrepsmetaforen ‘klimakrisen som et problem’ en eller flere ganger.

Eksempler på ‘klimakrisen som kamp’ var også relativt vanlig, og kan eksemplifiseres gjennom NRKs nyhetsmelding av The Guardians klimaløfte, der de skriver: “Avisen omtaler klimakrisen som den viktigste utfordringen i vår tid og tar et hardt oppgjør med olje- og gassindustrien.” (30.01.20⁶²). Selv om ikke ordet ‘kamp’ skrives eksplisitt, henviser måten å formulere seg på til en slags ‘kamp’. Slik formuleringen “den viktigste utfordringen i vår tid” henviser det til et skjebnesvangert øyeblikk - som kan være illustrerende for en kampmetafor. Også i debattinnlegget til Mathilde Clemetsen fra Framtiden i Våre Hender henvises det til begrepsmetaforen ‘klimakrisen som kamp’ når hun skriver: “Jeg kommer til å kjempe med alt jeg har for en rettferdig klimapolitikk framover. For det er helt livsnødvendig at vi ser reell handling og endring.” (NRK, 19.02.20⁶³). For selv om sistnevnte ikke nevner eksplisitt ‘klimakrisen’, er det likevel generelt en begrepsmetafor som henviser til ‘klimakrisen/-endringer som en kamp’.

Teksten til Matilde Corneliussen Løvvik fra Natur og Ungdom er også et eksempel på ‘klimakrisen som kamp’ når hun skriver: “Ikke bare i vesten, men i hele verden ser man hvordan kvinner griper kampen mot klimaendringene med begge hender og røsker godt tak i urettferdigheten krisen medbringer.” (Harvest Magazine, 31.05.20⁶⁴). Igjen ser vi ikke begrepet ‘klimakrisen’ spesifikt, selv om Løvvik omtaler også dette på et annet tidspunkt i

⁶² [NRK, 2020](#)

⁶³ [NRK, Clemetsen, 2020](#)

⁶⁴ [Harvest, Løvvik, 2020](#)

teksten. Det interessante er hvilken måte hun *rammer inn* og metaforisk snakker om fenomenet ‘klimakrisen’ på.

6.4.2 Klimakrisen som reise

Begrepsmetaforen, ‘klimakrisen som en reise’ er det flest eksempler på i Dagens Næringsliv og Harvest Magazine. Begge disse to snakker også nesten like ofte om ‘klimakrisen som problem’, mens sistnevnte også snakker dobbelt så ofte om ‘klimakrisen som kamp’ og ‘som sykdom’.

Et eksempel på *reisemetaforen* finner vi blant annet i en nyhetsartikkel fra Dagens Næringsliv, der det står: “I programmet kommer Ap med tre konkrete løfter til velgerne: Trygt arbeid til alle, velferdsstaten skal gjøres sterkere, og Norge skal nå sine klimamål og bidra til å løse klimakrisen internasjonalt.” (NTB, 25.09.20⁶⁵). Her snakkes det både om ‘klimamål’ og ‘klimakrisen’. Det snakkes også om ‘å løse klimakrisen’. Klimamål og ‘å nå’ disse henviser til ‘klimakrisen som en reise’ fordi det peker på at det er en destinasjon (et mål) som vi stadig kan bevege oss nærmere (Lakoff og Johnson, 1980).

Et eksempel på *reisemetaforen* finner vi også i motsatt ende når Andreas Randøy fra Natur og Ungdom skriver dette i Harvest Magazine: “«Alle» er enige om at vi trenger kursendring for å bremse klimaforstyrrelsene. «Alle» er enige om at vi må stoppe tapet av naturmangfold.” (Harvest Magazine, 11.08.20⁶⁶).

Her henvises det ikke til en reise på den måten at det *er ønskelig* å bevege seg i retning av en bedre fremtid eller et ønskelig klimamål. Her snakkes det om ‘klimakrisen som reise’ på en måte som understreker at dette er en bevegelse eller reise som går i *feil retning*. Like fullt er mobiliserer forfatteren begrepsmetaforen ‘klimakrisen som reise’, fordi han snakker om utviklingen som et fenomen i *bevegelse*. Formulering som ‘å bremse’ og ‘kursendring’ vitner om en reisemetafor.

6.4.3 Klimakrisen som sykdom

‘Klimakrisen som sykdom’ er den minst vanlige begrepsmetaforen i materialet. Til sammen er det 28 forskjellige tekster som har denne tilnærmingen en eller flere ganger. Et eksempel er når NRK skriver om hva nordmenn er villig til å ofre for klimaet: “Koronapandemien har påført befolkningen i Norge de mest inngripende restriksjonene siden andre verdenskrig. Nå sier nær halvparten av oss at vi er villig til å gjøre det samme for å redde klimaet.” (Krekling

⁶⁵ [DN, NTB, 2020](#)

⁶⁶ [Harvest, Randøy, 2020](#)

og Fjeld, 28.06.20⁶⁷). Det som henviser til at det er snakk om begrepsmetaforen ‘klimakrisen som sykdom’ er verbet ‘å redde’ - noe som kan henseile på at ‘klimaet *kan* dø’ (om vi ikke gjør noe).

Også meningene til Helge Kårstad fra Norges landbrukshøgskole uttrykker ideen om ‘klimakrisen som sykdom’ i saken Bergens Tidende laget om påskoging når de skriver: “Han mener påskoging fungerer som «medisin» for klimaendringene og at man i Norge burde plante mer skog.” (Drægebø, 29.02.20⁶⁸). Her er det også tydelig hva som er begrepsmetaforen, fordi den er gjort *eksplisitt* ved at avisen har understreket dette med gåseøyne. Overskriften i saken - formulert av journalisten - henviser imidlertid til begrepsmetaforen ‘klimakrisen som problem’ ved å skrive: “Kan flere trær i Norge løse klimakrisen? Her er ni påstander og svar på om mer gran er bra for klimaet.” (ibid).

Slik er det også faktisk flest eksempler på at de ulike tekstene, uavhengig av om det er meningstekster eller nyheter, snakker om ‘klimakrisen som et problem’.

Men hva er egentlig et problem? Begrepet i seg selv er nokså utydelig. Fellesnevneren for tekstene som benytter denne tilnærmingen er likevel at ofte at de er positive og *løsningsorienterte*. Løsningene og problemene er imidlertid ikke alltid det samme.

Derfor er også NPF - The Narrative Policy Framework - et viktig og interessant utgangspunkt for å bedre kunne forstå hva denne diskursen egentlig handler om. Løsninger i denne sammenheng er også det samme som *fortellingens moral* - altså hva det vi ‘bør’ gjøre i møte med problemet klimakrisen.

6.5 Løsningen

I tekstmaterialet har jeg identifisert hovedsakelig syv ulike løsninger som de ulike tekstene peker på når det er snakk om å løse problemet ‘klimakrisen’. Dette er ‘business as usual’ (ingen endring eller nye løsninger på klimakrisen), ‘*forskning og teknologi*’ (forskning, kunnskap og teknologiske løsninger som kan løse klimakrisen), ‘*grønt skifte*’ (gjennom marked og næring kan en løse klimakrisen), ‘*juridisk løsning*’ (problemet med klimakrisen løses i retten gjennom lover, regler og konvensjoner), ‘*mindre forbruk og gjenbruk*’ (lavere forbruk, gjenbruk og resirkulering er løsningen), ‘*politisk handlekraft*’ (politikerne må bestemme seg og ta ansvar for å løse klimakrisen) og ‘*systemendring*’ (å løse klimakrisen gjennom å endre systemet, på et lavere eller overordnet nivå).

⁶⁷ [NRK, Krekling og Fjeld, 2020](#)

⁶⁸ [BT, Drægebø, 2020](#)

Tabell 6.5.1

Løsning/ kilde	Totalt	Business as usual	Forskning og teknologi	Grønt skifte	Juridisk løsning	Mindre forbruk og gjenbruk	Politisk handle- kraft	System- endring
Totalt	308	1	59	78	19	30	88	24
BT	88	1	16	22	6	7	29	2
NRK	106	-	23	28	8	9	32	3
DN	52	-	11	20	1	3	14	-
Harves t	62	-	9	7	4	11	15	19

6.5.2 Mot forandring

Kategorien ‘business as usual’ skal reflektere de stemmene som mener at løsninger *ikke* handler om å reagere på ‘klimakrisen’ med klima eller miljøtiltak. Utsagnet til ‘klimafornekteren’ Knut , som er opphavsmannen til den etterhvert så kjente Facebook-gruppen “Folkeopprøret mot klimahysteriet” illustrerer denne ‘løsningen’ i en reportasje med Bergens Tidende: “Vi har ikke noe klimaproblem. Vi har ikke for mye CO₂ i luften, ikke snakk om!” (Fossen og Drægebø, 21.02.20⁶⁹).

Knuts stemme er imidlertid en veldig liten minoritet i tekstmaterialet.

Denne kategorien er likevel *vanskelig å definere* fordi det kan være utfordrende å avgjøre hva som er ‘business as usual’ -løsninger. Det mest åpenbare eksempelet er *forsvarsposisjonen* til dem, som i likhet med Knut, forsvarer andre premisser og ideer for hva CO₂ betyr helt eksplisitt. Disse er nesten helt fraværende i materialet, det er jo egentlig bare dette ene

⁶⁹ [BT, Fossen og Drægebø, 2020](#)

eksempelet. Mer utfordrende er det å få tak i hva denne posisjonen betyr for dem som *aksepterer* at vi har menneskeskapte klimaendringer, men som fremdeles holder fast ved løsninger som skal fortsette med å slippe ut klimagass eller er forurensende. Det er også det denne oppgaven handler om mer grunnleggende. Hvordan de ulike og ofte *flertydige* stemmene i den offentlige samtalen om klima vanskelig lar seg definere og plassere. Ofte *overlapper* de ulike løsningene og betingelsene med hverandre. Hva som er den egentlige ‘løsningen’ er derfor ikke alltid så åpenbart. Ved å se på de seks andre kategoriene, og den majoriteten som aksepterer de menneskeskapte klimaendringene, kan vi kanskje begynne å forstå de mer avgjørende fortellingene om ‘klimakrisen’, og hvordan disse formidles av majoriteten i den norske offentligheten.

6.5.3 Politiske løsninger

I tabellen ser vi at det først og fremst er de løsningene som peker på en eller annen form for *politisk handlekraft* som totalt sett dominerer samtalen om ‘klimakrisen’. Denne løsningen er mest vanlig i Bergens Tidende, NRK og Harvest Magazine. Mindre tydelig er denne løsningen i Dagens Næringsliv, selv om den også her presenteres nokså ofte. Disse løsningene handler generelt om at det er land, politiske institusjoner eller ledere som blir pekt på som løsningene på ‘klimakrisen’. I forbindelse med presidentvalget i USA, nevnes nokså ofte Joe Bidens politiske handlekraft som et håpefullt løsningsalternativ i flere av eksemplene hos NRK og Bergens Tidende:

For eksempel når BT siterer Biden:

“- Jeg skal ikke underslå hvor vanskelig det vil bli å leve opp til mine modige løfter om å bekjempe klimaendringer, men ingen må tvile et eneste minutt på at jeg er fast besluttet på å gjøre det, sier Biden.” (NTB-AP-APF, 24.11.20⁷⁰)

Eller når NRK skriver: “Donald Trump har trukket USA fra verdens viktigste klimaavtale. Nå er landet formelt ute av Parisavtalen. Det er det første Joe Biden vil omgjøre som president.” (Knežević og Krekling, 05.11.20⁷¹).

Men også *nasjonale* politikeres klimaløfter blir fremsatt som ‘løsningen’, som for eksempel når miljøbyråd i Bergen, Thor Haakon Bakkes skriver stiller disse til ansvar i et

⁷⁰ [BT, NTB-AP-APF, 2020](#)

⁷¹ [NRK, Knežević og Krekling, 2020](#)

debattinnlegg: “Nå er det opp til den nye ministeren, Knut Arild Hareide (KrF) [å løse problemet]. Da han tiltrådte i vinter var han tydelig på at klimakrisen er her, og at hans innsats kan utgjøre en forskjell. Da må han bygge Bybanen.” (BT, 12.05.20⁷²)

Det er også eksempler på internasjonale politiske løsninger, som NRKs journalister skriver om hvordan klimapolitikken og globale klimakonferanser har blitt påvirket av koronapandemien, slik som når de omtaler det avlyste klimatoppmøtet i Glasgow:

“I denne salen skulle verdens land møtes for å love hverandre nye, mer ambisiøse utslippskutt.” (Knežević mfl., 19.05.20⁷³)

Det internasjonale politiske ansvaret finner vi også i et debattinnlegg fra strategisk rådgiver og forfatter, Jørgen M. B. Grønneberg som skriver: “Det sier seg selv at en global klimakrise som også vil ramme Norge, kun kan unngås hvis klimastormaktene tar ansvar.” (BT, 29.11.20⁷⁴)

Alle disse eksemplene viser slik hvordan en tenker at løsningene skal hentes ut av politisk handlekraftige individer, ministre, presidenter eller mer generelt ‘land’ på den internasjonale arena.

I mange sammenhenger presenteres da ‘klimaløsningen’ som et spørsmål om *politisk vilje*, slik det illustreres av naturfotograf Pål Hermansen: “Men regjeringene har i alle fall bevist at det faktisk er mulig å gjøre noe når de vil, det er bra. Samtidig har de dermed også klart demonstrert at de manglende miljøhandlingene de siste tiårene rett og slett skyldes fravær av vilje.” (Harvest Magazine, 02.06.20⁷⁵)

Denne løsningen peker sånn sett også på at det er mulig å *løse klimaproblemet* om politikerne tar i et tak, viser handlekraft og tar ansvar. Ofte kommer denne løsningen samtidig sammen med en kritikk av politikere også, slik som eksempelet ovenfor viser. I denne kategorien handler det derfor både om at politikerne ikke gjør *nok*, men også at det er dem som har makt og *muligheten* til å ‘løse’ klimakrisen.

⁷² [BT, Bakke, 2020](#)

⁷³ [NRK, Knežević mfl, 2020](#)

⁷⁴ [BT, Grønneberg, 2020](#)

⁷⁵ [Harvest, Hermansen, 2020](#)

6.5.4 Grønne markeder

Det nest mest vanlige løsningsalternativet henvender seg til *markedet som løsning*. Denne kategorien har jeg kalt ‘grønt skifte’ og er av de fire aktørene mest fremtredende i NRK. Slik at 28 av totalt eksempler på dette finnes her. Bergens Tidende refererer i 22 ulike tekster til det samme og Dagens Næringsliv 20 ganger. I syv tekster refererer Harvest Magazine til grønne markedsløsninger.

De grønne løsningene, eller det ‘grønne skiftet’ handler ofte om at næringer skal gå fra *grå* til *grønn* virksomhet. Dette gjør eksempelvis partileder Une Bastholm i saken fra NRK med overskriften “Bastholm ber oljearbeidere bli klimahelter” der hun sier: “Nå trenger vi deres kunnskap og erfaring til å bygge opp de nye fornybare næringene som dette århundret krever av oss. Med deres hjelp kan Norge bli verdensledende på fornybar energiproduksjon og klimateknologi til havs.” (Losnegård, 25.04.20⁷⁶).

Når BT skriver om presidentvalget i USA, snakker de også om grønne markeder: “Biden har foreslått en investeringsplan tilsvarende rundt 14.500 milliarder norske kroner i det kommende tiåret, som skal forvandle den amerikanske økonomien, elektrifisere bilparken og skape nye arbeidsplasser.” (Thobo-Carlsen, 20.08.20⁷⁷).

Vi finner dette også i debattinnlegg, der Torleif Tellefson fra Norfund skriver: “Klimakrisen gir utviklingsland et akutt behov for mer kapital. Uten målrettede investeringer i fornybar energi blir det umulig å stanse klimaendringene. Heldigvis kan de gi god avkastning.” (DN, 31.08.20⁷⁸).

Kort fortalt handler denne løsningen om å bruke *det frie markedet* til å regulere klimaendringene og å ‘løse klimakrisen’.

6.5.5 Forskning og teknologi

Oftest ser en at forskning og teknologi presenteres som *løsningen* på ‘klimakrisen’. I til sammen 59 tekster henvises det til denne typen løsninger en eller flere ganger. Også her dominerer NRK med antall tekster, da 23 av disse befinner seg her.

⁷⁶ [NRK, Losnegård, 2020](#)

⁷⁷ [BT, Thobo-Carlsen, 2020](#)

⁷⁸ [DN, Thorleifsson, 2020](#)

Ideen om at forskning og teknologi er løsningen bærer også ofte med seg en del optimisme, slik som når Espen Barth Eide fra Arbeiderpartiet skriver i Dagens Næringsliv: “Våre [Norges] fantastiske naturressurser, teknologikunnskap og industrielle kompetansemiljøer gir oss et utgangspunkt få andre har.” (23.02.20⁷⁹).

I denne sammenheng handler det også om å peke på forskerne, eller vitenskapen som *løsningen*. Dette ser vi også når NRK rapporterer i forbindelse med vurderingen av iskantsonen: “Leder Frode Pleym i Greenpeace Norge understreket at det ikke er opp til politikerne, men forskerne å avgjøre et slikt spørsmål.” (Elster og Cosson-Eide, 14.05.20⁸⁰).

Ideen om forskeren som endelig autoritet er også mer vanlig i det journalistiske materialet - sammenlignet med debattinnleggene (der politikerne har mest taletid). Dette er ikke så overraskende sett at forskning og teknologi kanskje anses som mer *nøytrale* informasjonskilder eller løsninger. Både Bergens Tidende og NRK lager også saker der forskere, eller andre eksperter skal kunne *kvalitetssikre* andres (tilsynelatende lekfolks) meninger og opplevelser av klimaendringene. For eksempel er saken fra BT med “Klimaopprøeren Knut går i krigen” et eksempel på det når en klimaforsker fra Cicero, senter for klimaforskning, skal *etterprøve* påstandene til (klimaskeptikeren) Knut. Eksempelvis skjer dette i forhold til betydningen av isbresmelting:

Om isbreer:

Amundsen: – At isbreene smelter nå, er bare en fortsettelse av smeltingen etter forrige istid.

Samset: – Feil. Smeltingen skjer så raskt at hvis påstanden stemte, ville de vært borte for lenge siden. Verden blir varmere og avsmeltingen fra isbreene er et av de klareste tegnene på det.

Skjermdump fra bt.no, (Fossen og Drægebø, 21.02.20⁸¹).

Også NRK lager tilsvarende saker, der forskere informerer om hva som er *de riktige* løsningene (og ikke).

⁷⁹ [DN, Barth Eide og Tomasgard, 2020](#)

⁸⁰ [NRK, Elster og Cosson-Eide, 2020](#)

⁸¹ [BT, Fossen og Drægebø, 2020](#)

Saken “Slik kan vi redde kloden fra klimakrisen” er et godt eksempel på det. Her skriver NRK at “Oppskriften [løsningen på klimakrisen] finnes. I en rapport fra 2018 beskriver FNs klimapanel hvordan vi kan begrense oppvarmingen til 1,5 grader. [...] Jan S. Fuglestedt, forskningsdirektør ved Cicero Senter for klimaforskning, [...] har hjulpet NRK med å oppsummere løsningsforslagene i syv punkter.” (Støstad, 27.11.20⁸²).

Her ramses det opp *konkrete* problemstillinger som enkeltindivider og politikere (her referert til som ‘verdenslederne’) må gjøre for å ‘fikse problemet’ (med klimakrisen). For på tross av at forskerne henviser til at *andre* aktører er den sentrale løsningen, som politikere eller næringslivets vilje til endring, er det i kraft av forskerens stemme og autoritet disse løsningene fremstår som legitime å implementere. For eksempel uttaler “Klimaforskeren. Fuglestedt: Vi må gjøre oss mindre avhengige av olje, kull og gass, og det raskt.” (ibid). Her er det ikke forskeren eller forskningen som er løsningen, men Fuglestedts mening som forsker er likevel den autoriteten som løsningene på ‘problemet med klimakrisen’ springer ut av.

I den samme NRK- saken er det også flere andre eksempler på hva og hvordan politikere og enkeltindivider kan gjøre for ‘å løse klimakrisen’ gjennom ulike typer handlinger og politiske vedtak. Mange av disse handlingene er også avhengig av en endring i teknologibruk, slik som når Stig Schjølseth, fagsjef i miljøstielsen Zero uttaler at “Du kan få solceller på ditt eget tak eller i borettslaget, eller jobbe for at skolen, barnehagen eller idrettsanlegget får det. Du kan også velge å investere noen sparepenger i solceller i utviklingsland.” (Støstad, 27.11.20⁸³).

Kunnskapen til forskeren som en del av løsningen presenteres også i reportasjen om “Folgefonnas hemmeligheter” i Bergens Tidende. Brefsoskerne forsøker her å kartlegge når og hvordan breen vil smelte fremover, for “Vi må ta dette til etterretning. Vår største forberedelse er å øke kunnskap om breen.” uttaler en av forskerne i saken (Drægebø, 05.08.20⁸⁴).

Slik er det i denne kategorien, forskerens kunnskap, meninger og løsninger som kjennetegner løsningene. Eller tro på at ny eller annen bruk av teknologi kan gjøre det. Slik blir ofte mer og bedre kunnskap eller teknologi fremsatt som ‘løsningen’ i dette narrative.

⁸² [NRK, Nyborg Støstad, 2020](#)

⁸³ [NRK, Nyborg Støstad, 2020](#)

⁸⁴ [BT, Drægebø, 2020](#)

6.5.6 Mindre og bedre

Denne kategorien peker på at lavere forbruk eller mer gjenvinning som løsninger på 'klimakrisen'. Det er flest saker i Harvest Magazine som peker på denne med til sammen elleve eksempler. I NRK er det 9 tilfeller, i BT 7 og i Dagens Næringsliv 3 eksempler. Denne løsningen handler ofte om at lavere forbruk og gjenbruk av ressurser må være løsningen. Det hviler blant annet på en idé om at tilgangen på naturressurser er begrenset.

For eksempel pekes dette på i Harvest når venstrepolitiker Anders Waage Nilsen skriver: "Skal vi elektrifisere samfunnet vårt, er Norge er nødt til å produsere mer eller bruke mye mindre." (05.02.20⁸⁵).

Men det kan også handle om tiltak som skal bidra til å redusere de negative konsekvensene av global oppvarming, slik som en nyhetsartikkel fra NRK som handler om at "Miljødirektoratet mener at å spise mindre kjøtt er effektivt for å kjøle ned kloden." (Fjeld, 11.04.20⁸⁶).

Også i Dagens Næringsliv er *bedre* ressursutnyttelse et fokus; "Nærmere bestemt bør vi jakte på løsninger som forlenger bygningers liv. Pluss søke etter ny viten som kan gi oss høyere bygg og dermed mer effektiv tomteutnyttelse. Verden roper etter nettopp slike nyvinninger, de er ressursbesparende og klima- og miljøriktige." (Finstad og Home, 16.01.20⁸⁷). Her handler det imidlertid også om at dette er en type vare som markedet etterspør. Valg av ordet "miljøriktige", fremfor *miljøvennlig*, kan vitne om at dette like mye handler om å prioritere riktig i forhold til etterspørsel, og ikke bare handler om en begrenset tilgang på naturressurser. Gjenbruksideen kan også ha en sosial dimensjon, slik som når Inger Steinnes, som er gründer og aktivist, skriver om egenverdien med en mer lokal sirkulær økonomi; "Det kan dreie seg om alt fra å opprette en felles hønsegård eller organisere bilfrie lekegater til å bruke en liten flekk med offentlig gressplen til å dyrke mat eller blomster isteden." (Harvest Magazine, 19.03.20⁸⁸). I denne sammenheng handler det om å *redusere* bruken av ressurser, og å ta vare på det en allerede har, også fordi det kan gi en egenverdi.

I denne kategorien er det tydelig at de ulike perspektivene og aktørene rommer nokså ulike tilnærminger og motivasjoner til 'gjenbruk og resirkulering'. Mens tekstene i Harvest

⁸⁵ [Harvest, Waage Nilsen, 2020](#)

⁸⁶ [NRK, Fjeld, 2020](#)

⁸⁷ [DN, Finstad og Holme, 2020](#)

⁸⁸ [Harvest, Steinnes, 2020](#)

Magazine kan handle om verdien av å forbruke *mindre*, handler tekstene hos de tre andre i større grad om å forbruke *annerledes*.

6.5.7 Med loven i hånd

Den minste kategorien, med totalt 19 teksteksempler handler om at 'løsningen' på 'klimakrisen' finnes i det juridiske systemet. Enten gjennom å fatte nye vedtak, benytte eksisterende lovverk for å 'bevise' at noe ikke er lov, eller på andre måter mobilisere juridiske rettigheter for å kunne 'løse' situasjonen. Størsteparten av disse tekstene befinner seg i NRK og Bergens Tidende.

I Bergens Tidende handler dette om alt fra internasjonale avtaler i FN som stater må følge, slik som når en innsender i BT skriver at FN bør opprette et "UN Green Council, [et] Mandat til å fatte klimavedtak alle nasjonalstater er forpliktet til å innordne seg etter." (Grønneberg, 29.11.20⁸⁹), til lokale vedtak om bygging i strandsonen: "Haakestad og Waage mener strengere regler i strandsonen bare er ett av mange tiltak som må til for å redde naturen i Bergen. I tillegg må man løse klimakrisen." (Aarre, 12.10.20⁹⁰).

Også potensielle forbud, som når NRK omtaler det foreslåtte fossilbilforbudet til programkomiteen til Venstre; "Forbudet skal gjelde alle fossile biler, også ladbare hybrider, dersom norske bilkjøpere ikke selv frivillig slutter å kjøpe fossilbiler innen 2025" (Krekling og Sølhusvik 13.10.20⁹¹).

Ulike klimasøksmål, både i Norge og internasjonalt er også et viktig eksempel på hvordan en plasserer løsningen på 'klimakrisen' i en rettssal. Marius Gulbranson Nordby skriver flere innlegg i Harvest Magazine om det såkalte 'klimasøksmålet' som består i at ulike saksøkere, i form av klima- og miljøorganisasjoner, saksøker staten for brudd på Grunnlovens Paragraf 112 (26.10.20⁹²) (22.12.20⁹³).

Også BT og NRKs journalister omtaler denne rettssaken (12.11.20⁹⁴) (NTB-Ritzau, 04.12.20⁹⁵).

⁸⁹ [BT, Grønneberg, 2020](#)

⁹⁰ [BT, Aarre, 2020](#)

⁹¹ [NRK, Krekling og Sølhusvik, 2020](#)

⁹² [Harvest, Nordby, 2020](#)

⁹³ [Harvest, Nordby, 2020](#)

⁹⁴ [NRK, 2020](#)

⁹⁵ [BT, NTB-RITZAU, 2020](#)

Også klimasøksmålet til seks portugisiske barn hvor de stevner 33 ulike land for brudd på menneskerettighetene på grunn av deres bidrag til den globale oppvarmingen, handler om å lokalisere løsninger i det juridiske systemet: “Hun tror det er lite sannsynlig at noen av statene vil inngå forlik. Det ville innebære at de må forplikte seg til kraftige utslippskutt. Dermed vil det være opp til domstolen om klagesaken fører frem.” (Fjeld, 09.09.20⁹⁶).

6.5.8 Systemet er problemet

Den siste løsningen handler om de tekstene som henvender seg til *systemendring* som løsning på ‘klimakrisen’. En klar majoritet, 19 av 24 tekster befinner seg her i Harvest Magazine. Dette løsningsalternativet er ikke alltid så enkelt å se på som en ‘løsning’, fordi den også til en viss grad forekommer som en *kritikk* av den etablerte eller normerte måten å gjøre noe på.

For eksempel poengteres dette av Harvest-redaktør Simen Tveitereid på denne måten: “Det er allerede slått fast at neste år vil bli en forbruksfest. Det vil ikke skje fordi vi alle elsker å forbruke. Det vil skje fordi vårt økonomiske system legger opp til det.” (26.11.20⁹⁷). Implisitt forstått, er det *økonomiske* systemet problemet. Slik blir også *systemendring* løsningen.

Systemendring som løsning formidles også av KrF politiker og teolog Erik Lunde, når han skriver; “Hvis den norske samfunnskontrakten er til hinder for at vi kan ta andre verdivalg i møte med tidsklemma eller klimakrisen, bør denne kontrakten reforhandles” (19.12.20⁹⁸).

En systemkritikk finner vi også i uttalelsen til Silje Lundeberg, leder av Naturvernforbundet i saken til NRK som omhandler dannelsen av et konservativt klimanettverk på Stortinget. Lundeberg er i utgangspunktet positiv til at også høyresiden tar klima og miljø mer alvorlig, men legger også til en slags systemkritikk av initiativet når hun uttaler; “Det viktige er ikke økonomisk vekst, men at man får ryddet opp i de klima- og miljøutfordringer man har.” (Krekling, 11.11.20⁹⁹).

⁹⁶ [NRK, Fjeld, 2020](#)

⁹⁷ [Harvest, Nilsen, 2020](#)

⁹⁸ [Harvest, Lunde, 2020](#)

⁹⁹ [NRK, Krekling, 2020](#)

På et mer underordnet nivå, skriver MDG-politiker Paul Johannessen om behovet for systemendring i måten oljefondet investerer på i et debattinnlegg i Bergens Tidende slik: “Pandemien har vist at små klimavennlige valg du og jeg tar, ikke er nok til å endre verdens utslipp av klimagasser. Systemendring må til, og SPU [Statens Pensjonsfond Utland] er en stor investor som har makt nok til å få til slike endringer.” (19.05.20¹⁰⁰).

6.6 Hva er ‘løsningen’?

Nå har vi gått gjennom ulike løsninger på problemet med klimakrisen, som både politikere, næringsliv og andre presenterer på kryss og tvers av de ulike medieaktørene. Hvilken løsning som presenteres kan slik også knyttes til *hvem* som kan løse problemet. Da snakker vi om *helten*, “the potential fixer of the problem” (Jones m.fl., s. 6). Som påpekt i teorien om det narrative politiske rammeverket (NPF), trenger derimot ikke disse karakterene å være menneskelige subjekter, men kan også være objekter, eller kanskje bare *stedet* som løsningene springer ut av. På mange måter er det også ‘løsningene’ som figurerer som helten i disse narrativene. Løsninger er jo tross alt potensielle ‘fikserer’ av problemet ‘klimakrisen’.

Om vi likevel skal identifisere menneskelige subjekter, står *helterollen* som regel i en relasjon til de ulike løsningene. Slik at *markedet*, *bedrifter* og *næringslivet* vil ofte figurere som helten i et narrativ hvor ‘markedsløsninger’ presenteres, mens *politikere* og *politiske institusjoner* vil (potensielt) besitte helterollen i de sammenhenger der en forventer at løsningene kan komme gjennom ‘politisk handlekraft’.

Det er slik viktig å legge vekt på at det helterollen først og fremst handler om *potensialet* som eksisterer for å fikse problemet.

6.7 Kunstige skiller

Det er også svært vanskelig å fastholde vanntette skiller mellom de ulike kategoriene i denne analysen. Det er jo ikke slik at en tekst *bare* handler om løsninger i markedet, eventuelt *bare* om mindre forbruk og gjenbruk. Ofte koekstisterer de ulike løsningsalternativene i en tekst.

Et tydelig eksempel på det er kanskje den optimistiske appellen av Espen Barth Eide i Dagens Næringsliv: “Klimakrisen samler i stadig større grad investorer, forbrukere, næringsliv, fagbevegelse og politikere verden rundt om å utvikle løsninger for hvordan vi kan leve gode liv innen rammen av naturens tålegrenser, gjennom nullutslipp, bærekraft og sirkulærøkonomi.” (23.02.20¹⁰¹).

¹⁰⁰ [BT, Johannessen, 2020](#)

¹⁰¹ [DN, Barth Eide og Tomasgaard, 2020](#)

Slik George Lakoff påpekte med teorien om den idealiserte kognitive modellen (ICM) er kategoriene våre konstruerte og kulturspesifikke (1987, *Women, Fire and Dangerous Things*). Det samme gjelder kategoriene i denne analysen.

Skillene, og de ulike kategoriene, er likevel nyttige for å forstå noen overordnede *tendenser* i mediediskursen om ‘klimakrisen’. På den måten at disse kan bidra til å kartlegge hvilke ideer om løsninger som eksisterer her. Da er vi samtidig inne på *det kritiske* aspektet ved denne diskursanalysen, som jeg skal komme tilbake til etterhvert. Først skal vi se nærmere på det tekstene fremholder som ‘problemet’.

6.8 Problemet

Selv om fellesnevneren med alle tekstene i analysen er at de på en eller annen måte vektlegger ‘klimakrisen’ som et problem, er det konkret flere andre aspekter som problematiseres parallelt med denne. Dette handler også om at det er ulike sider ved ‘klimakrisen’ som de ulike tekstene fokuserer på. Til forskjell fra en kartlegging av løsningene i forrige del, handler denne delen av analysen om å identifisere *komplikasjoner* som fremsettes i de ulike narrative. Igjen kan mer enn ett problem bli representert i en og samme tekst, noe som betyr at det totale antallet ‘problemer’ også vil være større enn det totale antall tekster (206) som materialet utgjør.

Tabell 6.8.1

Kilde/ problem	Totalt	Dårlig økonomi	Klima-gass	Korona	Måle-redskap	Mindre frihet	Natur-ødeleggelse	Uhemmet vekst
Totalt	343	80	107	52	15	14	43	32
BT	90	23	32	11	2	5	11	6
NRK	118	30	37	21	5	5	11	9
DN	54	16	20	10	3	-	4	1
Harvest	81	11	18	10	5	4	17	16

Tabellen viser en oversikt over hvilke ‘problemer’ som er assosiert med ‘klimakrisen’ blant de fire medieaktørene.

6.8.2 Korona-problemet

Det er kanskje ikke overraskende at koronapandemien er en del av klimadiskursen det året hvor pandemien oppstod og bidro til kraftige politiske tiltak verden over. Selv om dette antageligvis vil være et mer forbigående problem, er det av hensyn til omfanget og antall eksempler på dette, viktig å inkludere.

Når en rammer inn ‘korona som problem’ er det ofte for å vise at *på tross av* eller *på grunn av* korona, kan eller vil en kunne ‘løse klimakrisen’.

Et eksempel fra NRKs nyhetsvarsel viser dette tydelig; “Trass i koronapandemien gir ikke ungdom opp å streike for klimaet.” (14.09.20¹⁰²)

Andre ser problemet som en slags mulighet; “Jobben hans består i å få folk ut i naturen. Nå mener Per-Svein Holte at koronakrisen kommer til å gi både friluftsliv og idretter som foregår i naturen et stort løft.” (BT, 21.04.20¹⁰³).

Også næringslivet er potensielt optimistiske på vegne av dette ‘problemet’; “Det store spørsmålet nå er om koronakrisen vil føre til en «grønn omstart», eller om krisen vil føre til at klimapolitikken stopper opp.” (Gullberg, 13.05.20¹⁰⁴).

Sånn sett er ikke dette hovedkompliseringen med ‘klimakrisen’, men representerer heller et slags *stemningsskifte*, som igjen kan skape muligheten for nye tilnærminger til klimakrisen. Mest uttalt er denne tilnærmingen når det snakkes om muligheten for et ‘grønnere’ næringsliv etter eller på grunn av pandemien.

6.8.3 Klimagassutslippene

Dette er den største kategorien ‘problem’, og representerer til sammen 107 forskjellige tekster mellom de ulike medieaktørene. Det er flest eksempler på dette ‘problemet’ i tekstene til NRK, med sine 37 eksempler, men også i BT med 32 eksempler som viser til at dette er et *vanlig* problem i denne diskursen.

¹⁰² [NRK, 2020](#)

¹⁰³ [BT, Drangsholt, 2020](#)

¹⁰⁴ [DN, Gullberg, 2020](#)

I alle sammenhenger (foruten eksempelet med 'klimafornekteren' Knut) aksepteres det også at klimagassutslipp er av reell betydning for menneskeskapte klimaendringer og 'klimakrisen'. Spørsmålet har derfor en tendens til å sirkulere rundt *hvilke* klimagassutslipp, samt hvor mye som er greit å slippe ut og hvor det kan gjøres.

Dette ser vi for eksempel i reportasjen til Bergens Tidende der de snakker med ulike personer som har kuttet ut alt unntatt kjøtt fra dietten. Når en av disse blir konfrontert med klimabelastningen kjøttspising kan ha sier han: "– Så lenge du spiser lokalt kjøtt som har beitet i Norge, må det være bedre enn å importere papaya og bananer fra ekvator. Se heller på flyreisene!" (Lundgaard og Eriksen, 26.09.20¹⁰⁵).

Sånn sett brukes *graden* av og *typen* klimagassutslipp, og slik også nedgang i disse som en måte å gjøre seg til en *mer ansvarlig* aktør sammenlignet med andre. En sak fra Dagens Næringsliv der det snakkes om Equinors høye oljeprisestimat illustrerer også dette; "– Det innebærer ikke et veddemål mot Parisavtalen. Tvert imot har vi lagt frem en strategi for å kutte utslipp og utvikle Equinor som et bredt energiselskap i samsvar med Parisavtalen." (Hollum og Hogna, 27.02.20¹⁰⁶).

Begge disse eksemplene peker på klimagassutslipp som problemet, og ønsker dermed å bevege seg *bort fra* - eller assosiasjonen med - utslippene.

Dette illustrerer også saken til NRK, der de snakker med en samfunnsøkonom, som "mener det finnes en enkel måte å begrense forbrukernes CO₂-utslipp." (Krekling og Fjeld, 28.06.20¹⁰⁷).

Fokuset her handler først og fremst om at en gjennom mindre utslipp av CO₂ og andre klimagasser, kan 'løse problemet med klimakrisen'. Slik blir også klimagassutslippene fremstilt som *problemet* som må fjernes, løses eller fikses. Aller tydeligst er problemrollen til klimagass tilstede i samtalen om karbonfangst og -lagring, som når en klimaforsker forteller til Bergens Tidende: "Sidan er planen å pumpa denne gassen, i flytande form, ned i porøst berg under havbotnen. Berget er fylt med vatn eller olje og gass, som klimagassen så

¹⁰⁵ [BT, Lundgaard og Eriksen, 2020](#)

¹⁰⁶ [DN, Hollum og Hogna, 2020](#)

¹⁰⁷ [NRK, Krekling og Fjeld, 2020](#)

fortrengjer. Det må vera tettare fjell over, for å halda den skadelege klimagassen på plass.” (Lunde mfl., 28.02.20¹⁰⁸).

Her får også klimagassen en slags personifikasjon, det vil si at den tillegges menneskelige egenskaper. Det at en tenker at klimagassen kan handle, i form av ‘å fortrenge’ eller ‘bli holdt på plass’ vitner også om at gassen er en slags handlende (Lakoff og Johnson, 1980).

6.8.4 Hva koster det?

En tredje kategori som er tilstede som ‘problem’ i klimadiskursen, er den som angår den (potensielt) dårlige økonomien. Denne bekymringen har hovedsakelig to tilnærminger; de som er påpeker at det kan bli dyrt å investere eller legge om til *grønne* næringer, og de som mener at vi ikke har *råd* til å la være.

Førstnevnte kan illustreres gjennom saken til Bergens Tidende som tok for seg breforskerne som forsøkte å forstå hvordan smeltingen av Følgefonna ville forløpe seg. Den ene forskeren påpeker at det ikke er gratis med mer kunnskap om breen når han sier: “Det meste av dette kan forebygges, men det koster penger.” (Drægebø, 05.08.20¹⁰⁹). Slik er det også innforstått at det kan være *dyrt* å tilpasse seg klimaendringer eller ‘løse’ klimakrisen.

Argumentet om at det vil være for dyrt å la være å *omstille* seg, kommer på den annen side tydelig frem i eksempelet fra en nyhetssak i NRK: “Hvis dette skjer, vil det gjøre Norge mer oljeavhengig, og føre til at vi investerer i oljefelt som ikke vil være lønnsomme for den norske stat, sier Kari Elisabeth Kaski, SVs finanspolitiske talsperson” (Omvik og Randen, 23.04.20¹¹⁰)

Dette problemet identifiseres imidlertid ikke som *hovedproblemet*. Det fremstilles ikke slik at en kan *redde planeten* fra klimakrisen, om en bare har nok penger til det. Dette figurerer mer som et *tilleggsproblem*, et hinder som kan gjøre det *enda vanskeligere* å ‘løse problemet’. På den annen side figurerer problemet også som en potensielt *tapt mulighet*, slik uttalelsen til Kaski i eksempelet over viser. Slik fremstår det ulønnsomt og irrasjonelt å ikke legge om til grønn industri, men det er ikke ‘løsningen’ i seg selv.

¹⁰⁸ [BT, Lunde m.fl, 2020](#)

¹⁰⁹ [BT, Drægebø, 2020](#)

¹¹⁰ [NRK, Omvik og Randen, 2020](#)

6.8.5 Andre hindre på veien

Også problemet med ‘mindre frihet’ og ‘måleredskap’ nevnes i de ulike tekstene. Dette er imidlertid mindre representert enn andre ‘problemer’. Et eksempel på førstnevnte kan være den forespeilede innskinkingen av valgfrihet i matveien som klimakrisen vil kunne føre til. I presseomtalen til NRKs eget TV-program *Line fikser maten* står det; “Er vi klare for en grønn snuoperasjon? Gidder vi å endre matvanene våre, når det er så behagelig å fortsette som før?” (Myhre, 22.01.20¹¹¹).

Her figurerer ‘mindre frihet’ (til å velge hva vil vil spise) som en potensiell utfordring med ‘klimakrisen’.

Det andre problemet, ‘måleredskap’, handler om at feilmålinger og feil tilnærming kan forårsake problemer med hvordan vi forstår situasjonen. Et godt eksempel er saken om feilberegninger av klimagassutslipp ved byggingen av Hordfast-broen på Vestlandet. Bergens Tidende skriver “Nye beregninger viser at Hordfast kan få en negativ klimaeffekt sammenliknet med utslippsfrie ferger.” (Fossen, 03.12.20¹¹²). Her er det måleredskap, eller feil tilnærming som identifiseres som problemet (som må løses).

6.8.6 Hva med naturen?

Det var også tydelig da jeg gikk gjennom de ulike tekstene, at mange av tekstene også ytret en bekymring for naturødeleggelser og ‘naturkrisen’ parallelt med ‘klimakrisen’. Denne kategorien handler derfor om de tekstene som også problematiserer dette aspektet. Flesteparten av disse befinner seg i *Harvest Magazine* med totalt 17 eksempler. Men også NRK og BT har hver 11 eksempler som handler om dette ‘problemet’. I *Dagens Næringsliv* er det til sammenligning fire eksempler.

I *Harvest Magazine* fremsettes gjerne naturødeleggelse som et sammensatt problem tilknyttet *levemåten vår*;

“For hver dag som går eter vi oss lenger og lenger inn i de siste rester av urørt norsk natur med flere gruver, flere oppdrettsanlegg, mer olje, flere hytter.” (Nordby, 26.10.20¹¹³)

¹¹¹ [NRK, Myhre, 2020](#)

¹¹² [BT, Fossen, 2020](#)

¹¹³ [Harvest, Nordby, 2020](#)

I Bergens Tidende fremstilles det blant annet som om det er bare *et av flere* problemer, slik de skriver om plastforurensing som et naturødeleggende problem:

“I en spørreundersøkelse Opinion gjennomførte i august, svarte 84 prosent at de i stor eller svært stor grad var bekymret for plast i havet. Folk husker ennå gåsenebbhvalen som ble oppdaget på Sotra i januar 2017.” (Fossen, 17.09.20¹¹⁴)

I debattinnlegget til MDG-politiker Josefine Gjerde, handler dette om å *likestille* naturkrisen med klimakrisen når hun skriver: “Hordfast er ikke bare et uansvarlig prestisjeprosjekt i milliardklassen, men vil også kreve enorme naturinngrep. I fjor kom en foruroligende rapport fra FNs naturpanel, hvor de slo fast at naturkrisen er en like stor trussel mot verden som klimakrisen.” (Gjerde, 05.08.20¹¹⁵)

I NRK påpekes også *sammenhengen* mellom klimakrisen og naturødeleggelser:

“En myr som NRK målte var nesten ni meter dyp. Det betyr at den er rundt 9000 år gammel. Bygges den ned av den nye veien slippes det ut over 14.500 tonn CO₂ – like mye som rundt 1700 personer gjør på ett år.” (Solvang, 02.11.20¹¹⁶).

I de fleste sammenhengene henger ofte problemet ‘naturødeleggelse’ sammen med, eventuelt parallelt med ‘klimakrisen’ som problem. Naturødeleggelser anses i disse sammenhengene like viktig, eller *medvirkende* til problemet med klimakrisen.

6.8.7 Ned med produktiviteten

Det siste identifiserte ‘problemet’ er det som angår problemet med ‘overforbruk’ og ‘uhemmet vekst’. Det er tydelig at dette problematiseres mest i Harvest Magazine, men også de tre andre medieaktørene referer tidvis til dette problemet.

For eksempel kommer problematisering av ‘uhemmet vekst’ frem i teksten til skribent Jostein Henriksen i Harvest Magazine når han skriver: “Vi har også forbedret effektiviteten av

¹¹⁴ [BT, Fossen, 2020](#)

¹¹⁵ [BT, Gjerde, 2020](#)

¹¹⁶ [NRK, Solvang, 2020](#)

belysning i 150 år, men fremdeles bruker vi mer energi på belysning enn noensinne. Vi lyser bare opp langt flere ting.” (24.07.20¹¹⁷).

Dette problemet formuleres også i form av en advarsel fra MDG-politiker Josefine Gjerde i Bergens Tidende når hun skriver: “Til tross for at vi har kjent til konsekvensene av oljeproduksjon, bilkjøring og stadig økende materielt forbruk, har vi ikke klart å bremse i tide, og nå ser vi konsekvensene.” (19.02.20¹¹⁸).

Også sosialantropolog Thomas Hylland Eriksen skriver indirekte om ‘overforbruk’ som et problem i NRK; “[Korona]Krisen kan gi en anledning til å velge det langsommere livet der det er andre verdier enn arbeid og forbruk som er avgjørende.” (22.03.20¹¹⁹).

I Dagens Næringsliv er det ikke den *økonomiske* veksten som problematiseres, men at den ikke er *sirkulær*, slik administrerende direktør for bransjeorganisasjonen Treindustrien, Heidi Finstad, og forskningssjef ved Sintef, Jonas Holme skriver: “I en sirkulær økonomi må også den stadig knappere ressursen areal utnyttes mer effektivt. Da vil vi trenge å bygge høyere enn nå. Også til dette trengs nye kombinasjoner av tre/andre materialer og nye tekniske løsninger.” (16.01.20¹²⁰).

I dette eksempelet er det *overforbruk* av materialer, ressurser og materiell som problematiseres. I mindre grad er det generell økonomisk vekst og forbruk som er problemet, noe de foregående eksemplene i større grad har pekt på. Slik skiller denne problematiseringen seg fra de andre i samme kategori.

¹¹⁷ [Harvest, Henriksen, 2020](#)

¹¹⁸ [BT, Gjerde, 2020](#)

¹¹⁹ [NRK, Hylland Eriksen, 2020](#)

¹²⁰ [DN, Finstad og Holme, 2020](#)

7. Diskusjon

7.1 Skurken er problemet

På samme måte som 'løsningen' er knyttet til *helten*, er 'problemet' gjerne knyttet til *skurken*; "those who are causing the problem" (2014, Jones mfl., s. 6). I mange tilfeller kan det da også være vanskelig å skille mellom *hva* som er problemet og *hvem* som er skurken. Dette handler om at karakteren kan være "anthropomorphized abstractions or broad categories such as "the bison", the environment, liberty or "the people"." (Jones mfl., s. 6).

Selv om det er både politikere, næringsliv og ulike menneskelige kategorier som pekes på som *dårlige* eller *medvirkende* aktører i det å skape 'problemet' med klimakrisen, er det også ofte de samme aktørene som blir *bedt* om og stilt til ansvar for å løse det. Sånn sett inngår *oljenæringen*, *enkeltindivider*, *politiske partier* og *banker* i kategorien som *både* skurk og helt; de er jo også potensielle 'fiksere' av problemet.

7.2 Hvilken fortelling?

For å bedre forstå hvordan disse rollene interagerer, kan vi begynne med å se på hvordan fortellingene konstrueres ut fra Deborah Stones 'story types' i *The Policy Paradox* (2009).

Mange av tekstene presenterer løsninger på klimakrisen eller klimarelaterte problemer, samtidig som mange snakker om 'klimakrisen som problem'. Sånn sett kan vi si at det overordnet ser ut til å være en *løsningsorientert* diskurs.

Men, som Deborah Stone påpeker i *The Policy Paradox* (2012) kan både fortellinger om *makt* og fortellinger om *forandring* fremme løsninger - altså en fortellingens moral.

Likheten slutter imidlertid der. For mens fortellinger om forandring hovedsakelig skildrer en skjebne - der fortellingens moral figurerer som en nødvendig og naturlig løsning på situasjonen - handler fortellinger om makt om å vise hvordan menneskelige subjekter velger og former samfunnet rundt dem.

Fortellinger om makt har derfor også en tendens til å avdekke hvordan situasjoner som tidligere så tilfeldige, eller naturlige (og ubestridelige) ut - egentlig kontrolleres av mennesker. Dette er fellestrekket med begge de tidligere nevnte eksemplene på fortellinger

om kontroll; teorien til John Maynard Keynes, som viste hvordan politikere kunne påvirke den økonomiske inflasjonen (*The General Theory of Employment, Interest and Money*, 1936) og skildringene av sprøytemiddelindustrien til Rachel Carson i *Silent Spring* (1962). Begge disse eksemplene illustrerer *makten* mennesker har til å *kontrollere* en situasjon.

Som tidligere nevnt, er det 'klimagassutslipp' som utgjør den største kategorien problem i analysen. Løsningene som fremmes står derfor ofte i en relasjon til klimagassutslipp, ved å snakke om løsninger som skal *redusere* disse gjennom tiltak som eksempelvis dyrking av tang (Skjeremo og Broch, DN, 03.09.20), mindre kjøttspising (Myhre, NRK, 22.01.20), skogplanting (Krekling, NRK, 19.05.20) eller karbonfangst og -lagring (Lunde m.f., BT, 22.02.20). Slik fremstår dette i første omgang også som fortellinger om *makt*, da de også anerkjenner at klimaendringene og klimakrisen er menneskeskapte, og derfor noe mennesker kan kontrollere gjennom valg de tar.

Problemet med klimaendringer og klimakrisen fremstår imidlertid mer fragmentert enn problemet med økonomisk inflasjon eller skadelige sprøytemidler. For her er det ikke bare ett problem - men mange parallelle. Slik blir det også en fortelling med mange ulike løsninger på 'det samme problemet'. På den måten er det også vanskelig å velge hvilke løsninger en bør prioritere - eller retttere sagt *løsningen* i bestemt form. Klimaløftet til Frøy Gudbrandsen i Bergens Tidende i starten av 2020 illustrerte også alle de spørsmålene som problemet med klimaendringene reiser: "Som enkeltmennesker står vi foran et vell av forvirrende valg i hverdagen. Kortreist kjøtt eller langreist frukt? Fly eller ferge? Det er ikke alltid lett å navigere om man vil kutte egne utslipp." (15.02.20)

Spørsmålet er om de mange valgmulighetene, og fragmenterte løsningene i virkeligheten gjør dette til fortellinger om menneskers makt og muligheter, eller til fortellinger om forandring. For når det er ikke én forklaring eller fortelling som flytter oss fra et problem som skildrer forandring, til et problem som gir makt og muligheter, er det heller ikke så enkelt å se *hvor* makten befinner seg.

Slik er ikke nødvendigvis optimistiske og løsningsorienterte fortellinger om klimakrisen bare fortellinger som skaper muligheter. For fortellinger om forandring kan også være skildringer av en utvikling som går bra, det Stone kaller 'the story of rising' (2012). Altså kan positive tilnærminger like gjerne være fortellinger om forandring, slik optimistiske skildringer av det 'grønne skiftet' eller globalt samarbeid og teknologiske løsninger skisserer *muligheten* for fremgang. Slik kan både negative skildringer av klimakrisen, og fortellinger som fokuserer på

muligheter, begge være fortellinger om forandring; “Because societies and polities are always changing, rise and decline stories can coexist, even in the same place and policy sector“ (Stone, 2012, s. 164). Fellestrekket er uansett at fortellinger om forandring i mindre grad formidler hvordan mennesker *styrer og kontrollerer* situasjonen, men i større grad *skildrer* en bestemt utvikling - uavhengig av om den kan illustreres med en nedadgående- eller oppadgående kurve.

Slik kan en spørre seg hvorvidt de løsningsorienterte og positivt orienterte tekstene som snakker om ‘klimakrisen’, egentlig er fortellinger om makt, eller om de i større grad er fortellinger om forandring. Slik Stone skildrer en følelse av fremgang i utviklingsland som “fresh and palpable” (2012, s. 164), kan også nye muligheter skildre en oppadgående og optimistisk samfunnsutvikling i møte med klimakrisen i Norge. Tekster som skriver at “Monsterbroen Hordfast vil ødelegge verdifulle myr- og regnskogsområder og er av fylkesmannen i Vestland omtalt som det største naturinngrepet i moderne tid.” som MDG-politiker Josefine Gjerde skriver i BT (05.08.20), og uttalelsen til AP-politiker Espen Barth Eide: “Våre fantastiske naturressurser, teknologikunnskap og industrielle kompetansemiljøer gir oss et utgangspunkt få andre har. Vi trenger en fremoverlent regjering som vil utvikle dagens industri og stimulere ny bærekraftig industri i hele landet.” (DN, 23.20) er på den måten, begge to fortellinger om *forandring*. Forskjellen er først og fremst at den siste skildrer fremgang og muligheter, mens den første “has established a bygone era of well-being and placed us, the audience, on the precipice of decline.” (Stone, 2012, s. 161)

Hva som gjør dette til fortellinger om forandring, og i mindre grad til fortellinger om makt, handler derfor først og fremst om *problemdefinisjonen* disse fortellingene legger til grunn. For i *The Policy Paradox* (2012) skriver også Stone mellom deres betydning. En problemdefinisjon kan enten tilhøre den sosiale- eller den naturlige verden; “In the social world, we understand events to be the result of will, usually human but perhaps animal, spirit, or divine.” (2012, s. 207). I den naturlige verden tenker en derimot at hendelser er uten retning - altså at de er ‘rent fysiske’ og mangler en bakenforliggende handlende eller ansvarlig aktør. Stone deler så disse to kategoriene i fire underkategorier med hensyn til hvordan vi rammer inn årsaken til et problem, slik at det enten er snakk om en *mekanisk, tilfeldig, bevisst* eller *utilsiktet* problemdefinisjon (2012, s. 208).

På den måten handler ikke bare problemet med ‘klimakrisen’ om å forstå hvorvidt det domineres av fortellinger om forandring eller makt, men også *hva* klimakrisen defineres ut i

fra.

Som nevnt er 'klimagassutslipp' generelt oftest nevnt som problemet. I mindre grad nevnes korona, penger, naturødeleggelse eller overforbruk (se tabell 6.8.1).

Et tydelig eksempel på en fortelling om *makt*, handler derfor ikke bare om å vise hvordan en kan 'løse problemet' gjennom menneskelig handling. Det handler også om vise hvordan problemet eksisterer som et resultat av handlingene til velvitende og/eller ansvarlige aktører: "In this kind of story, problems or harms are understood as direct consequences, or someone acted with full knowledge of what the consequences would be." (Stone, 2012, s. 209).

Få av fortellingene i dette materialet er såpass tydelig i *problemdefinisjonen* av klimakrisen at de tilhører den kategorien som utvetydig plasserer ansvaret hos mennesker. Det er også i de fleste tekstene, vanskelig å se en *direkte* sammenheng mellom klimagasser og de påfølgende konsekvensene i den fysiske virkeligheten, for som professor Jens Kjeldsen sa til NRK i Studio 2: "jeg kan ikke *se* klimakrisen" (Granberg og Kammesten, 15.12.20). De fleste fortellingene tilhører derfor i større grad en problemdefinisjon der årsaken til klimakrisen kan anses å være *utilsiktet, tilfeldig* eller *mekanisk*. Det vil si at årsaken oftere plasseres hos 'systemet', 'politikere', 'måleredskaper' eller 'oss selv'. Slik blir 'vi' både problemet og løsningen på 'klimakrisen'. For selv når det snakkes om å ansvarliggjøre mer menneskelige handlende, slik som politikere eller næringsliv, er disse som regel ikke individuelt ansvarlig, men en del av den *organismen* de representerer og handler på vegne av. Ved å peke på institusjoner, forblir også dette et ansvar som *tilhører systemet* først og fremst. For som Jones m.fl. skrev om karakterer (de handlende i et narrativ), kan disse også være "anthropomorphized abstractions or broad categories such as "the bison", the environment, liberty or "the people" (2014, s. 6).

Slike abstraksjoner er også vanlig i de tekstene som denne oppgaven tar utgangspunkt i, og kan illustreres med eksempelet til MDG-politiker Paul Johannessen som skriver at *Oljefondet går mot Parisavtalens mål* (2020). Her er det ikke identifisert *hvem* som er ansvarlig for å gå mot Parisavtalen når Johannessen skriver "Oljefondet mener åpenbart at det ikke er nødvendig at Woodside forholder seg til allmenn klimavitenskap." (BT, 19.05.20¹²¹). Både Oljefondet og Woodside (Petroleum) fungerer her som en abstrahert aktør. For *hvem er* Oljefondet? Er det Nikolai Tangen, norske politikere eller nordmenn generelt? Denne måten å tiltale og skildre Oljefondet og Woodside som handlende, gjør at store organisasjoner som

¹²¹ [BT, Johannessen, 2020](#)

består av mange enkeltindivider, gis en identitet i seg selv gjennom *personifikasjon* (Lakoff og Johnson, 1980, s. 34-35).

Dette gjør at vi kan tenke på organisasjoner eller abstrakte fenomener i forhold til relaterbare mønstre for handling som vi kjenner igjen hos mennesker. Personifikasjon gjør det på den annen side også vanskeligere å få øye på de *ansvarlige* menneskene - som også Stone påpeker er et viktig aspekt med fortellinger som formidler makt og definerer problemer som bevisste og tilsiktede. Ved å fokusere på abstraherte karakterer, er det også vanskelig å vite *hvem* som er ansvarlig for de kritikkverdige forholdene eller handlingene. Slik kan disse problemene i større grad fremstå som *mekaniske* eller *utilsiktede*, på den måten at de ikke fremstår som noens bevisste handlinger, men som en uheldig konsekvens av systemets lover (mekanisk) eller en bivirkning av handlinger motivert av andre motiver enn klima- og miljødeleggelse (utilsiktet).

Dette er også et overordnet problem med klimagassutslipp som problem. For dette er et problem som tilhører 'alle'. Derfor er det også utfordrende å skape en fortelling som forklarer hvordan de ulike rollene, som skurk, helt eller offer forholder seg til hverandre. Hvis 'alle' er ansvarlige for et problem, er samtidig 'ingen' egentlig ansvarlig.

Dette problematiserer også geografen Erik Swyngedouw i artikkelen *Apocalypse Forever?* (2010): "the climate change conundrum is not only portrayed as global, but is constituted as a universal humanitarian threat. We are all potential victims. 'THE' Environment and 'THE' People" (s. 221). På samme vis fremstilles det også som om 'vi' er ansvarlige for 'problemet med klimakrisen', slik at vi alle er *potensielle* skurker og helter som kan 'løse' dette med for eksempel mer vegetarmat (Myhre, NRK, 22.01.20), mindre plast (Fossen, BT, 17.09.20), bompenger (Fyhri og Ciccone, DN, 10.01.20) og grønn industri (Storli, DN, 29.09.20)

Det kan bety, at selv om mange av disse tekstene *eksplisitt* anerkjenner klimaendringer og klimakrisen som helt eller delvis menneskeskapte, er det ikke fortellinger som muliggjør å *kontrollere* situasjonen. Det kan delvis skyldes at vi ikke har ord eller beskrivelser som gjør dette til fortellinger som gir mennesker makt, kontroll og ansvar for situasjonen. Kjennetegnet på 'naturlige' problemer, forteller Stone, er også nettopp fraværet av makt til å forårsake dem; "In the natural world, the best we can do is to mitigate effects." (2009, s. 207). Ingen eier slik ansvaret for 'naturlige' problemer. Det er også dette som gjorde teorien til Keynes om økonomisk inflasjon til en fortelling som skapte kontroll, og beveget seg fra den naturlige- til den sosiale verden, ved å vise hvordan myndighetene kunne påvirke og ta

styring over den dårlige økonomien. Det handlet altså om å definere det som et problem menneskene *eier*.

7.3 De som definerer problemet

For å bedre kunne forstå problemdefinisjonen og hva fortellingene om 'klimakrisen' sier, er det også hensiktsmessig å se på *hvem* som forteller i de ulike tekstene.

Tidligere i analysen så vi at det var politikere (totalt 21) og ikke-statlige organisasjoner (totalt 18) som utgjorde de to største gruppene med avsendere av debattinnlegg (se tabell 5.21). Like fullt er det en forskjell mellom de fire medieaktørene med hensyn til hvor disse gruppene utgjorde en majoritet. I Bergens Tidende var 11 av 23 debattinnlegg skrevet av en politiker, mens 10 av 22 innlegg i Harvest Magazine var skrevet av en ikke-statlig organisasjon (NGO). Slik dominerer de ulike avsenderne (fortellere) også ulike medieaktører. I Dagens Næringsliv var det næringslivet som skrev flest debattinnlegg (6 av 21), men det var likevel en jevnere fordeling mellom de forskjellige avsenderne. I NRK var det som nevnt relativt få debattinnlegg (8 av totalt 76) (se tabell 6.3.1).

Slik er det Bergens Tidende og Harvest Magazine som skiller seg ut når det kommer til hvorvidt det er *en gruppe avsendere* som dominerer diskursen. Politikerne snakker definitivt mest om 'klimakrisen' i debattinnleggene til førstnevnte. Slik får denne gruppen også i større grad makt til å fylle 'klimakrisen' med mening på denne plattformen.

I Bergens Tidende er det spesielt MDG-politikere som oftest snakker om 'klimakrisen'. 6 av totalt 11 debattinnlegg er skrevet av noen i MDG. Det betyr derimot ikke at de ulike innleggene er *homogene* med hensyn til hvordan de snakker om 'klimakrisen'. For eksempel snakker MDG-er Natalia A. Golis om *lønnsomheten* i 'det grønne skiftet' når hun skriver: "For fremtiden er dette en risikosport, og det er ikke bare på grunn av klimakrisen. Oljebransjen har tjent norsk økonomi godt, og er en av grunnene til at vi står godt rustet til å møte kriser. Men norsk økonomisk oljeavhengighet tjener oss ikke." (BT, 29.04.20¹²²).

Ungdomskandidaten Josefine Gjerde fokuserer derimot på det akutte og farlige i 'klimakrisen' ved å skrive: "Når ungdommen streiker i gatene og krever klimahandling, er det ikke en irrasjonell frykt for flere regndager. Det er ikke dommedagsprofeti å se uværet i sammenheng med klimakrisen. Det er helt nødvendig om vi skal klare å snu i tide." (19.02.20¹²³).

¹²² [BT, Golis, 2020](#)

¹²³ [BT, Gjerde, 2020](#)

De to politikerne, tilhørende det samme miljøpartiet, bruker altså 'klimakrisen' som begrep på forskjellige måter. Mens den ene fokuserer på hva klimakrisen *er* og fører til, handler den andre teksten om at 'klimakrisen' er et bakteppe som må tas i betraktning i utformingen av næringspolitikk.

I de mange andre debattinnleggene som nevner 'klimakrisen' i dette materialet, er det heller ikke uvanlig å bruke det som et bakteppe. De fleste er ikke så opptatt av å diskutere hvorvidt det eksisterer en klimakrise eller ei, men fastholder at det *faktisk* er en klimakrise, og derfor må handles slik avsenderen foreskriver i de ulike tekstene. Løsning(e) på 'klimakrisen' er med andre ord hovedfokuset. Denne fremstillingen av 'klimakrisen' innebærer også at det figurerer som et premiss, mer enn som *årsaken* til de foreslåtte løsningene.

I Harvest Magazine var det som nevnt flest ikke-statlige organisasjoner som skrev debattinnlegg om 'klimakrisen' (se tabell 6.3.1). Også her ser en ofte at 'klimakrisen' figurerer som et bakteppe, slik fagrådgiveren i Naturvernforbundet Hanna Støborg Nystad skriver: "Biologisk mangfold og natur står overfor en krise som er like presserende og viktig som klimakrisen, og vi har ikke råd til å fortsette å bygge ned naturen uten å tenke oss om." (26.01.20). Her er det heller ikke noe forsøk på å forklare hva 'klimakrisen' er.

Et annet eksempel, fra Hanna Mortensdatter Vandeskog fra miljøorganisasjonen Spire, skriver: "Bjertnæs og Nordhaus sine konklusjoner er kroneksempler på hvor vanvittig galt det kan gå når vi forstår klimakrisen utelukkende gjennom økonomisk teori. Ikke bare trivialisere de to katastrofal global oppvarming på et helt absurd nivå, de baserer seg samtidig på feilaktige og snevre modeller." (01.18.20¹²⁴). Hun heller *definerer* ikke hva 'klimakrisen' er, men peker derimot på hva den ikke er - eller hvordan den *ikke* bør forstås.

Selv om naturmangfold og kritikk av det økonomiske systemet er relativt vanlig når det skrives om klimakrisen i Harvest Magazine, er dette mer uvanlig blant de tre andre medieaktørene NRK, Bergens Tidende og Dagens Næringsliv. Her er det derimot klimagassutslipp og dårlig økonomi som er det vanligste problemet (se tabell 6.8.1).

Derfor er det ikke bare viktig å forstå *hvilke avsendere* som dominerer blant de ulike medieaktørene, men også viktig å forstå hvilke 'problemer' som fremmes og 'løsningene' på disse, da dette kan si noe mer grunnleggende om hva som er den dominerende ideen om 'klimakrisen', fordi disse elementene er med på å konstituere en mer sammenhengende

¹²⁴[Harvest. Vandeskog, 2020](#)

argumentasjon og *fortelling*.

Blant de fleste medieaktørene var det løsningene ‘mer forskning og teknologi’, ‘grønt skifte’ og ‘politisk handlekraft’ som dominerte (se tabell 9.1). I den samme tabellen ser en også at Harvest Magazine har en motsatt trend, og skiller seg ut fra de andre gjennom løsningene ‘mindre forbruk og gjenbruk’ (11 av totalt 30) og ‘systemendring’ (19 av totalt 24). I disse kategoriene utgjør de altså en tydelig majoritet.

Forskjellen mellom Harvest Magazine og de tre andre medieaktørene er imidlertid størst når det kommer til løsningen ‘grønt skifte’, der førstnevnte nevner dette i 7 av 78 tekster om ‘klimakrisen’, mens de tre andre nevner denne typen løsning i 20 (DN) og 28 (NRK) tekster.

Overvekten av løsninger innenfor etablerte strukturer og institusjoner som markedet (‘grønt skifte’), vitenskap (‘forskning og teknologi’) og politikk (‘politisk handlekraft’) viser også uavhengig av *hvem* som snakker, bidrar diskursen generelt til å *reprodusere* etablerte maktstrukturer i samfunnet. For på tross av at diskursen og fortellingene ser ut til å defineres av miljøaktivister eller mindre partier som Miljøpartiet de Grønne, viser ideen om *hvilke løsninger* som skal ‘løse problemet med klimakrisen’, at dette ikke nødvendigvis er en diskurs som vil bidra til store systemiske endringer.

7.4 Offentlighetens betydning

Hva betyr dette for klimadiskursen? Analysen har så langt vist at det først og fremst er næringslivet, politikerne, forskning og teknologi som presenteres som løsningen på ‘problemene klimakrisen’. Ifølge Nancy Fraser representerer også disse institusjonene *sterke offentligheter* (1990), fordi deres meninger og ytringer i offentligheten har større mulighet til å oversettes til politisk handling. Disse tre institusjonene er altså mektige, på den måten at de har intellektuell innflytelse (‘forskning og teknologi’), økonomisk betydning (‘grønt skifte’) eller politisk myndighet (‘politisk handlekraft’). Sånn sett er det kanskje logisk å henvende seg til disse institusjonene når en ønsker å ‘løse klimakrisen’, men det betyr også at disse får muligheten til å styre betydningen av situasjonen og fylle ‘klimakrisen’ med et meningsinnhold som tjener deres egne interesser.

Når pressen i tillegg legger til grunn at klimajournalistikken og den offentlige samtalen “skal slippe til stemmene som fører debatten videre, og helst gjør oss mer opplyste.” (Bjerkestrand, BT, 28.12.19) eller at: “De viktige debattene i samfunnet dreier seg nå om hvordan man skal

tilpasse seg eller dempe oppvarmingen. Vår dekning bør primært handle om hvordan det handles, ikke om det skal handles.” (NRKs redaktørmøte, 14.01.20), bidrar dette også til å gjøre det vanskeligere å *problematisere* situasjonen eller definisjonen av ‘klimakrisen’. Slik kan en risikere å skrinlegge det *politiske* aspektet ved klimaendringene i frykt for at klimafornektere skal få muligheten til å ytre seg.

Det er også mulig at det habermasianske offentlighetsidealet, med et ideal om en offentlighet som skal føre frem til opplysning og konsensus, også bidrar til å gjøre det vanskeligere å få øye på maktstrukturer som ikke er like kontroversielle. Når kulturredaktøren i Bergens Tidende, Frode Bjerkestrand sier: “Og vi gir som regel som begrunnelse at vi ikke automatisk publiserer innlegg fra klimavitenskapens fornektere, rett og slett fordi det de skriver ofte ikke lar seg verifisere.” (BT, 28.12.20), påpeker han også at ‘fakta’ er et vesentlig premiss for hva en kan *mene* i avisen. På den måten tar også BT og NRK på seg en oppdragerrolle. I mindre grad beror dette på generelle prinsipper om yringsfrihet og meningsmangfold, som prinsipielt gjenspeiles i både Vær-Varsom-, Redaktør-, og NRK-plakaten.

Det betyr også at aktører som har muligheten til å presentere *løsninger* på ‘klimakrisen’ får muligheten til å snakke mer om hva *de* mener er viktig og riktig. Slik gjenspeiler materialet også en diskurs som i all hovedsak hviler på antagelsen om at etablerte aktører fra næringsliv, politikere eller teknologi og forskning kan *løse eller fikse* problemet. Slik er diskusjonen kanskje i større grad *populistisk*, slik også Swyngedouw påpeker. Han skriver at hovedfokuset på CO2 (eller klimagassutslipp), bidrar til et populistisk tankesett fordi “[it] cuts across the idiosyncrasies of different, heterogeneously constituted, differentially acting, and often antagonistic human and non-human ‘natures’; it silences ideological and other constitutive social differences and disavows conflicts of interests by distilling a common threat or challenge to both Nature and Humanity.” (*Apocalypse forever?*, 2010, s. 221). Slik blir ‘klimakrisen’ en måte å mobilisere ulike verdisyn og politiske orienteringer til å handle for ‘det almene vel’. Problemet er bare at de ulike perspektivene ikke nødvendigvis prioriterer likt eller tenker unisont om ‘problemet’ med klimakrisen. Slik kan det generelle problemet ‘klimagassutslipp’ også bidra til å dekke over betydningen og viktigheten til ulike utslippskilder, hvor de befinner seg, og hvem som bidrar mest og minst, fordi dette stoffet generaliserer ‘problemet’. Slik skaper ‘problemet klimagassutslipp’ få forskjeller mellom utslipp fra landbruk, oljevirksomhet eller klesproduksjon. ‘Alle’ utslipp blir da også potensielt til ‘problemet’, og ‘løsningene’ handler om å *redusere* disse. Det vedtatte, og dominerende problemet klimagassutslipp, gjør det desto vanskeligere å fremme alternative fortellinger, som kanskje kan se flere aspekter i sammenheng med ‘klimakrisen’. Ikke minst

plasserer denne diskursen problemdefinisjonen i en deterministisk og naturlig verden, “the best we can do is to mitigate effects.”, skriver Deborah Stone om ‘naturlige problemene’ - dem uten en ansvarlig aktør (2009, s. 207).

Selv om det også finnes systemkritiske tilnærminger som peker på hvordan samfunnet kan se ut om en velger en *annen tilnærming* til situasjonen (systemendring), ser vi i tabell 6.5.1 at disse utgjør en minoritet i mainstream mediene NRK (3 av 24), Bergens Tidende (2 av 24) og Dagens Næringsliv (0 av 24). Slik blir dette løsninger og tilnærminger som først og fremst fortelles i *Harvest Magazine* - en medieaktør for de spesielt interesserte, som trolig har mindre innflytelse over diskursen og den offentlige samtalen generelt.

Den politiske teoretiske forskeren Andrew Dobson kan bidra til å forklare dette. I hans bok, *Green Political Thought* (2006), skriver han om forskjellen på ulike *grønne politiske tankegods*. For ettersom klima- og miljøsaker har blitt mer dagligdags i politiske programmer, noe vi også ser i Norge, er det også desto vanskeligere å identifisere hva som er *grønt* - og hva som kanskje i større grad drives av andre verdier og motiver.

Dobson skiller derfor spesielt mellom det han kaller *environmentalisme* og *ekologisme*: “Ecologists and environmentalists are inspired to act by the environmental degradation they observe, but their strategies for remedying it differ wildly.” (2006, s. 26). Dette handler spesielt om at sistnevnte gruppe i mindre grad tilhører en egen *ideologi*, men heller er et påheng, én av mange politiske interesser, tilhørende andre ideologiske rammer, og er underordnet andre ideologier, som eksempelvis konservatisme, liberalisme eller sosialisme (Dobson, 2006). Dette mener Dobson er problematisk, fordi denne typen tenking om klima- og miljø ikke egentlig løser det grunnleggende problemet.

Dobson skriver at den environmentalistiske tilnærmingen slik ofte kan bidra til nye problemer, fordi “solving one problem does not solve the rest, and may even exacerbate them.” (2006, s. 54). Derfor mener han at environmentalisme som politisk strategi er utfordrende, ettersom den i mindre grad utfordrer det etablerte systemet som bidrar til at klima og miljø er i akselererende forandring (Dobson, 2006, s. 57).

7.5 Avslutning

I likhet med den økonomiske inflasjonen, har også fortellingen om klimakrisen behov for et narrativ som gjør det mulig for mennesker å ta et ansvar i situasjonen. Slik er ikke ordet 'klimakrisen', som en erstatning for 'klimaendringer' i seg selv noen løsning. Spørsmålet er i større grad hvilken mening og ideer de ulike begrepene fylles med, slik også de ulike teoriene og forskerne har pekt på i denne oppgaven.

Derfor har betydningen av kontekst, eller den *relative fortellingen* om klima også en større makt til å definere hva "klimakrisen" betyr for den enkelte. Slik 'klimakrisen' er et tvetydig tegn som ulike aktører med makt til å definere det, vil få muligheten til å fylle med mening og slik bærer med seg deres verdier, preferanser og ideologi.

Den offentlige samtalen om klimaendringene og klimakrisen kan derfor i større grad etterstrebe å være en samtale om *hva* vi mener med 'klimakrisen', og derfor være forsiktig med å legge til grunn antagelser om en antatt nøytral definisjon av begrepet.

De ulike løsningene og tilnærmingene til "klimakrisen" som avdekkes i denne analysen, viser også hvor viktig det er å ha en *åpen* debatt om *betydningen* av klimakrisen. Analysen avdekker at etablerte aktører ofte benytter begrepet og fyller det med et meningsinnhold som tjener egne interesser. Slik vi ser at 'klimakrisen' ofte figurerer som et 'problem' som kan 'løses'.

Klimajournalistikken har derfor et særskilt ansvar for å sikre en nyansert fremstilling av de ulike perspektivene i klimadiskursen, og bør derfor også være bevisst hvordan disse begrepene benyttes ulikt av forskjellige aktører i den offentlige samtalen. Klimaløfter fra redaksjoner kan derfor være tydeligere med hensyn til *hvilken type* klimajournalistikk som legges til grunn, fremfor å definere hvilke ytringer som ikke er velkomne.

Slik er ikke nødvendigvis mengden klimajournalistikk, eller bruken av ordet "klimakrisen" det mest avgjørende for hvorvidt vi klarer å begrense klimaendringene. Det er derimot enda viktigere å presentere *alternative* tilnærminger og fortellinger og åpne for nye perspektiver, fremfor å snevre inn den offentligheten hvor disse kunne fått plass.

Slik Dobson også skriver i forordet til fjerde utgaven av *Green Political Thought*, etter å ha observert utviklingen av klima- og miljødebatten de siste tiårene - "this increased exposure has not necessarily resulted in a better understanding of the causes and consequences of, and solutions to, environmental problems. In fact the range of analysis of unsustainability, and what to do about it, is quite often much narrower than it should be." (2007).

8. Litteratur og referanser

Abbott, H. P. (2002) *The Cambridge Introduction to Narrative*. Cambridge: Cambridge University Press.

Arbeiderpartiet (2021) *Klima*. Tilgjengelig fra:
<https://www.arbeiderpartiet.no/politikken/klima/>

Bjerkestrand, F. (2019) Vepsebolet er varmt nok nå, *BT*, 28.12.19. Tilgjengelig fra:
<https://www.bt.no/btmeneringer/kommentar/i/pLEdrj/vepsebolet-er-varmt-nok-naa>

Boykoff, M.T. og Boykoff, J.M., (2004) *Balance as bias: global warming and the US prestige press*. *Global environmental change*, 14(2), s.125–136.

Carson, R. (1962) *Silent Spring*. New York: Penguin Books.

Dette er NRKs klimajournalistikk (2020) *NRK i journalisten.no*, 14.01.20. Tilgjengelig fra:
<https://journalisten.no/files/2020/01/28/Innholdsstrategi%20klima%20NRK.pdf>

Dobson, A. (1990; 2007) *Green Political Thought*. New York: Routledge.

Eide, M. (2015, 2 utg.) *Hva er journalistikk?* Oslo: Universitetsforlaget.

Enli, G., Smith-Meyer, T. og Syversten, T. (2021) NRK i *Store Norske Leksikon*. Tilgjengelig fra: <https://snl.no/NRK>

Entman, Robert M, 1993. Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of communication*, 43(4), s. 51–58.

Eriksen, E. O. og Weigård, J. (1999) *Kommunikativ handling og deliberativt demokrati: Jürgen Habermas' teori om politikk og samfunn*. Bergen: Fagbokforlaget.

European Parliament. (2019) *The European Parliament declares climate emergency*.
Tilgjengelig fra:

<https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20191121IPR67110/the-european-parliament-declares-climate-emergency>

Fjeld, I. E. Knežević, M. og Krekling, D. V. (2020) Fem år siden parisavtalen: Dette er status i verdens kamp mot klimakrisen, *NRK*, 12.12.20. Tilgjengelig fra: https://www.nrk.no/urix/fem-ar-siden-parisavtalen_-dette-er-status-i-verdens-kamp-mot-klimakrisen-1.15284549

Fisher, W. R. (1984) Narration as a human communication paradigm: The case of public moral argument, *Communication Monographs*, 51, s. 1–22.

Foucault, M., Engelstad, F. & Falkum, E., (1961;1973) *Galskapens historie i opplysningens tidsalder*, Oslo: Gyldendal.

Foucault, M. & Eliassen, K.O., (1966;1996). *Tingenes orden : en arkeologisk undersøkelse av vitenskapene om mennesket*, Oslo: Aventura.

Flyvbjerg, B. (2001) *Making Social Science Matter*. Cambridge: Cambridge University Press.

Kammersten, N. og Granberg, S. M. (2020) Studio 2, *NRK*, 25.12.20. Tilgjengelig fra: <https://radio.nrk.no/serie/studio-2-p2/sesong/202012/MKRD04025020>

Fløttum, K. og Gjerstad, Ø. 2017. Narratives in climate change discourse. Wiley interdisciplinary reviews. *Climate change*, 8(1)

Fløttum, K. (red.) (2017) *The Role of Language in the Climate Change Debate*. New York: Routledge.

Fraser, N. (1990) Rethinking the Public Sphere: A Contribution to the Critique of Actually Existing Democracy, *Social Text* 25/26, s. 56-80.

Goodones. (2021) *Om Schibsted*. Tilgjengelig fra:

<https://www.goodones.no/om-schibsted/>

Griprud, J. (red.) (2017) *Allmenningen*. Oslo: Universitetsforlaget.

Griprud mfl. (red.) (2010) *The Idea of the Public Sphere*. Plymouth: Lexington Books.

Gudbrandsen, F. (2020) BT trapper opp klimajournalistikken, *BT*, 15.02.20. Tilgjengelig fra:

<https://www.bt.no/btmeneringer/kommentar/i/BREMvv/BT-trapper-opp-klimajournalistikken>

Habermas, J. (1962). *Strukturwandel der Öffentlichkeit : Untersuchungen zu einer Kategorie der bürgerlichen Gesellschaft*. Luchterhand.

Harcup, T. (2014) *A Dictionary of Journalism*. Oxford: Oxford University Press.

Harvest Magazine (2021) *Om Harvest*. Tilgjengelig fra:

<https://www.harvestmagazine.no/om-harvest>

Hoffmann, T. (2019) Skal vi kalle klimaendringer for “klimakrise” nå?, *Forskning.no*, 28.04.19. Tilgjengelig fra;

<https://forskning.no/klima-kultur-media/skal-vi-kalle-klimaendringer-for-klimakrise/1341148>

Høyre (2021) *Høyre vil*. Tilgjengelig fra:

<https://hoyre.no/politikk/var-politikk/klima-og-miljo/>

Hulme, M. (2009) *Why We Disagree About Climate Change*. Cambridge: Cambridge University Press.

Jones, M. D, McBeth, M. K, og Shanahan, E. A. (2014) Introducing the Narrative Policy Framework i *The Science of Stories* (red. Jones mfl.). New York: Palgrave McMillan.

Jones, Michael D & Song, Geoboo, (2014). Making Sense of Climate Change: How Story Frames Shape Cognition. *Political psychology*, 35(4), s. 447–476.

Jones, Michael D, (2014). Cultural Characters and Climate Change: How Heroes Shape Our Perception of Climate Science. *Social science quarterly*, 95(1), s.1–39.

Jørgensen, M. W. og Phillips L. (1999) *Diskursanalyse som teori og metode*. Gylling: Roskilde Universitetsforlag.

Keynes, John Maynard (1936; 2018). *The General Theory of Employment, Interest, and Money*. Cham: Springer International Publishing AG.

Kongeriket Norges Grunnlov (1814) Paragraf 100: Lov om yttringsfrihet. Tilgjengelig fra:

<https://lovdata.no/dokument/HIST/lov/1814-05-17-20200107>

Lackner, E. J. (2021). *Forskning i Store Norske Leksikon*. Tilgjengelig fra: <https://snl.no/forskning>

Laclau, E. & Mouffe, C., (1985). *Hegemony & socialist strategy : towards a radical democratic politics*, London: Verso.

Lakoff, G. og Johnson, M. (1980; norsk oversettelse 2003) *Hverdagslivets metaforer*. Oslo: Pax Forlag.

Lakoff, G. (1987) *Women, Fire and Dangerous Things*. London: University of Chicago Press.

Leigland, L. E. (2021) FNs klimarapport: En alarm for menneskeheten, *FN*, 09.08.21. Tilgjengelig fra: <https://www.fn.no/nyheter/fns-klimarapport-en-alarm-for-menneskeheten>

Lewis, S. L. og Maslin, M. A. (2018) *The Human Planet: How We Created the Anthropocene*. Storbritannia: Penguin Books.

Mainstream media (2021) i *Cambridge Dictionary*. Tilgjengelig fra: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/mainstream-media>

Matlin, M. W. (2014, 8 utg.) *Cognitive Psychology*. Singapore: Wiley.

Moe, H. mfl. (2019) *Informerte borgere?* Oslo: Universitetsforlaget.

Mouffe, C. (2013) *Agonistics: Thinking the World Politically*. London: Verso.

Mouffe, C. og Laclau, E. (2014, 2 utg.) *Hegemony and Socialist Strategy*. London: Verso.

Mæland, P. A. og Andersson, A. (2019) Hver femte nordmann tror ikke på menneskeskapte klimaendringer, *BT*, 11.11.19. Tilgjengelig fra: <https://www.bt.no/nyheter/innenriks/i/zGzXrv/hver-femte-nordmann-tror-ikke-paa-menneskeskapte-klimaendringer>

Neby, S. og Kolstad, E. (2019) BT taler klimafornekternes sak, *BT*, 18.11.19. Tilgjengelig fra: <https://www.bt.no/btmener/debatt/i/b56lmq/BT-taler-klimafornekternes-sak>

NHST-media group (2021) *Norske publikasjoner*. Tilgjengelig fra: <https://www.nhst.no/forretningsomrader/#norske>

Norgaard, K. M. (2011) *Living in denial*. Cambridge: The MIT Press.

NRK (1996) *NRK-plakaten*. Tilgjengelig fra:

<https://www.nrk.no/informasjon/nrk-plakaten-1.12253428>

Pressens Faglige Utvalg (1936) *Vær varsom-plakaten*. Tilgjengelig fra:

<https://presse.no/pfu/etiske-regler/vaer-varsom-plakaten/>

Pressens Faglige Utvalg (1953) *Redaktørplakaten*. Tilgjengelig fra

<https://presse.no/pfu/etiske-regler/redaktorplakaten/>

The Guardian's Environmental Pledge (2019). *The Guardian*, 15.10.19. Tilgjengelig fra:

<https://www.theguardian.com/environment/ng-interactive/2019/oct/16/the-guardians-climate-pledge-2019>

Scheufele, D. A. & Tewksbury, D., *Framing, Agenda Setting, and Priming: The Evolution of Three Media Effects Models* (2007).

Schudson, M., (1998) *The good citizen : a history of American civic life*. New York: Free Press.

Schwebs, T. og Østbye, H. (2017) *Media i samfunnet*. Oslo: Det Norske Samlaget.

Shanahan, Elizabeth A et al., (2013). An Angel on the Wind: How Heroic Policy Narratives Shape Policy Realities. *Policy studies journal*, 41(3), s. 453–483.

Språkrådet (2019) *Årets ord 2019 er klimabrol*. Tilgjengelig fra:

<https://www.sprakradet.no/Vi-og-vart/hva-skjer/Aktuelt/2019/arets-ord-2019-er-klimabrol/>

Stone, D. (2012, 3 utg.) *Policy Paradox*. New York: W. W. Norton & Company.

Sørbø, J. I. (1991) *Offentleg samtale: presse-etiske grunnspørsmål*. Oslo: Det norske samlaget.

Swyngedouw, E. (2010) Apocalypse Forever? Post-Political Populism and the Spectre of Climate Change, *Theory, Culture & Society* 27 (2-3), s. 213-232.

Universitetet i Bergen (2019) LINGCLIM: Language, climate and lifestyle. Tilgjengelig fra: <https://www.uib.no/en/rg/lingclim>

Van Dijk, T. A. (2001) Critical Discourse Analysis, i Schiffirin, D, Tannen, D. og Hamilton, H. E. (red.) *The Handbook of Discourse Analysis*. Oxford: Blackwell Publishing.

Andreas Ytterstad, (2011) *Klimakrisen utfordrer objektivitetsidealet i norsk journalistikk*. *Norsk medietidsskrift*, 18(4), s.323–343.

Zaller, John, 2003. A New Standard of News Quality: Burglar Alarms for the Monitorial Citizen. *Political communication*, 20(2), s.109–130.

Zou, N. (2019) Oxford Dictionaries declares 'climate emergency' the word of 2019, *The Guardian*, 21.11.19. Tilgjengelig fra:

<https://www.theguardian.com/environment/2019/nov/21/oxford-dictionaries-declares-climate-emergency-the-word-of-2019>

9. Hovedkilder - grunnlag for tekstanalyse

Tekster fra NRK, Bergens Tidende, Dagens Næringsliv og Harvest Magazine. (01.01.20 - 31.12.20).

Tekster med treff på 'klimakrisen' i mediaovervåkingstjenesten Atekst Retriever. 210 tekster til sammen fordelt på de fire aktørene slik:

NRK: 76 tekster

Bergens Tidende: 62 tekster

Dagens Næringsliv: 38 tekster

Harvest Magazine: 34 tekster

Nedenfor viser oversikt over de 210 tekstene som utgjør tekstgrunnlaget for analysen med link og tekstutdrag hvor 'klimakrisen' er nevnt.

NRK om “klimakrisen” (76 tekster)

“Valget viser at Biden vil ha et departement som spiller en aktiv rolle i å håndtere klimakrisen, skriver Washington Post.”

<https://www.nrk.no/urix/biden-i-gang-med-regjeringskabalen-1.15290955>

“Men først og fremst er det viktig at land som Norge tar sin del av klimaansvaret for å stagge klimakrisen som rammer de mest sårbare i form av tørke og flom, sier Dagfinn Høybråten, generalsekretær i Kirkens Nødhjelp.”

<https://www.nrk.no/norge/norge-stuper-nar-miljoavtrykk-regnes-med-i-fns-karing-over-verdens-beste-land-1.15287648>

“Regjeringen utsetter bistand til fattige land rammet av klimakrisen (overskrift)

Pengene skal hjelpe fattige land med å håndtere klimakrisen, gjennom utslippskutt, grønn omstilling, og tilpassing som å sikre mot flom, tørke, havstigning og andre konsekvenser av klimakrisen.”

<https://www.nrk.no/norge/regjeringen-utsetter-bistand-til-fattige-land-rammet-av-klimakrisen-1.15270109>

“Fem år siden Parisavtalen: Dette er status i verdens kamp mot klimakrisen” (overskrift)

“Samtidig ber FNs generalsekretær alle verdens land om å erklære klimakrise i eget land.”

https://www.nrk.no/urix/fem-ar-siden-parisavtalen_-dette-er-status-i-verdens-kamp-mot-klimakrisen-1.15284549

“Klimakrisen krever handling og reduserte «privilegier» for å hindre en katastrofe.”

<https://www.nrk.no/ytring/heltene-trengs-mer-enn-noen-gang-1.15279356>

“Nå høyner Anja Røyne innsatsen, og åpner opp de virkelige store perspektivene: Klimakrisen og hva vi kan gjøre med den”

https://www.nrk.no/anmeldelser/anmeldelse_-_varm-klode_-_kaldt-hode_-_av-anja-royne-1.15259998

“Nå må Norge åpne øynene for at også vår olje- og gassvirksomhet må begrenses dersom vi faktisk ønsker å løse klimakrisen, sier leder i Naturvernforbundet Silje Ask Lundberg.”

<https://www.nrk.no/urix/danmark-stopper-oljejakten-i-nordsjoen-1.15273363>

“Barna mener landene ikke har gjort nok for å hindre klimakrisen.”

<https://www.nrk.no/norge/norge-ma-svare-menneskerettighetsdomstol-om-klimasoksmal-1.15268469>

“Slik kan vi redde kloden fra klimakrisen” (overskrift)

<https://www.nrk.no/dokumentar/oppskriften-pa-a-bremse-klimaendringene-1.15261974>

“– Vi må møte klimakrisen med en politikk som faktisk kan gjøre oss i stand til å nå klimamålene i 2030, og som samtidig kan skape nye industriarbeidsplasser, sier Lysbakken til NTB.”

<https://www.nrk.no/norge/sv-vil-bruke-40-milliarder-pa-statlig-styring-av-gronn-omstilling-1.15246087>

“Hambro sier kommende generasjoner vil merke klimakrisen på en helt annen måte enn rettens medlemmer, og at noen av framtidens barnebarn vil vite om de hadde en bestemor eller bestefar som var høyesterettsdommer.”

<https://www.nrk.no/nyheter/kommende-generasjoner-1.15241750>

“Hun sier hun er spent på å se hvilke faktiske tiltak og virkemidler nettverket vil legge frem for å kunne løse både natur- og klimakrisen.”

<https://www.nrk.no/norge/hoyre-topper-starter-konservativt-klimanettverk-1.15232630>

“Alle som tror at samarbeid er veien til å løse klimakrisen, kan puste lettet ut.”

<https://www.nrk.no/urix/dette-blir-annerledes-med-biden-1.15235412>

“Alle som tror at samarbeid er veien til å løse klimakrisen, kan puste lettet ut.”

<https://www.nrk.no/urix/dette-blir-annerledes-for-verden-med-biden-som-president-1.152349>

“Vi må løse klimakrisen, vi har ikke noe valg, mener Ingvild.”

<https://www.nrk.no/ingvild-testet-sirkulaer-okonomi-i-praksis-1.15125257>

“Biden har ikke bare lovet at USA skal inn i Parisavtalen igjen, han har også lovet at USA skal lede verdens kamp mot klimakrisen med ham som president.”

<https://www.nrk.no/urix/det-forste-joe-biden-vil-gjore-som-president-er-a-melde-usa-inn-i-parisavtalen-igjen-1.15213008>

“Ifølge statsråden, som understreket at klimakrisen var hans hovedoppgave da han overtok nøklene til ministerboligen i januar, skal de stille høyere krav til etatene gjennom neste nasjonale transportplan.”

https://www.nrk.no/norge/professor-om-vegvesenets-vurderinger-etter-nrks-myrsak_-helt-hol-i-huet_-1.15215723

“Løsningen på klimakrisen må være et lappeteppes av små og store tiltak, hvor folk gjør sin del med elbiler, etterisolering og vindmøller i hagen.”

<https://www.nrk.no/ytring/stolthet-og-fordom-1.15217146>

“Den globale dugnaden ingen trodde var mulig. For første gang lovet alle verdens land å ta sin del av ansvaret for å stoppe klimakrisen.”

<https://www.nrk.no/urix/xl/slik-kan-presidentvalget-i-usa-pavirke-verdens-kamp-mot-klimae-ndringene-1.15179464>

“Klimakrisen vil være langt mer inngripende enn å få til en overgang fra biler som forurensere, til biler som ikke forurensere.”

<https://www.nrk.no/norge/regjeringspartiet-venstre-vurderer-totalforbud-mot-bensin--og-dies-elbiler-1.15192789>

“Vi tar budsjettet til etterretning, og vil nå vurdere hva dette betyr for Norfunds investeringer i bedrifter som skaper arbeidsplasser som gir folk mulighet til å arbeide seg ut av fattigdom, og i fornybar energi som er avgjørende for å stanse klimakrisen som rammer de fattigste hardest, sier administrerende direktør i Norfund Tellef Thorleifsson.”

https://www.nrk.no/norge/statsbudsjettet_-utslippene-vil-falle-_men-er-langt-fra-klimamalen-e-1.15190364

“Dette fellesskapet hører Norge hjemme i. I tillegg tar EU en hovedrolle i å løse klimakrisen, det som er Venstres hovedsak, sa Melby.”

<https://www.nrk.no/norge/venstre-gar-inn-for-at-norge-skal-bli-medlem-i-eu-1.15177141>

“Om Røkke kun er ute etter å tjene penger på den grønne bølgen, om han ønsker å bidra til å løse klimakrisen - eller at han tenker at oljealderen snart er over, er det få som vet.”

<https://www.nrk.no/ytring/kjell-inge-rokke-trer-ut-av-skyggene--og-inn-i-det-gronne-lyset-1.15161737>

“Det i form av en digital partidebatt der stortingspartiene må svare på hvordan de vil løse klimakrisen.”

<https://www.nrk.no/nyheter/digital-skolestreik--1.15159714>

“Ungdommene vil at 33 europeiske land holdes ansvarlige for å fyre opp under klimakrisen.”

<https://www.nrk.no/urix/portugisiske-barn-saksoker-norge-for-skogbranner-og-hetebolger-1.15138500>

“Det er stadig viktigere når klimakrisen tilspisser seg i årene som kommer, sier Mo.”

<https://www.nrk.no/livsstil/fem-ting-du-bor-vite-om-laks-1.15139041>

“Krever mer fokus til klimakrisen – Vi ba henne om å behandle klimakrisen som hun behandler enhver krise.”

<https://www.nrk.no/nyheter/krever-mer-fokus-til-klimakrisen-1.15129535>

“Samtidig har EU vedtatt at de skal bygge seg ut av både korona- og klimakrisen.”

<https://www.nrk.no/norge/her-gjenbrukes-deler-av-regjeringskvartalet--men-dagens-regler-gjor-det-vanskelig-1.15104239>

“Marinbiologer har testet levedyktigheten til korallrev i Akababukta i Rødehavet. Resultatene viser at korallene tåler svært høy varme. Det kan være gode nyheter i klimakrisen.

Klimakrisen og økte havtemperaturer har ført til en usikker fremtid for verdens korallrev og det betydelige antallet arter som er avhengig av dem.”

<https://www.nrk.no/urix/dette-korallrevet-er-bedre-rustet-mot-klimaendringer-1.15097422>

“Jobbtap, sykdom og klimakrisen vil i kombinasjon kunne føre til en sultkatastrofe.”

<https://www.nrk.no/nyheter/sultkatastrofe-kan-folge-pandemien-1.15086580>

“Der sier 47 prosent av de spurte at de er villige til å gjennomføre like kraftige tiltak for å håndtere klimakrisen, som de vi har hatt for å håndtere koronaskrisen.”

<https://www.nrk.no/norge/halve-norge-vil-vaere-med-pa-like-inngripende-tiltak-for-a-bekjempe-klima--som-koronakrisen-1.15058385>

“Partiet har vært bemerkelsesverdig stabile også gjennom en koronakrise, hvor klimakrisen ikke har dominert dagsorden.”

https://www.nrk.no/ytring/vanskeligst-for-solberg_-1.15069336

“– Klimakrisen gjør at vi må la mye av den allerede oppdagede oljen og gassen bli liggende.”

<https://www.nrk.no/norge/tina-bru-vil-utlyse-136-nye-oljeblokker-1.15066677>

“– Vi skal ha gjennomslag for en kraftfull nok politikk for å få ulikhetene ned, og for å få gjort noe med klimakrisen, det er det som kommer til å avgjøre om vi går inn i en regjering eller ikke, forklarer Lysbakken.”

<https://www.nrk.no/norge/lysbakken-tror-klimapolitikken-vil-bli-det-vanskeligste-a-bli-enig-om-1.15065360>

“MDGs Une Bastholm mener Erna Solberg og Jonas Gahr Støre behandler klimakrisen slik Donald Trump behandler korona. – Jeg tror at Erna Solberg og Jonas Gahr Støre ikke er overbevist om at klimakrisen er en reell krise, også i Norge, sier Bastholm.”

<https://www.nrk.no/nyheter/trump-stempel-pa-solberg-og-store-1.15063994>

“SV-lederen mener Norge må bruke posisjonen til å kjempe for løsninger på klimakrisen.”

<https://www.nrk.no/urix/norge-blir-medlem-av-fns-sikkerhetsrad-1.15057460>

“Hvem kan få oss helskinnet ut av klimakrisen?”

<https://www.nrk.no/ytring/her-stanser-det-gronne-skiftet-1.15039608>

“Miljøbevegelsens karakteristikk av klimatiltakene i krisepakka er alt fra «en hånlige lattersalve mot klimakrisen» (Natur og Ungdom), via «avspist med smuler» (Greenpeace), til «dette utgjør én og en halv stortingsgarasje» (Naturvernforbundet).”

https://www.nrk.no/norge/regjeringen-vil-bruke-3_6-milliarder-pa-gronn-krisepakke-1.15032796

“I Dagsrevyen tirsdag sa han at koronakrisen kan gi oss inspirasjon til hvordan vi kan løse klimakrisen.”

<https://www.nrk.no/klima/koronakrisen-gir-ikke-nok-utslippskutt-for-a-na-fns-klimamal-1.15023389>

“Krisen som vi nå står i kommer til å gå over, mens klimakrisen kommer til å være med oss i tiår framover.”

<https://www.nrk.no/ytring/dette-forandrer-alt-1.15018215>

“Mer hogst, mer gjødsling og 1 millioner dekar med nyplantet skog. Det mener Sp er både god og langsiktig klimapolitikk. – Tror ikke Sp forstår fagrapportene om klimakrisen, sier MDG.”

<https://www.nrk.no/norge/sp-vil-plante-1-millioner-mal-skog-for-a-redde-klima-1.15017308>

“Barna bak brevet sendte i september i fjor en klage til FNs komite for barns rettigheter der de anklaget Argentina, Brasil, Tyskland og Tyrkia for å forlenge klimakrisen ved å gå inn for å øke bruken av fossilt brennstoff.”

<https://www.nrk.no/norge/greta-thunberg-mener-regjeringens-forslag-om-iskanten-strider-mot-fns-barnekonvensjon-1.15015965>

“– Det vil være et veldig feilgrep nå å håndtere koronakrisen ved å øke investeringene i olje og gass som vi ikke vet om vi får igjen pengene på, og fordi det bidrar til å øke klimakrisen, sa Bastholm til NRK etter pressekonferansen.”

<https://www.nrk.no/norge/slik-gikk-det-for-equinor-i-forste-kvartal-2020-1.15007610>

“– Naturkrisen er like alvorlig som klimakrisen.”

<https://www.nrk.no/klima/frp-fnyser-av-advarslene--vil-ha-flere-hytter-1.15005490>

“Gore blir blant annet anklaget for å ha vikarierende motiver i sin kamp for å løse klimakrisen.”

<https://www.nrk.no/urix/oscarvinner-far-knallhard-kritikk-av-miljobevegelsen-1.15000675>

“Da gjorde han det klart at verden står overfor en klimakrise og sa at «det blir min hovedoppgave».”

“Une Bastholm ba oljearbeidere om hjelp til å løse klimakrisen da hun lørdag talte til Miljøpartiet De Grønnes digitale landsmøte.”

<https://www.nrk.no/norge/bastholm-ber-oljearbeidere-bli-klimahelter-1.14994957>

“– Oljepriskrisen og klimakrisen viser at det haster å omstille økonomien vår.”

<https://www.nrk.no/norge/finansdepartementet-advarer-mot-forslag-om-skattefordel-for-oljeb-ransjen-1.14991959>

“Verden trenger mer fornybar energi for å stoppe klimakrisen.”

<https://www.nrk.no/urix/xl/derfor-kan-korona-skade-klimaet-1.14984296>

“– Klimakrisen er ikke kuas skyld, protesterer nylig avtroppet departementsråd i Landbruksdepartementet, Leif Forsell.”

<https://www.nrk.no/norge/krangler-om-utregning-av-kjottkutt-1.14968737>

“En av de store utfordringene med klimakrisen er at en grønn omstilling krever at vi alle endrer måten vi lever på.”

<https://www.nrk.no/ytring/seks-ting-a-ta-med-fra-koronakrisen-1.14959595>

“Han skriver at ambisjonen fortsatt er å levere «det som trengs for å takle klimakrisen», og at en ny dato for toppmøtet vil bli satt i samråd med FN og Italia som er medarrangør.”

<https://www.nrk.no/urix/klimatoppmøtet-i-glasgow-utsettes-1.14969596>

“– For SV har det avgjørende å sikre både en bedre sosial profil på krisepakken, og på få på

plass svært viktige miljøtiltak som både bekjemper den stigende arbeidsledigheten og som bekjemper klimakrisen.”

<https://www.nrk.no/norge/her-er-den-siste-krisepakken-1.14966880>

“Klimakrisen har også alltid vært en viktig fane for Pearl Jam, og «Gigaton» er også breiddfull av referanser til hav som stiger i takt med en fremtid som svinner hen (*Retrograde*).”

https://www.nrk.no/anmeldelser/anmeldelse_-_gigaton_-_av-pearl-jam-1.14963204

“At vi kan bruke samme dugnadsånden som holder folk innendørs nå, til å også fikse klimakrisen og endre globalt styresett til det bedre.”

<https://www.nrk.no/urix/skisser-fra-isolasjonen-1.14955820>

“Ettersom forskere og politikere har snakket om klimakrisen i tretti år uten at det har ført til merkbare resultater, kunne denne krisen være en gyllen anledning til å velge annerledes.”

<https://www.nrk.no/ytring/nar-stovet-har-lagt-seg-1.14951570>

“Hessen har akkurat gitt ut boken «Verden på Vippepunktet. Hvor ille kan det bli?» en tittel som like godt kunne ha handlet om koronaens tid, som klimakrisen og miljøødeleggelser.”

<https://www.nrk.no/urix/korona-gir-kloden-en-pustepause-1.14952163>

“At millioner av ungdommer – og etter hvert også eldre – tar til gatene for å presse verdens ledende politikere til å intensivere kampen mot klimakrisen, er hennes viktigste bidrag, sier Lars Haltbrekken, stortingsrepresentant for SV, til NRK.”

https://www.nrk.no/urix/kan-dette-bli-aret-da-greta-thunberg-far-fredsprisen_-1.14917041

“– Thunberg har jobbet hardt for å få politikerne til å åpne øynene for klimakrisen, heter det i begrunnelsen fra de to.”

<https://www.nrk.no/urix/malala-yousafzai-om-sitt-mote-med-greta-thunberg-1.14918617>

“Det var etterlengt for oss som har vokst opp med å bekymre oss over klimakrisen. Hvordan kan vi løse klimakrisen på en måte som tar hensyn til innbyggerne i landet vårt?”

https://www.nrk.no/ytring/ja-til-mer-klimahysteri_-1.14908188

“Macrons første miljøvernminister, den kjente miljøaktivisten Nicolas Hulot, trakk seg fra statsrådsposten under et direkteintervju på en fransk radiokanal i august 2018. Da erklærte Hulot at hans regjeringskolleger gjorde lite for å takle den økende klimakrisen.”

<https://www.nrk.no/urix/mangedobler-mount-blanc-botene-1.14902145>

“Dette er snakk om hvordan vi skal forsterke Parisavtalen så den skal bli det verktøyet vi trenger i den internasjonale kampen mot klimakrisen.”

[nrk.no/norge/rotevatn-nevnte-ikke-at-norge-skal-bli-klimanøytralt-da-han-meldte-inn-nye-mal-til-fn-1.14900494](https://www.nrk.no/norge/rotevatn-nevnte-ikke-at-norge-skal-bli-klimanøytralt-da-han-meldte-inn-nye-mal-til-fn-1.14900494)

“Tap av natur på kloden er et like stort problem som klimakrisen.”

https://www.nrk.no/ytring/vindkraft_lokaldemokratiet-overkjores-1.14892045

“– Vi har to parallelle globale kriser, klimakrisen og naturkrisen sier Aps miljøpolitiske talsperson Espen Barth Eide til NTB.”

<https://www.nrk.no/nyheter/ap-foreslar-naturrisikoutvalg--1.14898348>

“– Hvis vi skal rangere hva vi bør frykte så er klimakrisen på topp, mens kunstig intelligens ligger på bunn, sier han i podkasten "Tore Sagens podkast".”

https://www.nrk.no/kultur/vil-robotene-ta-over-og-drepe-oss-alle_-1.14879279

“– Thunberg har jobbet hardt for å få politikerne til å åpne øynene for klimakrisen, skriver de i begrunnelsen.”

<https://www.nrk.no/nyheter/thunberg-nominert-til-fredsprisen-1.14887426>

“Avisen omtaler klimakrisen som den viktigste utfordringen i vår tid og tar et hardt oppgjør med olje- og gassindustrien.”

<https://www.nrk.no/kultur/britisk-avis-nekter-reklame-1.14882349>

“Afrika er den minste utslipperen av klimagasser, men vi er mest berørt av klimakrisen.”

<https://www.nrk.no/urix/ugandisk-klimaaktivist-ble-klippet-vekk-fra-bilde-med-greta-thunberg-1.14876604>

“– Disse prisvinnerne viser at det er håp i klimakrisen for oljenasjonen Norge, sier Thea Mehl i stiftelsen Design og Arkitektur Norge (DOGA).”

<https://www.nrk.no/kultur/vinnere-av-dogas-hedersmerke-for-design-og-arkitektur-2020-1.14869384>

“Men klimakrisen er nådeløs, og kornet sliter. Line prøver å finne ut av om brødiskiva har en fremtid.”

<https://www.nrk.no/presse/programtaler/line-fikser-maten--premiere-1.14871265>

“– Hvis Arbeiderpartiet tar klimakrisen på alvor, og blir med oss på å sette en tydelig grense, sier Lars Haltbrekken (SV), som sitter i energi- og miljøkomiteen på Stortinget.”

<https://www.nrk.no/norge/frp-varsler-omkamp-i-tre-store-saker-1.14869144>

“«Vi forstår godt at verden er komplisert og at det vi spør om ikke er lett. Men klimakrisen er også ekstremt komplisert, og dette er et nødstilfelle», skriver hun i britiske [The Guardian](https://www.theguardian.com).”

<https://www.nrk.no/urix/klima-preger-toppmotet-i-davos--viktigere-at-thunberg-kommer-enn-trump-1.14868902>

“«Vi forstår godt at verden er komplisert og at det vi spør om ikke er lett. Men klimakrisen er også ekstremt komplisert, og dette er et nødstilfelle», skriver hun i britiske [The Guardian](https://www.theguardian.com).”

<https://www.nrk.no/ytring/greta--hvem-1.14864657>

“– Vi er nødt til å tenke nytt, sier den norske forfatteren, som er opptatt av klimakrisen.”

<https://www.nrk.no/kultur/maja-lunde-ut-mot-ny-norsk-oljeleting--jeg-synes-ikke-dette-er-veldig-klokt-1.14862612>

“Erna Solberg forsvarte kongens deltakelse mandag, etter at MDG kritiserte både regjeringen og Equinor for å sette ham i en situasjon der han «må kaste glans over et oljeprosjekt som vil

bidra massivt til klimakrisen».”

<https://www.nrk.no/norge/kongen-avlyser-johan-sverdrup-besok-1.14848461>

“– Klimakrisen er umulig å ignorere, og etter at vi snakket med våre kollegaer og venner i bransjen følte vi oss utfordret til å gjøre dette bedre, sa lederen for HFPA, Lorenzo Soria, i en uttalelse.”

https://www.nrk.no/kultur/golden-globe-2020_-miljotiltak_-gervaise-comeback-og-strommekamp-1.14844773

“Olje- og energiminister Sylvi Listhaug mener kritikken til MDG, om at kong Harald deltar på åpningen av oljefeltet Johan Sverdrup, er respektløst. De mener kong Harald settes i en situasjon hvor han må kaste glans over noe som bidrar til klimakrisen.”

https://www.nrk.no/nyheter/listhaug_-_respektlost-av-mdg-1.14847455

BT om “klimakrisen” (62 tekster)

“Det betyr også at det blir mer fart i å løse klimakrisen.”

https://www.bt.no/article/bt-JJrPB8.html?mon_ref=retriever-info.com

“Hun tror mange unge kan føle seg maktesløse i møte med klimakrisen.”

“Klimaangst, kjøttskam og flyskam. Aasen synes det er interessant hvor stor rolle psykologien har fått i klimakrisen.”

https://www.bt.no/article/bt-86GoQw.html?mon_ref=retriever-info.com

“De fleste kjenner situasjonen: Man diskuterer engasjert frem og tilbake om globale problemer, for eksempel klimakrisen eller fattigdom, før en velinformert realist trår til og forklarer hvorfor løsningsforslagene dessverre ikke lar seg gjennomføre innenfor dagens verdensorden.”

https://www.bt.no/article/bt-aPOgQA.html?mon_ref=retriever-info.com

“Nå må Norge åpne øynene for at også vår olje- og gassvirksomhet må begrenses dersom vi faktisk ønsker å løse klimakrisen, sier leder i Naturvernforbundet Silje Ask Lundberg i en felles pressemelding fra organisasjonene.”

https://www.bt.no/article/bt-wed8yo.html?mon_ref=retriever-info.com

“Samferdselsminister Knut Arild Hareide (KrF) uttalte da han tiltrådte i januar at hans hovedoppgave blir å jobbe med klimakrisen.”

https://www.bt.no/article/bt-dlJdjX.html?mon_ref=retriever-info.com

“En bergenser kan løse klimakrisen”(overskrift)

Hun bør legge en plan A for å løse klimakrisen.

Artikkelforfatter Jørgen M. B. Grønneberg har blant annet skrevet boken «Hvem kan løse klimakrisen?»

https://www.bt.no/article/bt-Ln3xB4.html?mon_ref=retriever-info.com

“Etter at han var presentert av Biden, sa Kerry at hele verden må stå sammen for å løse klimakrisen.”

https://www.bt.no/article/bt-WOgKbQ.html?mon_ref=retriever-info.com

“Hatet rommer dermed både forskjellene mellom fattig og rik, synet på estetikk, på klimakrisen, på skatt – at de som er rike fra før, blir subsidiert. Forakten mot snobberi.”

https://www.bt.no/article/bt-pAAJ0R.html?mon_ref=retriever-info.com

“Omstilling i bransjen vil uansett bli nødvendig, ikke minst fordi klimakrisen kommer til å endre måten vi reiser og ferierer på.”

https://www.bt.no/article/bt-566omm.html?mon_ref=retriever-info.com

“Demokratenes kandidat, Joe Biden, vil møte klimakrisen med en omfattende tiltaksplan til

en pris av 2000 milliarder dollar.”

https://www.bt.no/article/bt-4q6aLe.html?mon_ref=retriever-info.com

“Haakestad og Waage mener strengere regler i strandsonen bare er ett av mange tiltak som må til for å redde naturen i Bergen. I tillegg må man løse klimakrisen.”

https://www.bt.no/article/bt-yR38la.html?mon_ref=retriever-info.com

“I høytidsprekenen snakket preses Tveit blant annet om mobbing, klimakrisen, samefolket og rasisme.”

https://www.bt.no/article/bt-jBdkbz.html?mon_ref=retriever-info.com

“«Selv om hun verken er forsker, politiker, kjendis, popstjerne, voksen eller kvalifisert til å løse klimakrisen, har hun utmerket seg ved å «si sannheten til dem med makt».”

https://www.bt.no/article/bt-PR9pkp.html?mon_ref=retriever-info.com

“– Dette handler om å sette i arbeid de store pengene som trengs for å løse klimakrisen, sier utviklingsministeren.”

https://www.bt.no/article/bt-41qBqo.html?mon_ref=retriever-info.com

“Sammen med andre drøvtyggere er den for lengst utpekt som klimaversting. Men er det mulig å frikjenne en kortreist, norsk melkeku for negative bidrag til klimakrisen?”

https://www.bt.no/article/bt-jBPjkz.html?mon_ref=retriever-info.com

“Blant annet vil professor Ove Hoegh-Guldberg ved University of Queensland presentere havbaserte løsninger på klimakrisen.”

https://www.bt.no/article/bt-6znodL.html?mon_ref=retriever-info.com

“Vi har en pandemi som lammer store deler av norsk økonomi, 110.000 barn vokser opp i fattigdom, klimakrisen forverres for hver dag som går, og det norske samfunnet er mer polarisert enn på lenge.”

https://www.bt.no/article/bt-zgL7Jw.html?mon_ref=retriever-info.com

“Fra korona og håndteringen av denne, til klimakrisen, systemisk rasisme, familieverdier i forfall, trusler mot ens grunnlovsmessige rettigheter og mangelen på arbeid.”

https://www.bt.no/article/bt-0ne6wB.html?mon_ref=retriever-info.com

“Skal vi ha råd til å løse klimakrisen og alle andre kriser som måtte komme vår vei, er det på tide å sette ned foten.”

https://www.bt.no/article/bt-e82474.html?mon_ref=retriever-info.com

“Partiprogrammet reflekterer imidlertid at Det demokratiske partiet i de siste årene har dreid noe mot venstre, og at Donald Trumps overtakelse av Det republikanske partiet, klimakrisen og koronapandemien får demokratene til å tenke større.”

https://www.bt.no/article/bt-awXJLO.html?mon_ref=retriever-info.com

“På den måten vil Folgefonnas sørlige del bestå lenger – fordi med klimakrisen kommer det større mengder nedbør, i første omgang som snø i området. Helt til det snur.”

https://www.bt.no/article/bt-kJAEav.html?mon_ref=retriever-info.com

“Robertsen spør om MDG tror det er gratis å løse klimakrisen.”

“Robertsen har rett i at MDG har én hovedsak, nemlig å forhindre klimakrisen.”

https://www.bt.no/article/bt-0nM7jE.html?mon_ref=retriever-info.com

“I fjor kom en foruroligende rapport fra FNs naturpanel, hvor de slo fast at naturkrisen er en like stor trussel mot verden som klimakrisen.”

https://www.bt.no/article/bt-3JWKkA.html?mon_ref=retriever-info.com

“Mindre bastant er han ikke i synet på klimakrisen.”

https://www.bt.no/article/bt-0nMOIJ.html?mon_ref=retriever-info.com

“Verden må løse både naturkrisen og klimakrisen, for de er nøye sammenvevd. Der effektene av klimaendringene kan oppleves som «langt borte», har klimatiltakene håndfaste konsekvenser «her hjemme».”

https://www.bt.no/article/bt-zGv06w.html?mon_ref=retriever-info.com

“Lene Mortensen savner mer undervisning ved NHH om hvordan bedrifter skal forholde seg til klimakrisen.”

https://www.bt.no/article/bt-vQ0lbn.html?mon_ref=retriever-info.com

“Helseutfordringene som klimakrisen fører til, vil bli varige og ramme atskillig flere.”

https://www.bt.no/article/bt-awgPKL.html?mon_ref=retriever-info.com

“Koronaen ga klarere luft, renere vann og fuglekvisper i storbyene. Men for klimakrisen er det bare starten på jobben som må gjøres fremover.”

“I World Economic Forums globale risikoanalyse for 2020 troner manglende håndtering av klimakrisen på topp over farene som truer verdenssamfunnet.”

“– Den tragiske virkeligheten er at klimakrisen ikke er satt på pause. Klimaendringer er fortsatt den store, eksistensielle utfordringen i vår tid, sier FNs miljøsjef Inger Andersen.”

https://www.bt.no/article/bt-Vb05L6.html?mon_ref=retriever-info.com

“Innovasjon og teknologisk satsing er løsningen på klimakrisen. Samtidig ser jeg at de grønne klimaløsningene rammer samfunnet og hemmer vekst.”

https://www.bt.no/article/bt-0n5GQM.html?mon_ref=retriever-info.com

“Alle virkemiddel må tas i bruk for å løse klimakrisen. Hvis vi tar forbehold mot alle mulige løsninger for å kutte utslipp, blir det heller ingen grønn omstilling i tide. Derfor må vi bygge ut mer fornybar energi, også der det er upopulært.”

https://www.bt.no/article/bt-LAwVx1.html?mon_ref=retriever-info.com

“Å trekke inn klimakrisen i fortellingen på denne måten er et vellykket grep.”

https://www.bt.no/article/bt-jd4Jlw.html?mon_ref=retriever-info.com

“Dette er nødvendig, for klimakrisen venter ikke.

Klimakrisen er menneskehetens og planetens største problem. Vi er i begynnelsen av et historisk vendepunkt.”

https://www.bt.no/article/bt-g7Ayd0.html?mon_ref=retriever-info.com

“Litt som klimakrisen”

“Han trekker paralleller til klimakrisen. Når det er snakk om skrekkscenarier, og det er svært stor usikkerhet om hva utfallene kan bli, kan det argumenteres for at man bør legge ekstra stor vekt på å redusere muligheten for de verste utfallene, sier han.”

<https://e24.no/norsk-oekonomi/i/P98Amp/norske-oekonomer-stoetter-toeffe-koronatiltak?referer=https://www.bt.no>

“Men gjennom SPUs handlinger ser vi nok en gang at norske interesser i Australia støtter oljeinteresser som nekter å ta til seg alvoret i klimakrisen.”

https://www.bt.no/article/bt-70rOR8.html?mon_ref=retriever-info.com

“Store globale utfordringer som klimakrisen og koronapandemien, er noe som også de yngste barna får med seg.”

https://www.bt.no/article/bt-na2rvx.html?mon_ref=retriever-info.com

“Da han tiltrådte i vinter var han tydelig på at klimakrisen er her, og at hans innsats kan utgjøre en forskjell. Da må han bygge Bybanen.”

https://www.bt.no/article/bt-4qwgXa.html?mon_ref=retriever-info.com

“For fremtiden er dette en risikosport, og det er ikke bare på grunn av klimakrisen. Oljebransjen har tjent norsk økonomi godt, og er en av grunnene til at vi står godt rustet til å møte kriser. Men norsk økonomisk oljeavhengighet tjener oss ikke.”

https://www.bt.no/article/bt-1nJnOG.html?mon_ref=retriever-info.com

“Men når vi først kommer oss ut kommer vi også tettere på oss selv, klima og natur. Det kan også være dette som skal til for at vi virkelig skal ta konsekvensen av klimakrisen, tror Holte.”

https://www.bt.no/article/bt-P9x12e.html?mon_ref=retriever-info.com

“Ved å støtte opp et økt fokus på miljø, også økonomisk, håper klimabyråd Thor Haakon Bakke (MDG) at flere forstår alvoret av klimakrisen.”

https://www.bt.no/article/bt-K3mLdX.html?mon_ref=retriever-info.com

“Etter klimakrisen ble et faktum er mine helgeturer til europeiske spennende storbyer blitt byttet ut med Kystbussen til Haugesund med venner om jeg virkelig skal kose meg.”

https://www.bt.no/article/bt-RRp1o5.html?mon_ref=retriever-info.com

“– Det er absurd at det er korona som får oss til å fly mindre, ikke klimakrisen” (overskrift)

“Man får mange bilder gjennom mediene om miljøødeleggelse og klimakrisen, det hele føles kvelende.”

“Det er absurd at det er korona som får oss til å fly mindre, ikke klimakrisen, sier Lina Lapelytø”

https://www.bt.no/article/bt-pLkLR1.html?mon_ref=retriever-info.com

“Kan flere trær i Norge løse klimakrisen? Her er ni påstander og svar på om mer gran er bra for klimaet.” (overskrift)

“«Påskoging i Norge og resten av kloden fungerer som akuttmedisin mot klimakrisen»”

“«FNs Klimapanel sa i august 2019 at en definert påskoging på kloden innen 2100 kan løse klimakrisen»”

https://www.bt.no/article/bt-kJzL86.html?mon_ref=retriever-info.com

“Næringen er konservativ. Den vil alltid velge det som lønner seg mest, og klimakrisen er global. Vi behøver en informert politikk.”

“Jeg tror klimakrisen vil finne en løsning, fordi menneskeheten ønsker å overleve.”

“Jeg får muligheten til å løse problemer og komme med nye og gode resultater som forhåpentlig skal hjelpe oss i klimakrisen. Jeg vil føle at jeg gjør noe nyttig for samfunnet og for klimaet, og det gjør jeg ved å forske og undervise.”

<https://www.bt.no/btmagasinet/i/K32mQ5/alle-snakkar-om-klimakrisa-her-er-seks-forskarar-s-om-gjer-noko-med-de>

“Kulseng tror ikke klimakrisen kan løses i sosiale medier.”

“– Det kommer an på hvilken informasjon man er villig til å ta til seg. Det er en del av kjerneproblemet, sier Kulseng.”

https://www.bt.no/article/bt-Admp7q.html?mon_ref=retriever-info.com

“Det er ikke dommedagsprofeti å se uværet i sammenheng med klimakrisen. Det er helt nødvendig om vi skal klare å snu i tide.”

https://www.bt.no/article/bt-MRkAIJ.html?mon_ref=retriever-info.com

“Sololøp løser ikke klimakrisen” (overskrift)

“Veien ut av klimakrisen er internasjonalt samarbeid med andre land. Da er det trist at Vestland fylke, med Arbeiderpartiet i spissen, går imot kraftkabelen North Connect.”

https://www.bt.no/article/bt-b5b87q.html?mon_ref=retriever-info.com

“Tar klimakrisen på alvor”

https://www.bt.no/article/bt-wPmero.html?mon_ref=retriever-info.com

“Nå gjør ungdom verden over sitt for at vi skal møte klimakrisen, da må de få takk ikke straff for at de vil ta vare på jordkloden og fremtiden vår, sier SVs utdanningspolitiske talsperson, Mona Fagerås.”

https://www.bt.no/article/bt-y3rvPe.html?mon_ref=retriever-info.com

“Når Torstein Dahle viser til faren for havnivåstigning i Bergen, er han på linje med alle som er bekymret for lokale virkninger av klimakrisen.”

https://www.bt.no/article/bt-4qgGrV.html?mon_ref=retriever-info.com

“Han er svært opptatt av klimakrisen. Etter de to siste rennene i forrige sesong ga han halvparten av premiepengene han vant til en klimaorganisasjon.”

“Da den mektige presidenten i Det internasjonale skiforbundet, Gian-Franco Kasper, antydet

at det ikke fantes bevis for klimakrisen, reagerte Daniel Yule skarpt.”

https://www.bt.no/article/bt-9vV055.html?mon_ref=retriever-info.com

“Klimakrisen og grønne løsninger var for første gang et altoverskyggende hovedtema på toppmøtet.”

“– Bankene, forsikringsselskapene og pensjonsselskapene her i Davos er medskyldige i klimakrisen, sier Jennifer Morgan og fortsetter:”

https://www.bt.no/article/bt-WbB8dd.html?mon_ref=retriever-info.com

“Det grelleste grønnsølsøksperimentet er satsingen på flytende havvind. Her har deler av norske forskningsmiljøer og norsk miljøbevegelse klart å overbevise styrende politikere om at dette er en næring med stort potensial for Norge; en ny månelanding som kan løse den globale klimakrisen.”

https://www.bt.no/article/bt-naJgWx.html?mon_ref=retriever-info.com

“Jeg er åpen for et samarbeid som sikrer et flertall, og jeg håper også Frp ser at vi trenger tydeligere føringer på klima, med den klimakrisen vi har i dag. Samferdselssektoren er den sektoren som må kutte mest, og det får noen konsekvenser, sier Hareide.”

https://www.bt.no/article/bt-9vVxqp.html?mon_ref=retriever-info.com

“– Jeg har blitt advart om at det er farlig å få folk til å gå i panikk over klimakrisen, men tro meg, det er gåt helt fint. Jeg har gjort det før, og det skjer absolutt ingenting, fortsatt Thunberg til stor applaus.”

“Men hun utvidet kampen ytterligere. Samtidig med at deltakerne i Davos er enige om at klimakrisen er vår tids største utfordring, så er det mange andre enn Donald Trump som sitter stille i båten.”

https://www.bt.no/article/bt-dOBkno.html?mon_ref=retriever-info.com

“Samtidig fører klimakrisen, migrasjonsspørsmålet og presset mot personvernet til stadig større behov for internasjonalt, forpliktende samarbeid. Her vil EU bli viktigere.”

https://www.bt.no/article/bt-b5BnLq.html?mon_ref=retriever-info.com

“– Vindkraft er helt avgjørende for å løse klimakrisen, sier han.”

https://www.bt.no/article/bt-lAWpW3.html?mon_ref=retriever-info.com

“Håpet for 2020 er at stadig flere politikere gjør det Greta Thunberg ber om: Snakker sant om klimakrisen og setter i verk tiltak som krisen krever.”

https://www.bt.no/article/bt-jd17Kq.html?mon_ref=retriever-info.com

“– Equinor og regjeringen burde latt være å sette kongen i en situasjon der han må kaste glans over et oljeprosjekt som vil bidra massivt til klimakrisen, sier hun.”

https://www.bt.no/article/bt-0nJAa0.html?mon_ref=retriever-info.com

“Espen Bjervig er sjef for norsk langrenn. Han er bekymret og mener at klimakrisen er den største utfordringen som langrennssporten vil møte i fremtiden.”

https://www.bt.no/article/bt-xPppGj.html?mon_ref=retriever-info.com

“«Jeg er stolt over at vi har vunnet debatten og omskrevet reglene for den politiske debatten når det gjelder sparepolitikk, bedriftenes makt, ulikhet og klimakrisen. Men jeg beklager at vi ikke hadde suksess med å veksle det inn i et parlamentarisk flertall for forandring», skrev Jeremy Corbyn i The Observer.”

https://www.bt.no/article/bt-GG28pQ.html?mon_ref=retriever-info.com

DN om “klimakrisen” (38 tekster)

“Valget viser at Biden vil ha et departement som spiller en aktiv rolle i å håndtere klimakrisen, ifølge avisen.”

<https://www.dn.no/utenriks/buttigieg-blir-bidens-transportminister-milepal-for-amerikanske-homofile/2-1-931794>

“Norge må gripe muligheten til å tilby ren, grønn og fornybar energi til Europa, samtidig som vi kan tjene gode penger på det. De som sier nei til det er de vanlige kraftpopulistene som er skeptisk til internasjonalt samarbeid for å løse klimakrisen.”

<https://www.dn.no/innlegg/energi/klima/krafteksport/innlegg-vi-ma-bygge-kraftkabler-for-klimaet/2-1-890355>

“Klimakrisen betyr at vi alle må tilpasse oss en renere fremtid og elektriske biler vil bli normen i årene fremover. Euro NCAP vil fortsette med å sikre at det å redde planeten ikke går på bekostning av sikkerhet.”

<https://www.dn.no/motor/euro-ncap/kollisjonstest/volkswagen-id3/den-elektriske-folkevognen-er-kollisjonstestet/2-1-897550>

“Skjelsvik har tidligere fortalt at engasjementet for miljø og bærekraft startet for fullt da hun var på utveksling i Australia og selv kunne se og kjenne hva klimakrisen gjør med jordkloden.”

<https://www.dn.no/d2/samfunn/silje-skjelsvik/ledestjerner-2020/ledestjerner/silje-skjelsvik-er-karet-til-arets-ledestjerne/2-1-894174>

“Året 2020 har servert oss en helsekrise som har ført med seg en økonomisk krise. Kan vi

ikke bruke dette som en mulighet til å løse klimakrisen?”

<https://www.dn.no/innlegg/koronakrisen/finanskrise/green-new-deal/innlegg-vi-har-rad-til-d-et-gronne-skiftet/2-1-882958>

“I programmet kommer Ap med tre konkrete løfter til velgerne: Trygt arbeid til alle, velferdsstaten skal gjøres sterkere, og Norge skal nå sine klimamål og bidra til å løse klimakrisen internasjonalt.”

<https://www.dn.no/jonas-gahr-store/arbeiderpartiet/store-lover-lavere-skatt-for-folk-uten-hoy-inntekt/2-1-881934>

“Juels opprinnelige innlegg antydde riktignok at markedets prosesser var en langt bedre samfunnsplanlegger enn noen forsamling noen gang kan være, men i møte med klimakrisen sier det seg selv at vi vil trenge både planlegging og organisering som går utover oppfyllelsen av Juels «lønnsomhetsmotiv».”

<https://www.dn.no/innlegg/tjener-eller-herre/2-1-880511>

“Å erstatte fossilt karbon med biologisk karbon fra skogen kan ikke løse klimakrisen alene. Men det er likevel helt essensielt hvis vi skal få det til.”

“I DN 31. august peker tre Sintef-forskere på farene ved å lene seg på skogen som løsning på klimakrisen.”

<https://www.dn.no/innlegg/jo-skogen-er-et-avgjorende-klimatiltak/2-1-868554>

“Kloden kan trekke pusten akkurat nå, på grunn av den koronaskapte økonomikollapsen. Men klimakrisen er ikke over, og mot klimaendringer finnes ingen vaksine. Klimakampen må derfor føres videre.”

<https://www.dn.no/teknologi/bioteknologi/klima/ccs/innlegg-kirkegarder-for-tare-kan-bli-nodvendig-klimatiltak/2-1-867969>

“Mange tror at å bytte ut fossilt karbon med biologisk karbon vil løse klimakrisen. Slik er det ikke. Vi har ikke nok tid, og vi har ikke nok skog.”

“Å bytte ut alt fossilt karbon med biologisk karbon vil ikke løse klimakrisen alene. Det er ikke nok biomasse for at dette skal være løsningen for alle.”

<https://www.dn.no/innlegg/miljo/klima/skog/innlegg-miljoversting-som-klimatiltak/2-1-8660>

55

“Klimakrisen er kapitalkrevende” (overskrift)

“Klimakrisen gir utviklingsland et akutt behov for mer kapital. Uten målrettede investeringer i fornybar energi blir det umulig å stanse klimaendringene. Heldigvis kan de gi god avkastning.”

“Skal vi lykkes med å håndtere klimakrisen, må vi øke innsatsen målrettet mot der vi kan utgjøre størst forskjell.”

<https://www.dn.no/innlegg/finans/klima/utvikling/innlegg-klimakrisen-er-kapitalkrevende/2-1-865763>

“Storingsrepresentant Lars Haltbrekken (SV) vil utfordre olje- og energiminister Tina Bru (H) på Equinor-sjef Eldar Sætres oljeprisanslag, som han mener styrer verden mot klimakrisen.”

<https://www.dn.no/olje/equinor/sosialistisk-venstreparti/tina-bru/equinors-oljeprisanslag-far-kraftig-kritikk-opptrer-helt-uansvarlig/2-1-847992>

“Vi har ambisjoner for en bedre organisert verden, for innsats mot krig og fattigdom og et krafttak for å bekjempe klimakrisen. Da skal vi ikke vike unna dette ansvaret, skriver Støre.”

<https://www.dn.no/politikk/norge-er-valgt-som-medlem-av-fns-sikkerhetsrad-slo-irland-og-canada/2-1-828084>

“Skal vi løse fremtidens økende utfordringer, for eksempel knyttet til klimakrisen, trenger vi

en stat som tar risiko og gyver løs på den bratteste delen av læringskurven før markeder og teknologi modnes.”

<https://www.dn.no/innlegg/civitas-merkelige-virkelighet/2-1-826042>

“Virkemidlene som skal løse klimakrisen må være effektive, tilgjengelige, kunnskapsbaserte og rettferdige. Tariffavtaler innfrir alle disse fire kravene.”

<https://www.dn.no/innlegg/arbeidsliv/lonnsforhandlinger/lonnsoppgjoret-2020/innlegg-grontskifte-krever-velbrukte-virkemidler/2-1-819366>

“Visjonen om et karbonnøytralt Europa innen 2050 er også en industripolitisk visjon; det dreier seg om å ta en nøkkelrolle innen nye teknologier som blir stadig viktigere for å dempe virkningene av klimakrisen.”

<https://www.dn.no/globalt/eu/green-deal/frans-timmerman/norge-ma-soke-partnerskap-med-nordiske-naboer/2-1-813058>

“Krisen er nå, men løsningen må bygge bro til fremtiden. Koronakrisen er ny og intens, klimakrisen er langsiktig og varig. Vi må bruke penger slik at de styrker oss i innsatsen for å skape jobber og kutte utslipp.”

<https://www.dn.no/med-egne-ord/koronadebatt/koronaviruset/koronakrisen/kronikk-ingen-vei-tilbake/2-1-808963>

“Økonomene understreker dessuten at bærekraftige krisepakker er helt nødvendig for å møte klimakrisen.”

“Krisepakken bør være grønn. Og som Hepburn m.fl. peker på, bør politikerne sørge for at tiltak som ikke er grønne likevel knyttes til grønne betingelser. Bare slik kan veien ut av koronakrisen bidra til å løse klimakrisen.”

<https://www.dn.no/innlegg/koronadebatt/koronaviruset/klimapolitikk/innlegg-gronn-omstart-eller-brastopp-politikerne-avgjor/2-1-806521>

“Dette illustrerer at Oljefondet i dag sliter med å leve opp til Stortingets krav om både lav finansiell risiko og høy etikk. Regjeringen har satt ned et offentlig utvalg for å revurdere hele den etiske forvaltningen, noe som bekrefter at utfordringen er alvorlig. Legg så til andre globale utfordringer som klimakrisen, en nøtt for enhver investor.”

<https://www.dn.no/innlegg/oljefondet/etikk/menneskerettigheter/innlegg-fra-amnesty-radgive-re-oljefondet-star-ved-et-etisk-veiskille-har-nicolai-tangen-det-som-ma-til-i-den-jobben/2-1-805046>

“Oljeprisen stupte først på grunn av kollapsen i produksjonssamarbeidet mellom Opec og Russland. I klimakrisens tidsalder, ble det rett og slett produsert for mye olje sammenlignet med verdens konsum.”

“En tidligere superlønnsom næring som har tjent penger på bekostning av klimaet, bør ikke redde av en stat som skal ta tak i klimakrisen.”

<https://www.dn.no/innlegg/koronaviruset/koronadebatt/energi/innlegg-la-krisepengene-ga-til-det-gronne-skiftet-ikke-til-nye-oljefelt-som-verden-ikke-trenger/2-1-794628>

“Nå gjør vi nyttige erfaringer – la ikke klimakrisen komme like brått på som pandemien”
(overskrift)

“Dette må vi ta lærdom av. Både for å gjøre oss klar for den neste pandemien, men også for å forberede samfunnet bedre på klimakrisen. En økologisk kollaps vil være langt mer alvorlig enn dagens pandemi.”

<https://www.dn.no/innlegg/koronaviruset/klima/naringsliv/na-gjor-vi-nyttige-erfaringer-la-ikke-klimakrisen-komme-like-bratt-pa-som-pandemien/2-1-777611>

“Klimakrisen løses gjennom de daglige valgene vi tar – både på politisk nivå og i hverdagen.”

<https://www.dn.no/innlegg/klima/samferdsel/kollektivtransport/innlegg-jo-dn-bomprisen-er-viktig/2-1-768002>

“– Dette forslaget gjør overhodet ingenting med klimakrisen. Netto nullutslipp i 2050 for EU er det samme som å kapitulere.”

<https://www.dn.no/greta-thunberg-pa-eu-mote-for-klimalov-legges-frem/2-1-766863>

“Klimakrisen samler i stadig større grad investorer, forbrukere, næringsliv, fagbevegelse og politikere verden rundt om å utvikle løsninger for”

(Sitat redigert bort i gjeldende tekst. Mangler nå “klimakrisen”, mars 2021)

<https://www.dn.no/innlegg/hydrogen/sirkular-okonomi/naringspolitikk/det-ligger-store-muligheter-for-norge-i-en-storsatsing-pa-hydrogen/2-1-759811>

“Holdningene til fossile selskaper som Lundin er ekstremt dystre nyheter for klimaet. Lundin Petroleums kjernevirksomhet, olje, forsterker klimakrisen og utgjør en enorm trussel mot økosystemer så vel som økonomi.”

<https://www.dn.no/innlegg/energi/klima/olje/innlegg-lundin-gronnvasker-skitten-olje/2-1-751709>

“Klimakrisen og galopperende økonomiske forskjeller har gitt nytt liv til ideen om at bedrifter skal ivareta interessene til samfunnet som helhet”

(Sitat borte i oppdatert tekst mars 2021)

<https://www.dn.no/innlegg/klima/klimarisiko/naringsliv/innlegg-er-na-naringslivet-virkelig-klart-for-gronn-kapitalisme/2-1-747538>

“Avisen omtaler klimakrisen som den viktigste utfordringen i vår tid og tar et hardt oppgjør med olje- og gassindustrien.”

<https://www.dn.no/medier/the-guardian/britisk-storavis-forbyr-reklamer-fra-selskaper-som-driver-med-olje-og-gass/2-1-746932>

“For arealknapphet, endringer i befolkningens alderssammensetning, klimakrisen og

overgangen til en sirkulær økonomi nødvendiggjør nye løsninger knyttet til bygging med tre.”

<https://www.dn.no/teknologi/skog/skogbruk/bygg-og-anlegg/slik-kan-vi-fa-mer-ut-av-skogen/2-1-723190>

Harvest Magazine om “klimakrisen” (34 tekster)

“Aldri før har vi hatt en mer kraftfull global driver for endring enn klimakrisen.”

“Myndigheter og næringsliv som ikke med største alvor aktivt forholder seg til de utfordringene klimakrisen reiser, vil utvilsomt sakke mer og mer akterut og etter hvert miste enhver troverdighet.”

<https://www.dn.no/innlegg/klima/klimapolitikk/samfunn/aldri-for-/2-1-725441>

“Skolens rektor, Anne Borg, sa at det ser ut til at klimakrisen gjør at petroleumsstudiene ikke er like attraktive.”

“Nå beklager rektoren, og opplyser at tallgrunnlaget var feil.”

<https://www.dn.no/utdannelse/ntnu/antall-petroleumsstudenter-pa-ntnu-ikke-halvert-allikevel-antallet-har-okt/2-1-736347>

“For små barns hår finnes det balsam. Har vi ikke en balsam for miljøet? Kan vi ikke løse klimakrisen uten at den enkelte merker det?”

<https://www.dn.no/forskningviser-at-/samferdsel/bompenger/veiprising/innlegg-et-lotteri-kan-fa-bompengemotstanderne-i-bedre-lune/2-1-723096>

“Antall petroleumsstudenter på NTNU er halvert - igjen” (sak slettet fra dn.no - mangler link).

“– Disse nye retningslinjene undergraver kritiske bygningskrav som sikrer at våre samfunn er i stand til å stå imot den økende trusselen fra klimakrisen, sier Demokratenes leder Nancy Pelosi i Representantenes hus.”

<https://www.dn.no/usa/donald-trump/klima-og-miljo/trump-varsler-drastisk-utvanning-av-usa-s-miljolo/2-1-735524>

“– Equinor og regjeringen burde latt være å sette kongen i en situasjon der han må kaste glans over et oljeprosjekt som vil bidra massivt til klimakrisen, sier hun.”

<https://www.dn.no/olje/olje/equinor/kong-harald-deltar-likevel-ikke-under-apningen-av-johan-sverdrup-feltet/2-1-732621>

“Hun slår nå tilbake mot MDGs Une Bastholm, som søndag kritiserte Equinor og regjeringen for å sette kong Harald i en situasjon der han «må kaste glans over et oljeprosjekt som vil bidra massivt til klimakrisen».”

<https://www.dn.no/equinor/johan-sverdrup-feltet/erna-solberg/erna-solberg-forsvarer-kongelig-apning-av-gigantfelt/2-1-732227>

“MDGs Une Bastholm sa fredag at Equinor og regjeringen burde latt være å sette kong Harald i en situasjon der «han må kaste glans over et oljeprosjekt som vil bidra massivt til klimakrisen». Kongen deltar tirsdag på den offisielle åpningen av det nye oljefeltet Johan Sverdrup sammen med Listhaug og statsminister Erna Solberg (H).”

<https://www.dn.no/politikk/equinor/miljopartiet-de-gronne/sylvi-listhaug/listhaug-respektlost-av-mdg/2-1-732199>

“– Equinor og regjeringen burde latt være å sette kongen i en situasjon der han må kaste glans over et oljeprosjekt som vil bidra massivt til klimakrisen, sier hun”

<https://www.dn.no/olje/miljopartiet-de-gronne/johan-sverdrup/kong-harald/mdg-mener-equinor-burde-holdt-kong-harald-unna-nytt-oljefelt/2-1-732160>

Harvest om “klimakrisen” (34 tekster)

“Obligatorisk deltakelse kan derfor forklare både det som psykologene kaller kognitiv dissonans, et slags ubevisst selvforsvar der ens meninger blir tilpasset den livsstilen man fører og ikke omvendt, men også hvordan andre igjen tviholder på tanken om at vi skal ‘fikse’ klimakrisen og ‘redde’ jorden ved hjelp av metoder som, enten de er i sentrum eller helt i ytterkanten, holder seg innenfor rammene av den kulturelle virkelighetsforståelsen vi har vokst opp med.”

<https://www.harvestmagazine.no/pan/miljoaktivisten-som-ga-opp>

“Dommen er blind for hele klimakrisen, for all utvikling i jusen internasjonalt de siste femten årene og blind for interessene til de kommende generasjoner.”

<https://www.harvestmagazine.no/pan/hoyesteretts-fallitt>

“Hvis den norske samfunnskontrakten er til hinder for at vi kan ta andre verdivalg i møte med tidsklemma eller klimakrisen, bør denne kontrakten reforhandles.”

<https://www.harvestmagazine.no/pan/en-velferdsstat-for-mennesker-og-miljo>

“Jeg har savnet en bok om klimakrisen som ikke bare presenterer harde fakta knyttet til co2-utslipp, temperaturøkning og miljøkonsekvenser, men som sier noe om hvordan vi skal forstå det scenariet vi står overfor.”

“I vår tid er det populært å bruke begrepet «fortellinger» om nesten alt mulig, og klimakrisen er definitivt en fortelling, og den er ikke bare enorm i omfang, den er ennå ikke fortalt.”

<https://www.harvestmagazine.no/artikkel/de-beste-bokene-vi-har-lest-i-arh>

“Etter dette året trenger ingen lenger å lure på hvorfor klimakrisen ikke lar seg stanse.”

“Vår måte å leve på, måten vi produserer og konsumerer varer på, er årsaken til klimakrisen som truer vår overlevelse.”

<https://www.harvestmagazine.no/artikkel/friheten-finnes-ikke-i-forbruksfesten>

“De økonomiske forskjellene har økt, produktivitetsveksten i økonomien har avtatt, klimakrisen ble stadig farligere. Også i dette står vi alene.”

<https://www.harvestmagazine.no/artikkel/den-deilige-fornektelsen-av-ensomhet>

“Ikke at hunder bærer i seg løsningen på klimakrisen eller teknologisk fremmedgjøring. Men det er da vel tross alt håp for en menneskeslekt som vil bruke så mye tid på noe så *unyttig* som en hund.”

<https://www.harvestmagazine.no/artikkel/notater-fra-et-nytt-liv-med-hund>

“Dersom rikets øverste dommere i stedet velger å følge i sporene til lagmannsretten og late som om det fortsatt finnes en rekke alternative veier til bærekraft som vi kan velge mellom mens vi jobber med å oppfylle løftene i § 112, vil det være nok et bevis på at norske myndigheter – Storting, regjering og domstoler – ikke forstår alvorret i klimakrisen som utgjør bakteppe for denne saken.”

<https://www.harvestmagazine.no/pan/siste-runde>

“Hva med global oppvarming, krisene, katastrofene, og hva med kjærestieret når en tredje part skal prompe og pese fra sin plass mellom dem i senga? De grubler og grubler, og klimakrisen nevnes ofte.”

“Motstanden mot å få barn begrunnes tilsynelatende rasjonelt med klimakrisen.”

<https://www.harvestmagazine.no/artikkel/skal-vi-fa-barn>

“Kull er som kjent den mest klimaskadelige formen for energi, og skal vi begrense konsekvensene av den pågående klimakrisen haster det å fase ut bruken av skitten kullkraft.”

<https://www.harvestmagazine.no/pan/hvordan-gjore-oljefondet-til-fremtidsfondet>

“For å løse klimakrisen må vi tørre å elske oss selv” (overskrift)

“Hvem skal ta ansvaret for klimakrisen? Hvem har skylden for at flere og flere unge har psykiske problemer, og hvor skal vi vende oss for å løse det hele?”

“Slik jeg ser det er både årsakene og “løsningene” de samme for både klimakrisen og utseendepress og mange andre utfordringer vi står ovenfor.”“Så lenge vi lever i et samfunn der vi blir bombardert med budskap om at vi blir lykkeligere av forbruk vil det å løse klimakrisen oppleves av mange som et ran, ikke bare av våre ting, men også av vår jakt på lykke.”

<https://www.harvestmagazine.no/pan/for-a-lose-klimakrisen-ma-vi-torre-a-tro-vi-er-bra-nok-s-om-vi-er>

“Å løse både natur- og klimakrisen tror jeg blir ufattelig vanskelig samtidig som vi har et økonomisk system som fordrer evig vekst i økonomien.”

<https://www.harvestmagazine.no/pan/sivil-ulydighet-i-el-sparkesyklens-tid>

“Han har et TED-foredrag som er sett over tre millioner ganger, der hovedbudskapet, i likhet med Ramnefjells, er at løsninger på klimakrisen må gjøres mer spiselige. Vi må gjøre klimavennlig adferd beleilig, sier Stoknes.”

<https://www.harvestmagazine.no/pan/kan-ny-noysomhet-gi-reell-gronn-vekst>

“Et evig fokus på umiddelbar økonomisk vekst hindrer oss i å løse klimakrisen.

De ti grønne bud adresserer ikke den sosiale urettferdigheten i klimakrisen.”

<https://www.harvestmagazine.no/pan/katolikkenes-ti-gronne-bud-gar-ikke-langt-nok>

“Både klimakrisen og tap av biologisk mangfold er alvorlig og eksistensielt truende, og dessverre ikke de eneste økologiske krisene verden står ovenfor.”

<https://www.harvestmagazine.no/pan/religios-grasrotbevegelse-for-mer-baerekraft>

“Klimakrisen har samlet mange land sammen globalt for å løse problemer knyttet til klima. Igjen ser vi at løsningene ofte vokser ut fra den samme epistemologien som problemet har sitt utspring i.”

<https://www.harvestmagazine.no/artikkel/kan-gregory-bateson-hjelpe-oss-i-var-tids-kriser>

“Sammenliknet med miljø- og klimakrisen er jo koronakrisen som et lite myggstikk å regne.”

<https://www.harvestmagazine.no/artikkel/sameksistens-med-naernaturen>

“Som klimaaktivist og feminist kobler jeg naturligvis sitatet til klimakrisen, og jeg tenkte på Greta Thunberg og klimabevegelsen.”

“En løsning på klimakrisen som ikke tar med innspillene fra de som blir hardest rammet og opplever krisen på nært hold, er ikke en løsning som monner.”

“Vi er nødt til å la feministiske perspektiver slippe til - også når vi løser klimakrisen.”

“Vi må slutte å tro at vi kan løse klimakrisen uten feministiske perspektiver, slutte å glemme at kvinnekamp også er klimakamp og sist men ikke minst må vi slutte å vise frem kvinner som avhengig av menn for å håndtere kriser.”

<https://www.harvestmagazine.no/pan/kvinner-i-kriser>

“- I møte med klimakrisen har vi opplevd å være maktesløse. Uansett hvem vi har stemt på eller hva vi har ment, så har forbruket av ressurser og utslipp økt hvert eneste år.”

<https://www.harvestmagazine.no/artikkel/skal-vi-leve-slik-vi-gjorde>

“«Endringene i vår levemåte var så ekstraordinære og skjedde så fort at det ikke var enkelt å se på dem som normale eller varige. Resultatet var at vi fortsatte å gi prioritet til våre personlige følelser.» Det samme kan sies om vårt møte med klimakrisen.”

“Pandemien, akkurat som klimakrisen gir oss en felles opplevelse.”

“Og selv om det kanskje ikke er sannsynlig at vi klarer å løse verken klimakrisen eller de andre globale miljøproblemene vi står overfor i dag, så må vi bare gjøre vårt beste: Det våpen vi har er empati, kjærlighet og solidaritet.”

<https://www.harvestmagazine.no/pan/a-finne-mening-i-haplosheten>

“Sammen har vi foreslått tiltak som kan sikre at myndighetenes koronapakker bidrar til å løse to dyptgripende, langvarige og allerede pågående kriser – naturkrisen og klimakrisen.”

<https://www.harvestmagazine.no/pan/la-koronakroner-bli-kur-for-natur>

“EUs nye grønne giv (The Green New Deal) er et forsøk på det samme – en helhetlig og sosial transformasjon, men i møte med en mer saktegående krise, nemlig klimakrisen.”

<https://www.harvestmagazine.no/artikkel/matte-de-beste-ideene-vinne>

“Det er mulig å se klimakrisen som et uttrykk for at barn og unge og deres framtid ikke omfattes av de båndene som holder samfunnet sammen, og som koronavirus-pandemien ser ut til å ha mobilisert.”

“I beste fall vil dette gi kunnskaper og erfaringer som vi kan ta i bruk i møte med vår tids største kriser, den økologiske krisen og klimakrisen.”

<https://www.harvestmagazine.no/pan/skolestreikene-og-demokratiet>

“Det har vært tydelig en god stund at vi ikke kan konsumere oss ut av klimakrisen.”

“Det handler mer om å skape et fellesskap og en kultur rundt å ta vare på det vi har, sammen med andre som også vil skape bærekraftig endring og gjøre klimakrisen mer håndterbar.”

<https://www.harvestmagazine.no/pan/nabolagsaktivister-redder-verden>

“Noen håper at Korona-pandemien kan vekke verden til ny innsats mot klimakrisen.”

<https://www.harvestmagazine.no/artikkel/hva-ma-vi-gjore-nar-dette-er-over>

“Daværende leder Gaute Eiterjord ble invitert til NRKs Dagsnytt 18. Riktignok måtte han

diskutere fraværreglene ved en skolestreik, ikke klimakrisen. Det var en debatt vi tok lærdom fra.”

<https://www.harvestmagazine.no/pan/mobilisering-ved-kaos-historien-om-norges-storste-klimademonstrasjon>

“Havvind kan gi energi 18 ganger "verdens behov", skriver NRK. Skal vi virkelig «løse» klimakrisen slik, mens naturen dør rundt oss?

Hvordan kan vindindustriens økonomiske overskudd brukes til å stanse naturkrisen – som er minst like alvorlig som klimakrisen?”

<https://www.harvestmagazine.no/pan/havvind-kan-bli-en-e18-til-avgrunnen>

“Vi må se dilemmaet i hvitøyet. Vindparker gjør vondt i sjelen. Klimakrisen er en katastrofal systemkrise.”

<https://www.harvestmagazine.no/pan/jag-etter-vind>

“Klimaforsker Bjørn Samset fra Cicero understrekte nylig i et intervju i Teknisk Ukeblad at klimakrisen kun er en av mange faktorer i utfordringene verden står overfor. Han advarer mot at vi praktiserer rovdrift på naturen.”

<https://www.harvestmagazine.no/pan/vi-trenger-et-nytt-syn-pa-natur>

“Biologisk mangfold og natur står overfor en krise som er like presserende og viktig som klimakrisen, og vi har ikke råd til å fortsette å bygge ned naturen uten å tenke oss om.”

<https://www.harvestmagazine.no/pan/tre-triks-som-kan-forbedre-vindkraftforvaltningen>

“Bjertnæs og Nordhaus sine konklusjoner er kroneksempler på hvor vanvittig galt det kan gå når vi forstår klimakrisen utelukkende gjennom økonomisk teori.”

<https://www.harvestmagazine.no/pan/a-regne-profitt-mens-huset-brenner>

“Økonomer er enige om at skal vi løse klimakrisen og dekarbonisere samfunnet, må vi innføre vesentlig høyere karbonavgifter.”

“Dermed har det vist seg umulig å innføre miljøavgifter som virker. Politikerne er satt

sjakknett i møte med vår tids største trussel, klimakrisen.”

“For å vinne i sjakk må vi ha bøndene, det vil si folket, med på laget. På samme måte er det om vi skal løse klimakrisen.”

“Klimakrisen er universell. Det nytter ikke hva vi gjør kun i Norge.”

“Men vi løser ikke klimakrisen med å ha det beste programmet.”

“Etter erfaringene med «Gule vester»-bevegelsen skrev derfor mer enn 3500 anerkjente økonomer, deriblant 27 nobelprisvinnere, et opprop om at KAF er veien å gå for å kunne innføre de nødvendige miljøavgiftene klimakrisen krever.”

“Vi spiller på lag med de enorme markedskreftene for å løse klimakrisen.”

“Å løse klimakrisen kommer ikke til å være enkelt. Men det betyr ikke at vi ikke skal kjempe for effektive løsninger som KAF.”

“Med KAF vil vi gjøre det elegante og smarte «klimasjakktrekket» som ikke bare gjør «den grå bonden» grønnere, men forvandler den til en «vinnende klimadronning», da alle vil velge miljøvennlige løsninger. Skal vi løse klimakrisen må alle bidra, ikke bare 15 % klimavelgere.”

<https://www.harvestmagazine.no/pan/klimabelonningen-kaf-forvandler-den-gra-bonden-til-en-vinnende-klimadronning>

“2019 ble året da klimakrisens alvor begynte å gå opp for mange.

Mye kan oppnås om stadig flere gjør som Greta Thunberg: Snakker sant om klimakrisen, krever raske og gjennomgripende strukturelle og politiske endringer og prøver å leve som vi lærer.”

<https://www.harvestmagazine.no/pan/ungdommen-trenger-voksenstotte>

1. Klimakrisen som noe som må løses: et problem
2. Klimakrisen - like viktig som miljø- og naturkrisen: en av flere utfordringer
3. Klimakrisen som bakteppe: en trussel
4. Klimakrisen som en gylden mulighet
5. Klimakrisen som katastrofe

Kort oppsummert: klimakrisen som “problemet” alle vil løse

Mer nøyaktig å kalle klimakrisen for klimaproblemet - for det er slik vi snakker om det og “håndterer” det. En krise er en dom og et avgjørende øyeblikk, - et vippepunkt. Et problem er en uløst oppgave og et vanskelig spørsmål. Om noe er problematisk, betyr det at noe er innviklet og vanskelig å bringe klarhet i. Det er også noe som er tvilsomt, usikkert eller betenkelig. Derfor hjelper det ikke nødvendigvis å kalle situasjonen for en *klimakrise* om vi egentlig forholder oss til den som et *klimaproblem*.

“Skal vi løse *klimakrisen* må alle bidra” - kunne like vært formulert; “skal vi løse *problemet* må alle bidra”. Når har noen blitt mobilisert for å løse en udefinert, tvilsom eller betenkelig situasjon?

Narrativer som fordrer til handling har tydelige handlingsforløp, med en klar helt, skurk og offer. Fortellingene i norske medier om menneskeskapte klimaendringer mangler ofte én eller flere aktører og hvordan deres rolle er i forhold til “problemet” med klima.

Den utstrakte bruken av pronomen “vi” kan også være utfordrende da det vitner om at “alle” er både skurk, helt og offer på en og samme tid. På den måten klarer vi ikke å mobilisere til handling for endring.

På et rasjonelt plan er de fleste innforstått med hva problemet er; vi har for mye CO₂ i atmosfæren. Men om CO₂ eller “vi” til stadighet fortsetter å være den skyldige i dette

narrativet blir det også vanskeligere å løse - som mange av tekstforfatterne fordrer.

Det er også tydelig gjennom flere av eksemplene at det på de fleste plattformene er en bekymring for at vi neglisjerer flere miljøaspekter - som eksempelvis nedbygging av *natur* som en konsekvens av et ensidig fokus på “klimaproblemet”.

Ekkokammereffekten og Ottar Brox skismogenese: *mer av det samme, mindre av det andre*

Det kan se ut til at det er en økende optimisme og løsningsorientert tilnærming ved inngangen til pandemien (koronakrisen som mulighetsrom mobiliserte bredt på alle fire medieplattformene).